

งานวิจัยเรื่อง

พัฒนาการของสถานการณ์
ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อ
ต่อบทบาทของกองทัพไทย

တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA)
(၁) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်ခန့်အပ်အနား

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

งานวิจัยเรื่อง "พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย"

พิมพ์ครั้งที่ 1 – กรุงเทพฯ จำนวน -เล่ม

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2567, -หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ.2537

© สิทธิภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	: พลตรี นิรุจ	ดวงปัญญา
ที่ปรึกษา	: นาวาอากาศเอก ไชยา	ออกแดง
	: นาวาเอก รัฐนิษฐ์	เมธีวัชรพัฒน์
บรรณาธิการเล่ม	: นาวาอากาศเอก ชูศักดิ์	เกษตรวิทย์
ผู้ตรวจ	: พันเอกหญิง ธนิตา	วงษ์จินดา
	: พันเอกหญิง ทศรินทร์	โสธรบุญ
	: นาวาโทหญิง ภัสวรรณ	ศรีธนวิบูลย์
ผู้เรียบเรียง	: เรืออากาศเอกหญิง ศิวลีย์	สิริโรจน์บริรักษ์
คณะนักวิจัย/ ผู้เขียน	: เรืออากาศโทหญิง นิตยา	งานไ
	: ร้อยตรี สิทธิชัย	สุขคะตะ
	: นางสาวนภิส	กรภควัฒน์จินดา
	: นายวัฒนชัย	ชาวลำธาร
บรรณาธิการประจำกอง	: จำสิบเอกหญิง สติราภัทร์	คล้ายธามินทร์
	: นายศักดิ์ดา	พาณิชยพิเชฐ
ศิลปกรรม/ พิสูจน์อักษร	: นายเอื้ออังกูร	กumarสิงห์
	: นายณัฐพล	เจริญพันธุ์

จัดพิมพ์โดย

กองภูมิภาคศึกษา

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทร 0 2275 5715 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

งานวิจัยเรื่อง

พัฒนาการของสถานการณ์ ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อ ต่อบทบาทของกองทัพไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อ บทบาทของกองทัพไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของสถานการณ์ ความมั่นคงในเมียนมา และผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย รวมทั้งการเตรียมพร้อมในการรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงในอนาคต การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาเอกสาร (Documentary Review) ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้งผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานภายใต้สังกัดหน่วยงานภาคความมั่นคง ผู้ที่เกี่ยวข้องในภาค เศรษฐกิจและภาคประชาชน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field study) บริเวณชายแดนไทยติดกับเมียนมา ประกอบด้วยพื้นที่ภาคเหนือ จำนวน 3 จังหวัด (เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน) และภาคตะวันตก จำนวน 2 จังหวัด (ตาก และกาญจนบุรี) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น และส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนรัฐประหารปี 2564 จนถึงปัจจุบัน ในช่วงเวลาก่อนเกิด รัฐประหาร ความขัดแย้งภายในเมียนมาระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และกองทัพ โดยเฉพาะกรณีของชาวโรฮิงจา ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นพื้นที่พักพิงชั่วคราวของ ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ตลอดจนการเกิดขึ้นของโครงการ ชเวก๊กโก (Shwe Kokko) และพื้นที่ KK Park ซึ่งอยู่ตรงข้าม อ.แม่สอด จ.ตาก ทำให้ ชายแดนไทยตกเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อภัยคุกคามจากกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ หลังเหตุการณ์รัฐประหารปี 2564 วิฤตการณ์ทางการเมืองได้ก่อให้เกิดกลุ่ม ต่อต้านรัฐประหารหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกองกำลังป้องกันประชาชน (The People’s Defense Force: PDF) กองกำลังชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะกองกำลังที่ยังไม่ได้

ลงนามในข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ (Nationwide Ceasefire Agreement: NCA) ซึ่งมีความเคลื่อนไหวครั้งสำคัญ คือ “ปฏิบัติการ 1027 (Operation 1027)” ทำให้มีการอพยพข้ามแดน/การหลบหนีเข้าเมืองของผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (พลสม.) มายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การที่รัฐบาลทหารเมียนมา บังคับใช้กฎหมายการเกณฑ์ทหารยังกดดันให้ชาวเมียนมาหลบหนีเข้ามาตามแนวชายแดนไทยมากขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้กองกำลังป้องกันชายแดนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกองทัพไทยต้องระดมทรัพยากรในการปฏิบัติการกิจป้องกันประเทศจากภัยรูปแบบใหม่ ตลอดจนสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของกองทัพไทยในการเตรียมรับมือกับสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาในอนาคต โดยการพัฒนาขีดความสามารถให้ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ตามกรอบ People-Process-Technology (PPT) ประกอบด้วย มิติด้านกำลังพล มิติด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และมิติด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการกิจป้องกันประเทศและสนับสนุนการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ เมียนมา ความมั่นคงชายแดน กองทัพไทย

บทสรุปผู้บริหาร

พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ภาคประชาชนหรือคนในพื้นที่มีความคุ้นชินกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา ทั้งการปะทะและการเข้ามาของผู้หนีภัยการสู้รบตั้งแต่ประมาณปี 2523 จนมาสู่ “การอพยพข้ามแดนของผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.)” ในปัจจุบัน สำหรับหน่วยงานภาคความมั่นคงในพื้นที่ที่มีการรับมือกับการสู้รบระหว่างทหารรัฐบาลเมียนมากับกองกำลังชนกลุ่มน้อย ที่เกิดขึ้นมากกว่า 40 ปี โดยต่างสะท้อนไปในทิศทางเดียวกันว่า “สถานการณ์ช่วง COVID-19” เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พื้นที่ชายแดนไทยที่ติดกับเมียนมาได้รับผลกระทบในหลากหลายมิติมากกว่าปัจจัยสถานการณ์การเมืองภายในของเมียนมาที่เผชิญมากกว่าครึ่งศตวรรษ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564

1.1 สถานการณ์ก่อน COVID-19 ได้แก่ (1) **การพยายามเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย** โดยเริ่มเห็นสัญญาณตั้งแต่เมียนมาได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี พ.ศ. 2490 ปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทำที่รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนนำมาสู่การที่ชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มรวบรวมกำลังกันจัดตั้งเป็นกองทัพและชนกลุ่มน้อยหันมาจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับกองทัพเมียนมา (2) **ความขัดแย้งภายในระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และกองทัพ** โดยเฉพาะกรณีของชาวโรฮีนจา ในรัฐยะไข่ ที่รัฐบาลเมียนมาและกองทัพถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนผ่านการกระทำรุนแรง (3) **การเป็นพื้นที่พักพิงชั่วคราวของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน** จากสถานการณ์ในเมียนมาที่ยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น ทำให้ไทยไม่สามารถดำเนินการส่งกลับผู้หนีภัยจากการสู้รบเหล่านี้ได้ โดยบางพื้นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงเป็นเวลานานมากกว่า 30 ปี (4) **การเกิดขึ้นของโครงการชเวทีกโก (Shwe Kokko) และพื้นที่ KK Park** ซึ่งอยู่ตรงข้าม อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ถูกขนานนามว่าเป็นฐานปฏิบัติการของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นเมืองแห่งธุรกิจสีเทา ที่มีแก๊งคอลเซนเตอร์

และการพนันออนไลน์ (5) **การเติบโตของการค้าชายแดน** เนื่องจากการกำหนดให้พื้นที่ อำเภอมะสอย จังหวัดตาก เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก 1 ใน 5 พื้นที่ชายแดนของไทย ทำให้เกิดโครงการพัฒนาต่าง ๆ เช่น การเปิดสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา แห่งที่ 2 จึงถือเป็นโอกาสทองของการค้าและการลงทุนในพื้นที่

1.2 สถานการณ์หลัง COVID-19 ได้แก่ (1) **การระงับการเข้า-ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของตลอดแนวชายแดน** ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการค้าชายแดน (2) **การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผ่านช่องทางธรรมชาติมากขึ้น** หลังจากการปิดด่านพรมแดนระหว่างประเทศ ตั้งแต่ 23 มีนาคม 2563 (3) **ผู้อพยพในพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น** โดยเฉพาะการมีอัตราการเกิดในพื้นที่พักพิงชั่วคราวและปัญหาผู้สูงอายุ ซึ่งยังคงเป็นภาระของภาครัฐและหน่วยงานในพื้นที่ (4) **อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเมียนมาหยุดชะงัก** ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจของเมียนมาอย่างมาก

2. สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 2564 ได้แก่

(1) **วิกฤตการณ์ทางการเมืองภายในหลังการรัฐประหารปี พ.ศ. 2564** กองทัพเมียนมาทำการรัฐประหารยึดอำนาจ และจับกุม ออง ซาน ซู จี พร้อมกับผู้นำทางการเมืองคนอื่น ๆ ของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy: NLD) ทำให้ประชาชนจำนวนมากออกมาเรียกร้องประชาธิปไตย ผ่านการเดินขบวน การนัดหยุดงาน และการเคลื่อนไหวบนโลกออนไลน์ จนกองทัพใช้ความรุนแรงเข้าปราบปราม ทำให้ปัจจุบันสถานการณ์ในเมียนมาได้กลายเป็นสงครามกลางเมือง (Civil War) เต็มรูปแบบ (2) **การเกิดขึ้นของกองกำลังป้องกันประชาชน (The People's Defense Force: PDF)** โดยรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ (National Unity Government: NUG) เป็นผู้สนับสนุน ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่กลุ่มสำคัญที่ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเมียนมาในปัจจุบัน โดยกำลังพลเหล่านี้เข้าร่วมฝึกกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ

(4) งานวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมา
ที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย”

(3) กองกำลังชาติพันธุ์ที่ยังไม่ได้ลงนามในข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ (Nationwide Ceasefire Agreement: NCA) กับรัฐบาลเมียนมาได้เคลื่อนไหวครั้งสำคัญ โดยเกิด “ปฏิบัติการ 1027 (Operation 1027)” เมื่อ 27 ตุลาคม 2566 กองกำลังติดอาวุธกลุ่มชาติพันธุ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ กองทัพโกก้าง (Myanmar National Democratic Alliance Army: MNDAA) กองทัพตะอั้ง (Ta’ang National Liberation Army: TNLA) และกองทัพอาระกัน (Arakan Army: AA) ซึ่งรวมตัวกันในนามพันธมิตรภราดรภาพ (The Brotherhood Alliance) ได้บุกโจมตีและยึดฐานที่มั่นหลายพื้นที่ในภาคเหนือของรัฐฉาน โดยเฉพาะเมืองเล่าก่าภัยคินจากกองทัพเมียนมาได้สำเร็จ แม้ปฏิบัติการ 1027 (Operation 1027) ไม่ใช่เขตติดต่อกับแนวชายแดนไทย-เมียนมา แต่เมืองเล่าก่าภัย ก็เป็นแหล่งกาสิโน และบ่อนการพนันออนไลน์ รวมถึงธุรกิจหลอกลวงในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีการหลอกลวงคนไทยให้ไปทำงาน รวมถึงการหลอกลวงให้มีการโอนเงินผ่านคอลเซ็นเตอร์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายชาติรวมถึงประเทศไทยด้วย (4) กลุ่มชาติพันธุ์ที่ติดกับชายแดนไทยมีการเคลื่อนไหวมากขึ้น ได้แก่ (4.1) กองทัพรัฐฉาน (Restoration Council of Shan State: RCSS)/ Shan State Army-South (SSA-S) ยังคงขับเคลื่อนงานด้านการเมือง ทำให้สถานการณ์ในรัฐฉานมีความสลับซับซ้อนจากกองกำลังหลายกลุ่ม และความขัดแย้งหลายมิติ ทั้งความขัดแย้งภายใน และความขัดแย้งกับกองทัพเมียนมา (4.2) กองทัพสหรัฐว่า (United Wa State Army: UWSA) ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีกำลังพลจำนวนมาก และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลจีนและกลุ่มกองกำลังพันธมิตรรัฐฉานเหนือ โดยในห้วงที่ผ่านมามีความเคลื่อนไหวในเขตพื้นที่ชายแดนไทยมากขึ้น เช่น การฝึกวิชาทหาร การเคลื่อนย้ายกำลัง และการพัฒนาปรับปรุงฐานปฏิบัติการ โดยปฏิบัติการ 1027 ในรัฐฉานเหนือ กองทัพสหรัฐว่า (UWSA) ประกาศชัดเจนว่าไม่ยินยอมให้มีการปฏิบัติการรุกล้ำพื้นที่อธิปไตยของตน (4.3) กะเหรี่ยงคะยา/คาเรนนี่ (Karenni Army: KA) ได้ควบคุมพื้นที่ในรัฐคะยาได้ทั้งหมด ทำให้ปัจจุบันพื้นที่ของรัฐคะยาไม่มีการวางกำลังของทหารเมียนมา (4.4) สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (The Karen National Union: KNU) สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง เป็น

กลุ่มติดอาวุธชาวกะเหรี่ยงที่ทำการสู้รบกับรัฐบาลทหารเมียนมาตามแนวชายแดนไทย โดยร่วมกับกองกำลังย่อยที่มีชื่อว่า กะเหรี่ยงเคเอ็นแอลเอ (Karen National Liberation Army: KNLA) โดยปัจจุบันกองกำลัง KNLA ร่วมกับกองกำลังกลุ่มพันธมิตร ทำการโจมตี และลอบวางระเบิดตามเส้นทางส่งกำลังบำรุงของกองทัพเมียนมา ทั้งนี้สถานการณ์การสู้รบยังคงยืดเยื้อ และเกิดเหตุการณ์สู้รบปะทุขึ้นอย่างต่อเนื่อง (5) **คณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (Township border committee: TBC) โดยเฉพาะ จังหวัดเชียงราย กลับมามีบทบาทอีกครั้งในการช่วยเหลือคนไทยในเมืองเล่าก๋ายให้ปลอดภัย** โดยสองฝ่ายมีการประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนในระดับท้องถิ่น (6) **ทิศทางการเมืองภายในยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น** ได้แก่ (6.1) ยังไม่มีแนวโน้มที่จะจัดการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ ถึงแม้รัฐบาลเมียนมาจะมีความพยายามในการเตรียมการที่จะสำรวจจำนวนประชากรไปแล้วในห้วง มกราคม 2566 และ (6.2) การเจรจาสันติภาพ (Peace Process Steering Team: PPST) ยังไม่มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการเจรจาตามข้อตกลงหยุดยิงแห่งชาติ (Nationwide Ceasefire Agreement: NCA) ซึ่งยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อีกหลายกลุ่มที่ยังไม่ได้ลงนาม NCA กับรัฐบาลทหารเมียนมา (7) **การสู้รบมีความรุนแรงมากขึ้นจากการใช้อากาศยานไร้คนขับของฝ่ายต่อต้าน** โดยได้มีการดัดแปลงโดรนที่ใช้เพื่อการเกษตรมาติดอาวุธ ที่สามารถบังคับได้ในระยะไกล ทำให้การสู้รบมีประสิทธิภาพ และสร้างความเสียหายรุนแรงมากขึ้น (8) **เห็นสัญญาณการสั่นคลอนของรัฐบาลและกองทัพเมียนมา** ได้แก่ (8.1) ทหารเมียนมาเริ่มแปรพักตร์จากฝ่ายรัฐบาลทหาร มาเข้ากับกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องมาจากการรบกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยืดเยื้อยาวนาน ส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการสู้รบของทหารเมียนมา (8.2) กองกำลังกลุ่มต่อต้านมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและใช้ความรุนแรงมากขึ้น เช่น อากาศยานไร้คนขับติดอาวุธทิ้งระเบิด (8.3) รัฐบาลทหารเมียนมาบังคับใช้กฎหมายการรับราชการทหาร โดยได้มีการเรียกกำลังพลสำรอง รวมทั้งการเกณฑ์ทหารจากบุคคลพลเรือนเข้ามาบรรจุกเป็นกำลังให้กับกองทัพเมียนมา เพื่อทดแทนให้กับหน่วยประจำ

(6) งานวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมา
ที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย”

พื้นที่ต่าง ๆ (8.4) กองกำลังอาสาสมัครพิทักษ์ชายแดน (Border Guard Force: BGF) ประกาศแยกตัวจากรัฐบาลทหารเมียนมาในช่วงเดือนธันวาคม 2566 และ (8.5) กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มยกเลิกข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลเมียนมา (9) *วิกฤติภาวะสมองไหลจากการที่รัฐบาลทหารเมียนมาบังคับใช้กฎหมายการปราบปรามทหาร* จึงมีประชาชนอพยพเพื่อย้ายไปทำงาน และตั้งรกรากใหม่ที่ประเทศอื่น

ผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของกองทัพไทย

1. สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564 ได้แก่ (1) *เศรษฐกิจบริเวณชายแดนหยุดชะงัก* สถานการณ์ก่อนรัฐประหาร เมียนมาได้ประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้เกิดการปิดด่านการค้าระหว่างกัน นอกจากนี้ การสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารเมียนมากับกลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU) ซึ่งร่วมกับกลุ่มกองกำลังป้องกันประชาชน (PDF) บริเวณชายแดนไทย-เมียนมา ที่มีมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ยังส่งผลกระทบต่อยุทธศาสตร์การค้าของภาคเอกชนไทยในพื้นที่ ที่ต้องการเชื่อมโยงการค้าจากไทย-เมียนมา-เอเชียใต้ (อินเดียและบังกลาเทศ) อีกด้วย (2) *การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย* ได้แก่ (2.1) ผู้หนีภัยจากการสู้รบ (ผกร.) ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2527 ทำให้เกิดผลกระทบด้านความมั่นคงหลายประการ อาทิ ปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ เพื่อไปขายแรงงาน ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาราษฎรไทยในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากผู้หนีภัยการสู้รบ จนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบ เป็นต้น (2.2) ชาวโรฮีนจา ในรัฐยะไข่ ที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานหลายสิบปี การไม่มีเอกสารการเข้ามาในประเทศไทยที่ถูกต้องทำให้ยังคงมีสถานะของ “ผู้อพยพผิดกฎหมาย” ซึ่งอาจนำพาโรคระบาดและปัญหาสาธารณสุข และ (2.3) ชาวเมียนมาหลบหนีเข้ามาทำงานยังประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย ผ่านช่องทางธรรมชาติทั้งช่วงเวลาปกติ เพื่อเป็นแรงงานข้ามชาติเข้ามาแสวงหาโอกาสทางการเศรษฐกิจ และในช่วงของการแพร่ระบาดของ COVID-19 (3) *ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดในพื้นที่* โดยแหล่งผลิต

ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ตอนเหนือของภูฏาน จึงทำให้อิทธิพลของเครือข่ายยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนยังคงเข้มข้น ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น

(4) ปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยและเมียนมา เนื่องจากการตีความตามอนุสัญญาที่ต่างกันและการยึดถือแผนที่คนละฉบับ

2. สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 2564 ได้แก่ **(1) สถานการณ์ยาเสพติดมีความรุนแรงมากขึ้น** โดยหลังรัฐประหารมีการขนส่งยาเสพติดเข้ามายังประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากมีภูมิประเทศติดกับเขตอิทธิพลชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตยาเสพติด อาทิ กองทัพสหรัฐว่า (UWSP) ในเมียนมา **(2) เศรษฐกิจบริเวณชายแดนหยุดชะงัก** ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ทำการค้าบริเวณชายแดน โดยหลังรัฐประหารการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศยังไม่สามารถที่ขับเคลื่อนได้มากนัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อความร่วมมือและความเชื่อมโยงที่จะเกิดขึ้นในภูมิภาค ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน

(3) การอพยพข้ามแดน/การหลบหนีเข้าเมืองของผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.) ทำให้ไทยต้องรองรับผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมาเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานด้านความมั่นคงและจากกรณีดังกล่าวไทยอาจจะได้รับแรงกดดันจากชาติมหาอำนาจเมื่อเกิดการจับกุมประชากรแฝงเหล่านี้โดยชาติมหาอำนาจบางชาติอาจมองว่าไทยไม่ปฏิบัติตามหลักของมนุษยธรรม และอาจจะกดดันการทำงานของหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยผ่าน NGOs ที่ชาติมหาอำนาจเหล่านี้ให้การสนับสนุนอยู่ด้วยเช่นเดียวกัน

(4) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมา จากสถานการณ์ความไม่สงบในเมียนมา ส่งผลให้มีกลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมาเข้ามาใช้พื้นที่ของไทยในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการปลุกระดมต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมา ตลอดจนระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ผู้สนับสนุนชนกลุ่มน้อยที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย หรือจากชาติมหาอำนาจ ตลอดจน NGOs เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์การดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจและความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมาได้ **(5) การไม่สามารถ**

ดำเนินการประชุมตามกลไกการบริหารจัดการชายแดนในพื้นที่ กองทัพไทยไม่สามารถดำเนินการประชุมกับทหารเมียนมาได้ตามกลไกประชุมคณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (TBC) โดยเฉพาะในพื้นที่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งติดกับรัฐคะยาของเมียนมา โดยในปัจจุบันกองกำลังกะเหรี่ยงคะยา/คาเรนนี่ (KA) ได้ควบคุมพื้นที่ในรัฐคะยาได้ทั้งหมด จึงไม่มีผู้แทนของทหารเมียนมาเข้าร่วมการประชุม TBC ซึ่งถือเป็นกลไกในระดับพื้นที่ที่สำคัญของทหารไทยกับทหารเมียนมาที่นำมาใช้ในการพูดคุยและแก้ไขปัญหาบริเวณชายแดนร่วมกัน เช่น ปัญหายาเสพติด สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ (6) **อาชญากรรมข้ามชาติจาก ชเวกีกโก (Shwe Kokko) และ โครงการ KK Park** จากการที่รัฐบาลกลางของเมียนมาไม่สามารถที่จะควบคุมได้ทั้งหมด และพื้นที่ดังกล่าวยังเป็นพื้นที่ที่ชนกลุ่มน้อยมีอิทธิพลอยู่ ทำให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นฐานของอาชญากรรมได้ง่าย ซึ่งส่งผลกับความมั่นคงบริเวณชายแดนของไทย โดยเฉพาะภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ การพนันออนไลน์ และแก๊งค์คอลเซ็นเตอร์ (7) **ปัญหาแรงงานต่างด้าวและการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย** เนื่องจากปัญหาความไม่สงบและสภาพเศรษฐกิจในประเทศเมียนมา ทำให้กลุ่มขบวนการยังคงมีความพยายามลักลอบขนแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น (8) **การลักลอบค้าอาวุธสงคราม** เนื่องจากชนกลุ่มน้อยต้องการอาวุธในการต่อสู้กับรัฐบาลทหารเมียนมา อาวุธเหล่านี้อาจได้รับจากผู้สนับสนุนซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจ หรือผู้สนับสนุนจากนอกประเทศ โดยใช้ไทยเป็นทางผ่านในขนส่งอาวุธดังกล่าว ผ่านช่องทางธรรมชาติ และ (9) **ภัยคุกคามรูปแบบใหม่อื่น ๆ ตามแนวชายแดน** เช่น การโจรกรรมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และการลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น

บทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

โดยการพัฒนาขีดความสามารถให้ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ตามกรอบ People-Process-Technology (PPT) ประกอบด้วย มิติด้านกำลังพล มิติด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และมิติด้านเทคโนโลยี ดังนี้

1. มิติด้านกำลังพลและการปฏิบัติงาน (P-People) ได้แก่

(1) การเสริมสร้างกำลังพลของกองทัพให้เป็นผู้มีองค์ความรู้ระดับยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะบุคลากรของกองทัพที่ปฏิบัติการกิจเกี่ยวข้องกับงานความมั่นคงชายแดน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความมั่นคงชายแดนที่มีความซับซ้อนในลักษณะรัฐซ้อนรัฐได้ **(2) การสรรหากำลังพลของกองทัพรุ่นใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญในเชิงพื้นที่เป็นการเฉพาะเพิ่มเติม** โดยอาจสรรหาจากผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 2 ปี หรือมีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการชายแดนเป็นการเฉพาะ **(3) พิจารณาสับสนุนระบบและเครื่องมือเฝ้าตรวจชายแดนด้วยยุทธโศปกรณ์พิเศษ** โดยยุทธโศปกรณ์พิเศษ ยังคงมีความสำคัญต่อการเฝ้าตรวจชายแดนของกองกำลังป้องกันชายแดนในพื้นที่ เช่น กล้องส่องกลางคืน (Night Vision) เครื่องมือพิเศษด้านการข่าว เครื่องมือตรวจจับ/แจ้งเตือนไร้สาย และการตัดสัญญาณควบคุมอากาศยานไร้คนขับด้วยวิธีการ (Anti-drone) การบันทึกภาพเคลื่อนไหวด้วยกล้องวงจรปิด เป็นต้น **(4) การเพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลในการใช้ภาษาพม่า/ภาษากลุ่มชาติพันธุ์** เพื่อประโยชน์ในด้านการข่าว และการสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ดังนี้ (4.1) มีการอบรมภาษาเมียนมาอย่างเป็นทางการกับเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงและผู้ปฏิบัติงานข่าวกรองในพื้นที่ (4.2) พิจารณาอบรมภาษาเมียนมาท้องถิ่น (ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ภาษากะเหรี่ยง ภาษากะยา/คะยา) แก่ทหารกองหนุนและบุคคลทั่วไปที่เป็นอาสาสมัครหน้าด่านตรวจคนเข้าเมือง และ (4.3) เพิ่มอัตราการขึ้นทะเบียนผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาเมียนมาในกองทัพ **(5) กองทัพควรบูรณาการการศึกษาและการวิจัยร่วมกับหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่** เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน

ความรู้ และประสบการณ์ภาคสนามสู่มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น และเพื่อเป็นการเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมือง และสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนรุ่นใหม่ในงานความมั่นคง (6) **การเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการทหารและการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารบริเวณแนวชายแดน ให้มีความครอบคลุมทุกที่ตั้งฐานปฏิบัติการ** ซึ่งยังคงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (7) **การเตรียมความพร้อมของกำลังพลด้านการสื่อสารในภาวะวิกฤตในยุคดิจิทัล/ยุคสื่อสังคมออนไลน์เชิงรุก** ซึ่งเป็นการเตรียมการสื่อสารจากภายในหน่วยงาน ถึงสถานการณ์ที่กำลังเกิดวิกฤตไปยังสาธารณชนในประเด็นต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน ลดการเกิดคำถามที่ว่า “ทหารมีไว้ทำไม” ลดการส่งต่อข้อมูลอันเป็นเท็จหรือข่าวปลอม และลดความหวาดกลัวของประชาชนตามแนวชายแดนต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และ (8) **ดำรงความต่อเนื่องในการสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมในการฝึกกำลังด้านความมั่นคง** เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติในพื้นที่ชายแดน โดยใช้เครื่องมือด้านกิจการพลเรือนที่มีอยู่ เช่น โครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนานตามแนวชายแดน เพื่อประสานความร่วมมือและสร้างความมั่นคงในพื้นที่ และโครงการตาสับปะรด ซึ่งเป็นการบูรณาการกำลังร่วมกัน เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อการปฏิบัติการกิจการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงทุกรูปแบบ

2. มิติด้านเทคโนโลยีและการจัดทำฐานข้อมูล (T-Technology) ได้แก่

(1) **การพัฒนาระบบเฝ้าตรวจชายแดนของกองทัพให้มีประสิทธิภาพ** ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญ ที่ทำให้สามารถสนับสนุนงานด้านการข่าวให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น Anti-Drone เครื่องสแกนหาอาวุธที่ใช้ในกรณีที่มีการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย เป็นต้น (2) **กองทัพมีแนวโน้มความต้องการใช้ยุทธโศปกรณ์พิเศษมากขึ้นในอนาคต** เนื่องจากความซับซ้อนของภัยคุกคามที่เกิดขึ้น และความซับซ้อนจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร (3) **การดำรงความต่อเนื่องในการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยด้านความมั่นคง** มีความจำเป็นในการเสริมสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ

โดยเฉพาะการป้องกันการลักลอบเข้าเมือง การลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมาย และการก่อปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้นจึงควรมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบริเวณช่องทางสัญจรข้ามแดน (4) มีการบูรณาการด้านงานข่าวในพื้นที่ร่วมกัน เพื่อเพิ่มความแม่นยำของข้อมูลที่จะใช้ปฏิบัติการกิจ ตลอดจนเพื่อสอบทานข้อมูลข่าวร่วมกัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้รับและส่งต่อข้อมูลที่ถูกต้อง (5) การเพิ่มจำนวนการใช้ชุดอุปกรณ์พิเศษที่ผลิตได้เองในกองทัพ ซึ่งจะสนับสนุนรูปแบบการรบสมัยใหม่ที่มีความแม่นยำสูง และเพื่อให้ก้าวทันภัยคุกคามตามแนวชายแดน เนื่องจากฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเมียนมา ปรับรูปแบบการรบมาใช้อากาศยานไร้คนขับเป็นหลัก (6) พิจารณานำระบบจัดเก็บข้อมูล Biometrics ของบุคคลต้องห้ามมาใช้กับกองทัพ โดย ระบบ Biometrics เป็นเครื่องมือของงานตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งมีประโยชน์ในการใช้ระบุตัวตนผ่านลักษณะทางชีววิทยาที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เช่น การตรวจสอบข้อมูลผ่านภาพถ่ายใบหน้า ภาพถ่ายขณะข้ามเขตแดนได้รวดเร็วผ่านเครื่องสแกน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรสำหรับการควบคุม การเดินทางย้ายถิ่นฐานของผู้อพยพบริเวณพื้นที่ชายแดน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (7) การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองกับกองทัพ ด้วยระบบสารสนเทศตรวจคนเข้าเมือง (Personal Identification Blacklist Immigration Control System: PIBICS) ซึ่งเป็นระบบสารสนเทศที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองพัฒนาขึ้นมาเองตั้งแต่ ปี 2555 โดยมีจุดเด่นในเรื่องการมีประสิทธิภาพของระบบฐานข้อมูลในการคัดกรอง บุคคลตามหมายจับหรือบุคคลเฝ้าระวัง บุคคลต้องห้าม รวมถึงเฝ้าดู และติดตาม บุคคลที่เป็นภัยต่อราชอาณาจักร

3. มิติด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ และงบประมาณ (P-Process) ได้แก่

(1) สนับสนุนการจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการ กรณีผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.) ปัจจุบันสำนักงานสภาความมั่นคง

แห่งชาติอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำ ซึ่งการมีคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติดังกล่าวจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนต่อผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดน

(2) เตรียมมาตรการปฏิบัติของหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ต่อพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้พลัดถิ่น ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ชายแดนเมียนมา ห่างจากชายแดนไทยประมาณ 50 เมตร ซึ่งหากสถานการณ์ยังรุนแรงต่อเนื่อง พื้นที่ดังกล่าวอาจไม่เพียงพอรองรับชาวเมียนมา และเกิดการอพยพเข้ามายังประเทศไทยมากขึ้น

(3) อำนาจความสะดวกในด้านกฎหมาย/ กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือคนไทยกลับประเทศอย่างปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นใจให้พี่น้องคนไทยในพื้นที่ที่รอลงอาญาพ้นใจว่า ทางกรมการไทยกำลังพยายามดำเนินการอยู่ในทุกวิถีทางที่จะช่วยเหลือคนไทยภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ

(4) จัดทำมาตรการที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติในการเคลื่อนย้ายผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงออนไลน์/บุคคลสัญชาติจีนตามแนวชายแดน โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงออนไลน์ การช่วยเหลือชาวต่างชาติที่ถูกหลอกไปทำงาน หรือกลุ่มทุนจีนสีเทาตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

(5) ให้อำนาจภายใต้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการลักลอบโจรกรรมรถยนต์ข้ามแดน เนื่องจากสถิติของการโจรกรรมแปรผันตามสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมืองของเมียนมา ดังนั้นควรให้อำนาจภายใต้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการลักลอบโจรกรรมรถยนต์ข้ามแดนให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

(6) สนับสนุนให้มีการเข้าสู่ระบบการเป็นผู้เข้าเมืองเพื่อทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยมีแนวทาง ได้แก่

(6.1) สนับสนุนกฎกระทรวงในการลดค่าธรรมเนียมการตรวจลงตราและค่าขออนุญาตอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว สำหรับแรงงานต่างด้าว 4 สัญชาติ ได้แก่ กัมพูชา เมียนมา ลาว เวียดนาม โดยกระทรวงมหาดไทย และ

(6.2) สนับสนุนมาตรการบังคับใช้กฎหมายกับกลุ่มช่วยเหลือซ่อนเร้น ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 อย่างเคร่งครัด

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ เนื่องจากความช่วยเหลือ และการสนับสนุนจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายในศูนย์ศึกษา ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจ ตรวจสอบ ข้อบกพร่อง แก้ไขปรับปรุง ให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ต่าง ๆ ในการทำวิจัย คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตอบแบบสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ในพื้นที่ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนขอขอบพระคุณทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการ บริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดน และให้ความสำคัญต่อการทำรายงาน วิจัยฉบับนี้อย่างยิ่ง ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

คณะนักวิจัยฯ

กองภูมิภาคศึกษา ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สิงหาคม 2567

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
บทสรุปผู้บริหาร	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(14)
สารบัญ	(15)
สารบัญตาราง	(18)
สารบัญภาพ	(19)
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	6
คำถามในการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	10
2 การทบทวนวรรณกรรม	
ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชายแดน	14
ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2566 - 2580)	14
: ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	
นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570)	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดน ด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570)	33
	แนวคิดการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม	38
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ PPT model	45
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนา พื้นที่ชายแดน	50
	พัฒนาการทางการเมืองของสาธารณรัฐแห่งสหภาพ เมียนมา	55
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	78
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	82
3	ระเบียบวิธีวิจัย	
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	85
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	88
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	89
	การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล	90
	การวิเคราะห์ข้อมูล	91
4	ผลการวิจัย	
	พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา	95
	ผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อ บทบาทของกองทัพไทย	114

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	บทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับ ผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่ อาจเกิดขึ้นในอนาคต
5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ
	สรุปผลการวิจัย
	ข้อเสนอแนะการวิจัย
	บรรณานุกรม
	ภาคผนวก

สารบัญตาราง

บทที่		หน้า
ตารางที่ 3.1	กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคเหนือ: ภาคความมั่นคง	86
ตารางที่ 3.2	กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคเหนือ: ภาคประชาสังคม	86
ตารางที่ 3.3	กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคตะวันตก: ภาคความมั่นคง	87
ตารางที่ 3.4	กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคตะวันตก: ภาคเศรษฐกิจ	87
ตารางที่ 3.5	กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคตะวันตก: ภาคประชาสังคม	87

สารบัญภาพ

บทที่		หน้า
ภาพที่ 2.1	ความเชื่อมโยงของนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชายแดน	35
ภาพที่ 2.2	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของมิติความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ	44
ภาพที่ 2.3	กรอบแนวคิดของการพัฒนาพื้นที่ชายแดน	54
ภาพที่ 2.4	ภาพแสดงพื้นที่ฐานกองกำลังโดยรวมของกองกำลังชาติพันธุ์ในเมียนมา	72
ภาพที่ 2.5	เส้นทางเคลื่อนพลของกองทัพสหรัฐว่า	75
ภาพที่ 2.6	ฐานที่มั่นทางการทหารของฝ่ายความมั่นคงเมียนมาหลายพื้นที่ในภาคเหนือของรัฐฉาน	77
ภาพที่ 2.7	กรอบแนวคิดในการวิจัย	82
ภาพที่ 5.1	ที่ตั้งโครงการชเวก๊กโก (Shwe Kokko) และพื้นที่ KK Park	100
ภาพที่ 5.2	พื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการเคลื่อนไหวติดกับชายแดนไทย	108

ပတ်စပို့ ၁

ပတ်စပို့

တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA)

(၁) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနား

NCA
8TH ANNIVERSARY OF THE NCA
15TH OCTOBER 2023
NAYPYITAW - MYANMAR

NCA
8TH ANNIVERSARY OF THE NCA
15TH OCTOBER 2023
NAYPYITAW - MYANMAR

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์ด้านความมั่นคงทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค ที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่ภาวะหลายขั้ว ทำให้แต่ละประเทศต้องเผชิญภัยคุกคามที่หลากหลาย ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและเสถียรภาพของรัฐภายหลังการสิ้นสุดสงครามเย็น (Cold War) เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะมโนทัศน์ต่อปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงชายแดนที่ได้เปลี่ยนจากภัยความมั่นคงรูปแบบเดิม (Traditional Security) คือ ภัยคุกคามทางการทหาร (Military Threat) เช่น การสู้รบกับกองกำลังต่างชาติ แปรสภาพมาเป็นภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Security) ซึ่งขยายขอบเขตครอบคลุมหลายประเด็นปัญหาที่กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของพลเมืองมากขึ้น เช่น การก่อการร้าย ยาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น¹

สำหรับประเด็นด้านการบริหารจัดการชายแดนนั้น นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570)² ซึ่งมีสถานะเป็นแผนระดับที่ 2 รองรับการดำเนินการในห้วงที่สองของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 1 ได้กำหนดขอบเขตและหลักเกณฑ์พิจารณา “ประเด็นความมั่นคง” เพื่อตอบสนองตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ต้องเห็น

¹ พิษณุวัฒน์ ยาพรหม, ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, และ เบญจวรรณ นาราสิจจ์. (2562). สถานภาพความรู้งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการชายแดนในประเทศไทย พ.ศ. 2551 - 2562. วารสาร 15th International Conference on Humanities and Social Sciences 2019 (IC-HUSO 2019), เข้าถึงได้จาก <https://hs.kku.ac.th/ichuso/2019/168-ICHUSO-2019.pdf>

² สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2566). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570), เข้าถึงได้จาก https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2023/06/nsc_policy_66-70-2-.pdf

ผลสัมฤทธิ์ภายในปี 2570 ได้แก่ “การยกระดับขีดความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคง” โดยการมุ่งขยายผลกรอบแนวคิด “ความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security)” ในการเชื่อมโยงมิติการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ โดย “นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 3 การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติในพื้นที่ชายแดน” ได้ระบุถึง **แนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน** เพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ไปกำหนด แผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือการดำเนินการอื่น ๆ (แผนระดับที่ 3) ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

โดย **แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570)**³ ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 3 มีกรอบแนวคิดหลักใน “การสร้างสมดุลระหว่างการรักษาความมั่นคงกับการส่งเสริมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน” และให้ความสำคัญกับทั้งประเด็นเชิงพื้นที่ (Area based) และรายประเด็น (Issue based) รวมทั้งการดำเนินงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก เพื่อให้พื้นที่ชายแดนมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงของมนุษย์อย่างสมดุล และ ประการที่สอง เพื่อให้การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนในมิติด้านความมั่นคง มีเอกภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไร้รอยต่อ ประกอบด้วย 9 แนวทางการดำเนินการ ได้แก่ (1) พัฒนาระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน (2) พัฒนาระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการสัญจรข้ามแดน (3) พัฒนาความเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดน (4) การเตรียมความพร้อมในการยกระดับจุดผ่านแดน (5) การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ชายแดน (6) พัฒนาระบบการเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพข้ามแดน

³ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2566). แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 – 2570), เข้าถึงได้จาก <https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2023/04/Action-Plan-on-Border-Security-Management-66-70.pdf>

(7) พัฒนาระบบการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกันโรคระบาดในพืชและสัตว์ รวมถึงควบคุมสุขอนามัยพืชและสุขภาพสัตว์ข้ามพรมแดน (8) ดำเนินการจัดระเบียบหรือควบคุมพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน และ (9) จัดทำฐานข้อมูลความมั่นคงด้านชายแดน

โดย *กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย)* เป็นหน่วยงาน *รับผิดชอบหลัก ดำเนินการตามแนวทางที่ 1 พัฒนาระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน* โดยมีเป้าหมาย เสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบป้องกันพื้นที่ชายแดนทั้งทางบกและทางทะเล ทั้งช่องทางที่เป็นทางการและพื้นที่ชายแดน โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามศักยภาพพื้นที่มาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน รวมถึงรวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์เพื่อให้สามารถปกป้องอธิปไตย รักษาผลประโยชน์ของชาติ แจ้งเตือน ป้องกันและจัดการภัยความมั่นคง รวมทั้งอาชญากรรมข้ามชาติ ที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง

อย่างไรก็ตาม ผลจากการประชุมในโอกาสครบรอบ 8 ปี การลงนามข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ (8th Anniversary Ceremony of the Nationwide Ceasefire Agreement: NCA) ที่จัดโดยรัฐบาลเมียนมา เมื่อ 15 สิงหาคม 2566 ณ Myanmar International Convention Center กรุงเนปิดอร์⁴ โดยกระทรวงการต่างประเทศของไทยได้ให้คำมั่นสนับสนุนข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ (NCA) และ “การรักษาสันติภาพที่ยั่งยืนบนหลักการแห่งศักดิ์ศรีและความยุติธรรม ผ่านกระบวนการเจรจาทางการเมืองที่ครอบคลุมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง” และเน้นย้ำว่า “สันติภาพ เสถียรภาพ และความเจริญรุ่งเรืองของเมียนมา และไทย มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด ในฐานะเพื่อนบ้านข้างเคียง ประเทศไทยยังคงแน่วแน่ในความมุ่งมั่น ที่จะสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่แท้จริงซึ่งกันและกัน ความเคารพซึ่งกันและกัน และผลประโยชน์ร่วมกันกับเมียนมา และเมียนมาที่สงบสุข มั่นคง และเจริญรุ่งเรืองเป็นผลประโยชน์ของไทยและ

⁴ Irrawaddy Publishing Group. (2566). Key Myanmar EAOs Shun Junta's Peace Deal Anniversary Celebration, เข้าถึงได้จาก <https://www.irrawaddy.com/news/politics/key-myanmar-eaos-shun-juntas-peace-deal-anniversary-celebration.html>

ผลประโยชน์ของภูมิภาคและอาเซียนโดยรวม⁵ ซึ่งเห็นได้ว่าประเทศไทยยังคงแน่วแน่ในความมุ่งมั่นที่จะสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่แท้จริงกับเมียนมา

สำหรับ **ท่าทีและแนวทางการปฏิบัติของกระทรวงกลาโหม** ต่อประเด็นด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ โดย “ท่าทีและแนวทางการปฏิบัติต่อสถานการณ์ทางการเมืองในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา” ได้แก่ การใช้จุดแข็งของการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับกองทัพเมียนมาดำรงช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในทุกระดับ เพื่อแสดงถึงความตั้งใจที่จะสนับสนุนการเสริมสร้างความปรองดอง การพัฒนาพื้นที่ชายแดน และการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม นอกจากนี้ กระทรวงกลาโหมไม่ขัดข้องในการให้เมียนมาเข้าร่วมการประชุม ในกรอบรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers’ Meeting: ADMM) เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเป็นเอกภาพของอาเซียน⁶

ทั้งนี้ ผลจากการวิจัยเรื่อง **“แนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดน: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา”** ของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในปี 2566⁷ พบว่าสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองภายในเมียนมายังคงมีแนวโน้มยืดเยื้อ รุนแรงและขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทั้งในเชิงพื้นที่ สภาพการณ์ดังกล่าวอาจนำไปสู่ภาวะไร้เสถียรภาพภายในประเทศทั้งในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไทยในลักษณะความมั่นคงแบบองค์รวม ดังนี้ **มิติด้านการเมือง** ได้แก่ (1) ความไม่สงบในประเทศเมียนมา (2) การแทรกแซงจากชาติมหาอำนาจ และ (3) ปัญหาการปักปันเขตแดน ในบางพื้นที่ที่ยังไม่แล้วเสร็จ **มิติด้านการทหาร** ได้แก่ (1) การสู้รบ

⁵ ThaiPublica. (2566). 8 ปี ‘NCA’ กับ ‘สัมพันธ์ภาพ’ ของรัฐบาลเมียนมา, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2023/10/pundop119/>

⁶ ผลจากการประชุมเรื่อง แนวทางการกำหนดท่าทีและจัดลำดับความเร่งด่วนกิจกรรมความร่วมมือด้านความมั่นคงของ ทท. ต่อกลุ่มประเทศอาเซียน วันที่ 1 - 3 พฤศจิกายน 2566 ณ กรมยุทธการทหาร

⁷ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. (2566). แนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดน: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ชายแดน ที่ติดกับประเทศเมียนมา, เข้าถึงได้จาก <https://sscthailand.org/index.php/research/งานวิจัย-research-paper/เอกสารวิจัย-research-paper-เรื่อง-แนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดน-ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา>

บริเวณชายแดนระหว่างรัฐบาหลีทหารเมียนมากับกองกำลังติดอาวุธชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ และ (2) การลักลอบค้าอาวุธสงคราม *มิติด้านสังคม* ได้แก่ (1) การอพยพข้ามแดนของผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (2) การเติบโตอย่างรวดเร็วของโครงการชเวกโก (Shwe Kokko) (3) การเรียกร้องเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองของชาวเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่ (4) ปัญหายาเสพติดและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการขนส่งยาเสพติดตามแนวชายแดน (5) การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายตามแนวชายแดนรอบใหม่หลังเหตุการณ์รัฐประหารในเมียนมา (6) ปัญหาการศึกษาตามแนวชายแดน (7) ปัญหาสาธารณสุขตามแนวชายแดน และ (8) การลักลอบนำเข้าสัตว์-ซากสัตว์ตามแนวชายแดน ซึ่งจะเห็นได้ว่า สถานการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อไทยทั้งในด้านการบริหารจัดการภายใน เช่น การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง การปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และด้านภาพลักษณ์ในระดับนานาชาติ เช่น ภาพลักษณ์ในการเป็นทางผ่านของขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากนี้เหตุการณ์สำคัญ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2566⁸ เกิด “*ปฏิบัติการ 1027*” คือ กองกำลังติดอาวุธชาติพันธุ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ กองทัพโกก้าง (Myanmar National Democratic Alliance Army: MNDA) กองทัพตะอั้ง (Ta’ang National Liberation Army: TNLA) และกองทัพอาระกัน (Arakan Army: AA) ซึ่งรวมตัวกันในนามพันธมิตรภราดรภาพ (The Brotherhood Alliance) ได้ร่วมกันบุกโจมตีและยึดฐานที่มั่นทางการทหารของ ฝ่ายความมั่นคงเมียนมาหลายพื้นที่ในภาคเหนือของ รัฐฉาน ส่งผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์มากกว่า 6,200 คน ต้องกลายเป็นผู้ไร้ถิ่นฐาน เพราะต้องอพยพหนีภัยจากสงครามเพื่อไปหาที่หลบภัย ต่อมาเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2566 ชาวต่างชาติราว 500 คน ถูกกองทัพรัฐบาลทหารเมียนมาควบคุมตัวไว้ที่เมืองเล่ากั๋ยทางตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐฉาน ซึ่งกำลังเป็นพื้นที่สู้รบรุนแรงระหว่างทหารเมียนมากับกองกำลังพันธมิตรชาติพันธุ์ โดยพลเมืองจากประเทศต่าง ๆ เช่น

⁸ ผู้จัดการออนไลน์. (2566). สึก “เมียนมา-3 กลุ่มติดอาวุธ” ในรัฐฉานเหนือ 4 วัน ชาวบ้านตาย 7 พลัดถิ่นกว่า 6,200 คน, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/indochina/detail/9660000098359>

เนปาล เอธิโอเปีย และ สปป.ลาว รวมถึงชาวไทย ถูกล่อลวงไปบังคับใช้แรงงานใน ธุรกิจหลอกลวงออนไลน์ ทำให้สภาบริหารแห่งรัฐของเมียนมา ได้ประกาศใช้กฎ อยัการศึกษาในพื้นที่ 8 เมืองของรัฐบาลน ทางตอนเหนือของประเทศ เมื่อ 13 พฤศจิกายน 2566 และ 18 พฤศจิกายน 2566⁹ กองทัพไทย โดยหน่วยเฉพาะกิจทัพเจ้าตาก กองกำลังผาเมือง และคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (Township Border Committee: TBC) ได้ร่วมรับส่งคนไทย 41 คน ที่ได้รับการช่วยเหลือออกจากเมืองเล่าก์กาย ให้กลับประเทศไทยอย่างปลอดภัย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เล็งเห็นว่า กองทัพไทย มีความจำเป็นที่จะต้องปรับบทบาทให้สามารถตอบสนองต่อพัฒนาการของ สถานการณ์ในเมียนมา และพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคง ในเมียนมาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงได้ดำเนินการจัดทำเอกสารวิจัย เรื่อง **“พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย”** เพื่อให้การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนเกิดผลสัมฤทธิ์และสามารถ รองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการ มีเสถียรภาพและความมั่นคงเป็นเป้าหมายสูงสุดในการดำรงอยู่ของประเทศชาติสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา

1.2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของกองทัพไทย

1.2.3 เพื่อศึกษาบทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

⁹ ไทยโพสต์. (2566). 41 คนไทยในเล่าก์กายถึงไทยแล้ว “ทหารไทย-เมียนมา” ร่วมรับส่ง, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/general-news/486669/>

1.3 คำถามในการวิจัย

1.3.1 พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาเป็นอย่างไร

1.3.2 สถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทยอย่างไร

1.3.3 บทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตควรเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย” ศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้ (1) ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1.1) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580): ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (1.2) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570) และ (1.3) แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570) (2) แนวคิดการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม (3) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ PPT model (4) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาพื้นที่ชายแดน (5) พัฒนาการทางการเมืองของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ (7) กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

1.4.2.1 ศึกษาการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเมียนมาที่สำคัญ ได้แก่ (1) กองทัพรัฐฉาน (RCSS/SSA-S) สถาปนาเพื่อการกอบกู้รัฐฉาน ยังคงขับเคลื่อนงานทางการเมืองโดยได้มีการลงนามหยุดยิงทั่วประเทศ (2) กองทัพสหรัฐว้า (UWSA) มีความเคลื่อนไหวในเขตพื้นที่ชายแดนไทยมากขึ้น ทั้งด้านการ

เคลื่อนย้ายกำลัง การฝึกวิชาทหาร และการพัฒนาปรับปรุงฐานปฏิบัติการทางทหาร และ (3) พื้นที่รัฐคะยา ยังคงปรากฏการสู้รบในพื้นที่ตามแนวชายแดน โดยกองกำลังกะเหรี่ยงคะยา/คาเรนนี่ (Karen Army: KA) ได้ควบคุมพื้นที่ในรัฐคะยา กว่า 80 เปอร์เซนต์

1.4.2.2 ศึกษาการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งยังพบเหตุการณ์ความไม่สงบและปะทะกันระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดน ทำให้เห็นถึงช่องโหว่ของการเกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงในพื้นที่ นอกจากนี้ พื้นที่ดังกล่าวยังเป็นเส้นทางของระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่สำคัญ โดยเป็นพื้นที่เริ่มรับก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา เขตากุน และซอติกา ในประเทศเมียนมาผ่านบริเวณชายแดนไทย-เมียนมา (จุดรับก๊าซแรกที่บ้านอิต้อง ต.ปิล็อค จ.กาญจนบุรี) เพื่อส่งต่อไปยังสถานีอื่น ๆ จนไปถึงโรงงานผลิตไฟฟ้า หรือโรงแยกก๊าซธรรมชาติ เส้นทางดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ทางพลังงานของประเทศ

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งภาคประชาชนจากภาคความมั่นคง ภาคเศรษฐกิจ และภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา ในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตาก และจังหวัดกาญจนบุรี

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้ดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566 - กรกฎาคม 2567

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 **ความมั่นคงพื้นที่ชายแดน** หมายถึง สภาวะของพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยที่มีความเป็นเอกภาพ ในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยที่ติดต่อกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยที่ติดต่อกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตาก และจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาเอกราชอธิปไตยและความมั่นคงของชาติ ในทุกมิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเทคโนโลยี มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านการเมือง และมิติด้านการทหาร

1.5.2 **ผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา** หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นบริเวณพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยที่ติดต่อกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตาก และจังหวัดกาญจนบุรี แล้วทำให้มีผลกระทบต่อการรักษาเอกราชอธิปไตยและความมั่นคงของชาติ ตลอดจนเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนในทุกมิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเทคโนโลยี มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านการเมือง และมิติด้านการทหาร

1.5.3 **พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา** หมายถึง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้พื้นที่ชายแดนไทยที่ติดกับเมียนมาได้รับผลกระทบในหลากหลายมิติ โดยแบ่งเป็น (1) สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564 ได้แก่ สถานการณ์ก่อน COVID-19 และสถานการณ์หลัง COVID-19 และ (2) สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 2564

1.6 ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1.6.1 ทราบถึงพัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา

1.6.2 ทราบถึงผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของกองทัพไทย

1.6.3 ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์จัดทำเป็นข้อเสนอแนะต่อกองทัพไทยในการรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

ပုဒ်မ ၂

ကဏ္ဍကတကတကတကတကတကတ

တပ်မတော်တပ်မတော်တပ်မတော်တပ်မတော်တပ်မတော် (NCA)

(၁) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်စုံစမ်းအစည်းအဝေး

NCA
8TH ANNIVERSARY OF THE NCA
15TH OCTOBER 2023
NAYPYITAW - MYANMAR

NCA
8TH ANNIVERSARY OF THE NCA
15TH OCTOBER 2023
NAYPYITAW - MYANMAR

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา ศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของกองทัพไทย และเพื่อศึกษาบทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชายแดน

2.1.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2566-2580) : ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

2.1.2 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570)

2.1.3 แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566-2570)

2.2 แนวคิดการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ PPT model

2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาพื้นที่ชายแดน

2.5 พัฒนาการทางการเมืองของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชายแดน^{10,11}

2.1.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2566 - 2580) : ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ โดยยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2566 - 2580) จะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนา ดังนี้

¹⁰ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ไม่ระบุ). ยุทธศาสตร์ชาติฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา, เข้าถึงได้จาก <http://nsdc.nesdc.go.th/ns/>

¹¹ ปรับปรุงจาก งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในห้วงปี พ.ศ. 2566 - 2570” โดยศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, เข้าถึงได้จาก <https://sscthailand.org/index.php/research/งานวิจัย-research-paper/การพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อน-ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง-ในห้วงปี-พ-ศ-2566-2570>

2.1.1.1 บทนำ

ความมั่นคงถือเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของทุกสังคมในทุกยุคทุกสมัย โดยกรอบแนวคิดความมั่นคงให้น้ำหนักความสำคัญกับมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร แตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมของแต่ละช่วงเวลา ปัจจุบันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและพลิกผัน ได้ทำให้มิติทั้งปวงถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างไม่อาจแบ่งแยกได้ ด้วยเหตุนี้ กรอบแนวคิดความมั่นคงแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม” ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์และทุกมิติ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงให้ประเทศ มีความสงบเรียบร้อย และสันติสุข ในขณะเดียวกันก็จะต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาความไม่สงบ ในบางพื้นที่ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ เช่น ปัญหาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผัน ปัญหาการแข่งขันทางการค้าและการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติ นอกจากนี้

เพื่อให้ การดำเนินการดังกล่าวสามารถบรรลุผลที่เป็นรูปธรรมทั้งปัจจุบันและในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพหน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตามป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ อย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายสำคัญในภาพรวมระยะ 20 ปีที่เป็นรูปธรรมชัดเจน คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” โดยเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความรักความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ตลอดถึงการปลูกจิตสำนึกด้านความมั่นคงให้เกิดขึ้นในประชาชนทุกระดับ การพัฒนาระบบงานด้านการข่าวให้มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ การพัฒนาปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการดำเนินงานอย่างแท้จริง โดยปัญหาความมั่นคงเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ประกอบด้วย ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาความไม่สงบ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ และปัญหาการทุจริตในระบบราชการ

2.1.1.2 เป้าหมาย

- 1) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข
- 2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ
- 3) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง
- 4) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ
- 5) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.1.3 ตัวชี้วัด

- 1) ความสุขของประชากรไทย
- 2) ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ
- 3) ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง
- 4) บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ
- 5) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

2.1.1.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

1) การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง ให้สถาบันหลักมีความมั่นคงเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคีปรองดอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ

(1) การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้คนไทยทุกคนในทุกภาคส่วน มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

มีอาชีพการงานและรายได้ที่เพียงพอ ได้รับโอกาสและความเสมอภาคอย่างเท่าเทียม มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจปัญหาสำคัญของสังคม มีความรักความสามัคคี ตระหนักและให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ และพร้อมเข้ามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ ตลอดจนช่วยเหลือประชาชน โดยการอำนวยความสะดวกอย่างกว้างขวาง และครอบคลุม ปลุกฝังจิตสำนึกและคุณสมบัติพื้นฐานคนไทยที่ดีให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม สร้างเสริมความรักความสามัคคี ความตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบ ต่อสังคมและประเทศชาติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและพัฒนาประเทศ ให้กับทุกภาคส่วนทั้งประชาชน ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ผ่านทางโครงการ กิจกรรม และการรณรงค์ต่าง ๆ ตลอดจนไปจนถึงการดำเนินการอื่นทุกวิถีทางที่เหมาะสม อย่างต่อเนื่องและจริงจังจนประสบผลสำเร็จ เป็นที่ยอมรับอย่างชัดเจน

(2) การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลัก

ของชาติ เพื่อให้คนในชาติมีจิตสำนึกรักและหวงแหน มุ่งจงรักภักดี พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจหนึ่งเดียวกันของคนทั้งชาติ โดยปลุกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ รณรงค์เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย และชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนส่งเสริมให้ยึดถือหลักคำสอนซึ่งเป็นแก่นแท้หรือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนา มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่จะช่วยพัฒนาทั้งจิตใจและปัญญา รวมทั้งต้องจัดให้มี มาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลาย

พระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด การส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย ตลอดจนอุปถัมภ์ค้ำจุนศาสนาอื่นให้มุ่งเน้นการสั่งสอนคนให้เป็นคนดี รักความสงบสันติสุข พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติบ้านเมือง และช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาอย่างปรองดอง ไม่ให้เกิดการแบ่งแยกแตกต่าง

(3) การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เพื่อให้การบริหารจัดการบ้านเมืองและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่สอดคล้องกับบริบทของไทย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งได้ผู้นำและนักการเมืองที่เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมสูง และกล้าตัดสินใจ โดยปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในบริบทของไทย ส่งเสริมให้นักการเมืองมีคุณภาพ เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ เห็นประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและของพรรคพวกเพื่อนพ้อง เสริมสร้างพรรคการเมืองและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีนโยบาย แนวคิด และการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลสากล ไปจนถึงพัฒนาปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเลือกตั้งได้อย่างสุจริตและเที่ยงธรรม มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีปรองดอง จนสามารถคัดกรองคนดี คนเก่ง มีความรู้ความสามารถ และกล้าตัดสินใจ เข้ามาบริหารประเทศให้มุ่งไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทย

(4) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ เพื่อให้ประเทศชาติมีกลไกเฉพาะเจาะจงที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขต้นเหตุที่เป็นรากเหง้าของปัญหาภายใน

ประเทศทั้งปวงให้หมดไป มีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยพัฒนาปรับปรุงกลไกและหน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีอยู่เดิม เช่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น หรือที่ต้องออกแบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรองรับปัญหาความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ได้ทุกมิติ กำหนดและเสริมสร้างบทบาทของหน่วยงาน องค์กร หรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบวิธีการดำเนินงาน การบูรณาการการปฏิบัติให้สอดคล้อง เกื้อกูล และต่อเนื่องกันตลอดไปจนถึงสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่สาเหตุได้อย่างแท้จริง

2) การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง

เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

(1) การแก้ไขปัญหความมั่นคงในปัจจุบัน เพื่อให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลง หรือไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ รวมทั้งให้การบริหารและการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยผลักดันการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาของทุกภาคส่วนในทุกประเด็นอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการหารือ วางแผน และยกระดับวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาศัยการผนึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมแบบบูรณาการอย่างแท้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานหลักและรองในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชน ทั้งจากภัยคุกคามและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงต่าง ๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าเถื่อน การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด การขยายอำนาจหรือแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รวมไปถึงปัญหาการรุกเข้ามาอย่างรวดเร็วของทุนขนาดใหญ่ เทคโนโลยียุคใหม่

การย้ายถิ่นของทุนและแรงงานข้ามชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาภัยพิบัติสำคัญ ที่ทำให้จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความมั่นคง รวมไปถึงการส่งเสริมผลักดันหลักการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ ตลอดถึงโครงการสำคัญของประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

(2) การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติ

ขึ้นใหม่ เพื่อให้ทราบสถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาและภัยคุกคาม ในอนาคตได้ทันทั่วทั้งก่อนที่จะลุกลามต่อไป รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบ ต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ โดยเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อม ในทุกด้าน ทั้งคน เครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์ แผน งบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าวกรอง เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบเฝ้าตรวจและ แจ้งเตือนต่าง ๆ ของหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ตั้งแต่ขั้นการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน วิเคราะห์ กำหนดแนวทางป้องกัน ไปจนถึงขั้นการลงมือแก้ไขปัญหา ความมั่นคง ที่สำคัญต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพในทุก ขั้นตอน เสริมสร้างพลังของประชาชนและชุมชนให้ร่วมกับกำลังตำรวจ ทหาร และ หน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสำคัญต่าง ๆ อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การแพร่ อิทธิพลทางเศรษฐกิจของมหาอำนาจ และการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติที่อาจกระทบ ต่อความมั่นคง ไปจนถึงติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปตามเป้าหมายการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศที่กำหนดอย่างราบรื่น

(3) การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรใน

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการแก้ไขจนเกิดความสงบและสันติสุขอย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่มี ความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันกับภาคอื่น ๆ โดยยกระดับการแก้ไขปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกกลุ่ม เป้าหมาย มีการบูรณาการ ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์และ

เชิงพื้นที่ แผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดจนการติดตาม ประเมิน และ รายงานผลอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันทุกระดับ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลดความรุนแรง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการจัดปัญหาความขัดแย้งและความไม่เป็นธรรมให้ได้อย่างจริงจังและถาวร ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เข้มแข็งจนเป็นพลังสำคัญในการปกป้องและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไป พร้อมเสริมสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเห็นต่างตาม แนวทางสันติวิธี ผ่านกลไกต่าง ๆ รวมไปถึงการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตร ผลักดันให้มีการยึดถือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พร้อมดูแล และป้องกันมิให้มีการบิดเบือนคำสอนของศาสนาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ มีการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม ร่วมมือกับภาครัฐในการ พัฒนาพื้นที่อย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่ม ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน ตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งศาสตร์พระราชา รวมถึงการสร้างเสริม โอกาสในการเข้าถึงการบริการต่าง ๆ ของรัฐให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ

(4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล สามารถดำรงอยู่ได้ มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึงประเทศชาติอย่าง ยั่งยืน โดยส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทัพ หน่วยงานเกี่ยวข้อง และ ภาคประชาชน ให้สามารถพัฒนาสมุทพยานุภาพของประเทศ ควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการ สมุทราภิบาลในการบริหารจัดการ ปกป้อง และดูแลรักษา ผลประโยชน์ทั้งมวลของชาติ เสริมสร้างและบริหารจัดการความมั่นคงทั้งชายแดน ทางบก ทะเลอาณาเขต และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยอย่างบูรณาการและเป็น ระบบ รวมไปถึงการพัฒนาระบบเฝ้าตรวจติดตาม ระบบตรวจคนเข้าเมือง การสำรวจ

และจัดทำหลักเขตแดนทางบก และการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเล สร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทและ ชีตความสามารถที่เหมาะสม มีการดำเนินการต่าง ๆ และสอดคล้องดูแลอย่างต่อเนื่อง กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ อย่างถูกต้องและเป็นระบบ สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม รวมถึง แนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ พัฒนา ปันฟู ป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดความรัก หวงแหน และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งยั่งยืน

3) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อ การป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง

(1) การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถติดตาม แจ้งเตือน ระวังยับยั้ง และป้องกันปัญหาและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประเมินสถานการณ์ได้ถูกต้องแม่นยำ และทันเวลา โดยเสริมสร้าง พัฒนา และบูรณาการขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรอง หน่วยงานข่าวกรอง และประชาคมข่าวกรองในประเทศให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ ทั้งด้านศักยภาพของบุคลากร ยุทธโธปกรณ์ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลขนาดใหญ่ สามารถครอบคลุมการใช้งานได้ อย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง มีการบูรณาการข้อมูลและนำผลผลิตด้านข่าวกรองไปใช้ในการบริหารจัดการปัญหาและความมั่นคงของชาติในทุกมิติและทุกด้าน รวมทั้งให้มีการเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนในรูปแบบประชารัฐ และประชาคมข่าวกรองต่างประเทศอย่างแน่นแฟ้น

(2) การพัฒนาและฝึกพลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามได้ ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ เพื่อให้ทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นทั้งปวงของกองทัพและหน่วยงานความมั่นคง ได้รับการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพ ให้มีความพร้อม เพียงพอ และเป็นรูปธรรม ทั้งคน เครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์ รวมทั้งระบบบริหารจัดการในการป้องกันประเทศ และการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ตลอดจนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถระดมทรัพยากรได้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนชัดเจน ส่งผลให้สามารถปกป้องอธิปไตยและแก้ไขปัญหาความมั่นคงได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ โดยการจัดทำแผนพัฒนาและฝึกกำลังทรัพยากรรวมถึงขีดความสามารถทั้งปวงของกองทัพ หน่วยงาน ด้านความมั่นคงทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรมชัดเจน มีการประเมินขีดความสามารถของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง พร้อมพัฒนาคน โครงสร้างกำลังรบและยุทธโศปกรณ์ให้เหมาะสมเพียงพอและเป็นรูปธรรม สามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ยกระดับการฝึก ร่วมให้เป็นแบบบูรณาการที่ทันสมัย มีความสมบูรณ์ พร้อมนำไปปฏิบัติได้กับสถานการณ์จริง เสริมสร้างความสัมพันธ์ในการปฏิบัติการร่วมและการป้องกันภัยคุกคามด้านความมั่นคงกับเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศ มิให้เกิดข้อขัดแย้งหรือปัญหาเกี่ยวกับเขตแดนทางบกและอาณาเขตทางทะเล พร้อมทั้งมีกลไกแก้ไขปัญหาความเห็นต่างหรือความขัดแย้ง ผ่านทางการเจรจาและมาตรการทางการทูต ตลอดจนไปถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ การพลังงานทหาร กิจการอวกาศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างหลักประกันให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การมีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศแบบอัจฉริยะในอนาคต มีเทคโนโลยีเป็นของตนเอง สามารถแข่งขัน และลดการพึ่งพาหรือนำเข้าจากต่างประเทศได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถสนับสนุนนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญ ของประเทศได้

(3) การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหาร

จัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ รวมทั้งภัยพิบัติและ ภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง โดยพัฒนาปรับปรุงนโยบาย แนวทาง ระบบ กลไกการบริหารจัดการ ตลอดจนแผนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งปวงให้ชัดเจน มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และพร้อมรองรับภัย ทุกประเภททั้งในปัจจุบันและอนาคต ผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีการฝึกร่วมกันในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องจริงจังจนสามารถปฏิบัติได้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้มีประสิทธิภาพชัดเจนเป็นรูปธรรม ยกระดับการแบ่งปันข้อมูล ทรัพยากร การพัฒนาเทคโนโลยี และการฝึกอบรมให้ทุกส่วนรู้จักและเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ อย่างแท้จริง สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการได้ทุกรูปแบบตั้งแต่ในระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

4) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะรองรับปัญหาร่วมกันได้

(1) การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสถานะแวดล้อมระหว่าง

ประเทศ เพื่อให้เกิดความสันติสุข มั่นคง และสมดุลสำหรับทุกฝ่าย ให้ทุกประเทศพร้อมเข้ามีส่วนร่วมในการประสานและปฏิบัติการกิจต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมุ่งแบ่งปันและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างราบรื่นและยั่งยืน โดยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในทุกระดับและทุกด้านกับนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจ และประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในมิติต่าง ๆ อย่างสมดุล พัฒนาและเสริมสร้างระบบ กลไก มาตรการ ตลอดจนความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์กับประเทศไทยให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการแลกเปลี่ยน

แบ่งปัน และใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงร่วมกันอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง ผลักดันการหารือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีในทุกระดับอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ เชื่อใจ ไปจนถึงความตระหนักรู้ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งลดความหวาดระแวงระหว่างกัน โดยอาศัยการ แลกเปลี่ยนการเยือน ในระดับต่าง ๆ และการจัดเวทีสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนทำให้บรรยากาศการดำเนินการระหว่างประเทศในทุกเรื่องทุกขั้นตอน ดำเนินไป ได้อย่างราบรื่น ต่อเนื่อง และมีเสถียรภาพอย่างแท้จริง

(2) การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของ

ภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถแก้ไขปัญหา ร่วมกันได้อย่างสันติวิธี และร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนา อย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน และ ความเป็นแกน กลางของอาเซียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่าง ประชาชนในทุกมิติและทุกระดับ ทำการแลกเปลี่ยนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง กันอย่างแน่นแฟ้นในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับมิตรประเทศ ซึ่งได้แก่ ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด ประเทศสำคัญในภูมิภาค และนานาประเทศ ทั่วโลก รวมทั้งกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงระดับภูมิภาค อื่น ๆ ที่จะช่วยสร้างเสริมเสถียรภาพในภูมิภาค ตลอดจนผลักดันและเผยแพร่การ พัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาให้เป็น ที่เข้าใจ และมีการนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องในภูมิภาค อันจะนำไปสู่การ บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกันต่อไป

(3) การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค

โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อให้ความมั่นคงในภาพรวมทั้งใน ระดับประเทศ ภูมิภาค และโลก มีการพัฒนาไปสู่สันติสุขอย่างแท้จริง เป็นรูปธรรม และยั่งยืน โดยผลักดันส่งเสริมให้การดำเนินการและความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นไปตามหลักการปฏิบัติสากล กฎหมาย และความตกลงระหว่างประเทศ พร้อม

คำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ีระหว่างรัฐต่อรัฐ เอกชนต่อเอกชน และประชาชนต่อประชาชน สร้างเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการป้องกันและระงับภัยคุกคามทุกรูปแบบ พร้อมพัฒนาความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกระดับของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง อาเซียน รวมถึงระหว่างมิตรประเทศในกรณีเกิดวิกฤตการณ์สำคัญ อาทิ ความอดอยาก ภัยพิบัติขนาดใหญ่ ฯลฯ ส่งเสริมบทบาทของไทยในเวทีความมั่นคงระหว่างประเทศและการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติให้นานาประเทศตระหนักและให้การยอมรับถึงความสำคัญ รวมไปถึงการเสริมสร้างพลังบวกหรืออำนาจแบบนุ่มนวลของไทย โดยอาศัยการส่งเสริมและเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดี และวัฒนธรรมประเพณีไทย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา ความนิยมวิถีไทย สินค้าไทย ฯลฯ ผ่านความสัมพันธ์ทุกรูปแบบ ทุกระดับและทุกช่องทาง

5) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

เพื่อให้กลไกสำคัญต่าง ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง เป็นรูปธรรม มีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ สามารถขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง เกิดความมั่นใจได้ว่าหน่วยงานรับผิดชอบทั้งหลักและ รองพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบทั้งในปัจจุบันและอนาคต

(1) การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้ง

เตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาคความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความพร้อมรองรับปัญหาได้ทุกรูปแบบทุกระดับและทุกช่วงเวลาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีเอกภาพ โดยเสริมสร้างพร้อมทั้งยกระดับกลไก หน่วยงาน เช่น กองทัพไทย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น และกฎหมายที่มีอยู่เดิมหรือที่พัฒนาขึ้นใหม่ ผ่านทางการบูรณาการความร่วมมือและการปฏิบัติกับทุกภาคส่วน มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม พัฒนาการวางแผนและเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน กำหนดหน่วยงานและผู้รับผิดชอบในทุกระดับ พร้อมฝึกองรับปัญหา สัมมนาระดมความคิดเห็น ตลอดจนให้การสนับสนุนในทุกด้าน

อย่างต่อเนื่องจริงจังตั้งแต่ยามปกติหรือยามสงบ มีการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับบริบทและความก้าวหน้าของยุคสมัย พร้อมทั้งสามารถสร้างความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ รวมไปถึงความเชื่อมโยงกับทุกภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

(2) การบริหารจัดการความมั่นคงให้อ่อนอำนวยการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติสามารถขับเคลื่อนไปได้ตามแผน อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม และไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อความมั่นคงของชาติ โดยพัฒนาส่งเสริมการวางแผนคู่ขนานแบบบูรณาการให้สอดคล้องรองรับยุทธศาสตร์ชาติในทุก ๆ ด้าน รวมไปถึงการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างผลักดันการบริหารจัดการตลอดจนถึงการบูรณาการการดำเนินการในทุกด้านให้ประสานสอดคล้องและสามารถปฏิบัติร่วมกันได้อย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งครอบคลุมการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติในทุกมิติอย่างยั่งยืน

(3) การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อให้การดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เอกภาพ และ เป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่กำหนด โดยให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติพัฒนาและเสริมสร้างหน่วยงาน บุคลากร เครื่องมือ ระบบการบริหาร และการจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่มีอยู่ ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน รวมทั้งมีความพร้อม มีขีดความสามารถที่ทันสมัย เหมาะสม เพียงพอ และคล่องตัว มีเอกภาพในการบริหารจัดการที่ชัดเจน ตลอดจนมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบดูแลปัญหาความมั่นคงทุกมิติในระดับนโยบาย พร้อมรองรับบริบทที่จะเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดอย่างแท้จริง

จากข้างต้นสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

2.1.2 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570)¹²

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) ได้จัดทำขึ้นโดย ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในการประมวล วิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบายและแผนความมั่นคงทั้ง 17 ด้าน ภายใต้กรอบแนวคิด “ความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security)” และความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ในบริบทความมั่นคงปัจจุบันและแนวโน้มภายในประเทศและต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้เป็นไป ในทิศทางเดียวกัน (Whole-of-Government Approach) ควบคู่กับการดำเนินงานที่ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในงานความมั่นคง (Whole-of-Society Approach) ตลอดจนการบริหารจัดการความเสี่ยง และ

¹² สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570), อ้างแล้ว

การสร้างความสามารถในการกลับคืนสู่สภาพเดิม (Resilience) เพื่อให้พร้อมเผชิญปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ดังนี้

2.1.2.1 วิสัยทัศน์

“ประเทศชาติมีเสถียรภาพ ประชาชนอยู่ดีมีสุข ปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีศักยภาพบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติอย่างยั่งยืน”

2.1.2.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามเพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ
- 2) เพื่อถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 3) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นกรอบทิศทางการจัดทำและขับเคลื่อนแผนระดับที่ 3 (แผนปฏิบัติการด้านต่าง ๆ แผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน แผนพัฒนาในระดับพื้นที่) ที่เกี่ยวข้องกับ ด้านความมั่นคงได้อย่างสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.1.2.3 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) มีทั้งสิ้น 17 นโยบายและแผนความมั่นคง แบ่งออกเป็น 2 หมวด ดังนี้

1) หมวดประเด็นความมั่นคง เป็นประเด็นภัยคุกคามที่มีผลกระทบและแนวโน้มความเสี่ยงสูงต่อความมั่นคงแห่งชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ รวม 13 นโยบายและแผนความมั่นคง ดังนี้

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 1 การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 2 การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ และการพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 3 การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 4 การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 5 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 6 การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมืองและผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 7 การป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 8 การป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 9 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 10 การป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคงทางไซเบอร์

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 11 การป้องกันและแก้ไขปัญหาคการก่อการร้าย

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 12 การสร้างดุลยภาพระหว่างประเทศ

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 13 การบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและโรคติดต่ออุบัติใหม่

2) หมวดประเด็นศักยภาพความมั่นคง เป็นประเด็นเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถของประเทศในการป้องกันและแก้ไขประเด็นความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวม 4 นโยบายและแผนความมั่นคง ดังนี้

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 14 การพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 15 การพัฒนาระบบข่าวกรองแห่งชาติ

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 16 การบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 17 การเสริมสร้างความมั่นคงเชิงพื้นที่

2.1.2.4 สำหรับ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชายแดน ได้แก่ **นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 3 การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน** รายละเอียด ดังนี้

1) จุดมุ่งเน้น

พื้นที่ชายแดนและประชาชนในพื้นที่ที่มีการพัฒนา มีความมั่นคงปลอดภัย มีศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของมนุษย์อย่างสมดุล อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศรอบบ้าน ทั้งในด้าน การร่วมกันป้องกันภัยคุกคามและปัญหาความมั่นคง การแก้ไขปัญหาหาค้าง รวมถึงการสร้างการเติบโต ทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างยั่งยืน

2) เป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ 1 พื้นที่ชายแดนมีความมั่นคง ปลอดภัย มีศักยภาพการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคาม ทุกรูปแบบ และเป็นพื้นที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้าน

ผลสัมฤทธิ์ พื้นที่ชายแดนมีศักยภาพในการป้องกันภัยคุกคามทุกรูปแบบ ประชาชนและชุมชนตามแนวชายแดนมีความปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมถึงเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญทางเศรษฐกิจ การสัญจรและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตัวชี้วัดที่ 1 การพัฒนาระบบป้องกันตามแนวชายแดนด้วยการใช้เทคโนโลยี อย่างน้อยร้อยละ 85 ของจังหวัดชายแดนทั้งหมด ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 2 มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี

เป้าหมายที่ 2 ปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้านได้รับการแก้ไข และไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ผลสัมฤทธิ์ ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาเขตแดน โดยมีความสมดุลงระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ตัวชี้วัด เป้าหมายในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนของไทย อยู่ที่ร้อยละ 80 ภายในปี 2570

2.1.3 แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570)¹³

แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นแผนระดับที่ 3 ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (แผนระดับที่ 1) สอดคล้องกับแผนระดับที่ 2 ได้แก่ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570) (นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 3 การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค และหมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน) รวมทั้งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และประเด็นการต่างประเทศ

2.1.3.1 กรอบแนวคิด

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดน ด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566-2570) โดยยึดหลักความสมดุลระหว่างการรักษาความมั่นคงกับการส่งเสริม ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน และให้ความสำคัญกับทั้งประเด็นเชิงพื้นที่ (Area based) และ รายประเด็น (Issue based) รวมทั้งการดำเนินงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้พื้นที่ชายแดน มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และ ความมั่นคงของมนุษย์อย่างสมดุล

2.1.3.2 วิสัยทัศน์

รักษาความมั่นคง ส่งเสริมความมั่งคั่งในพื้นที่ชายแดน

¹³ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2566). แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 – 2570), อ้างแล้ว

2.1.3.3 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้พื้นที่ชายแดนมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของมนุษย์อย่างสมดุล
- 2) เพื่อให้การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนในมิติด้านความมั่นคง มีเอกภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไร้รอยต่อ

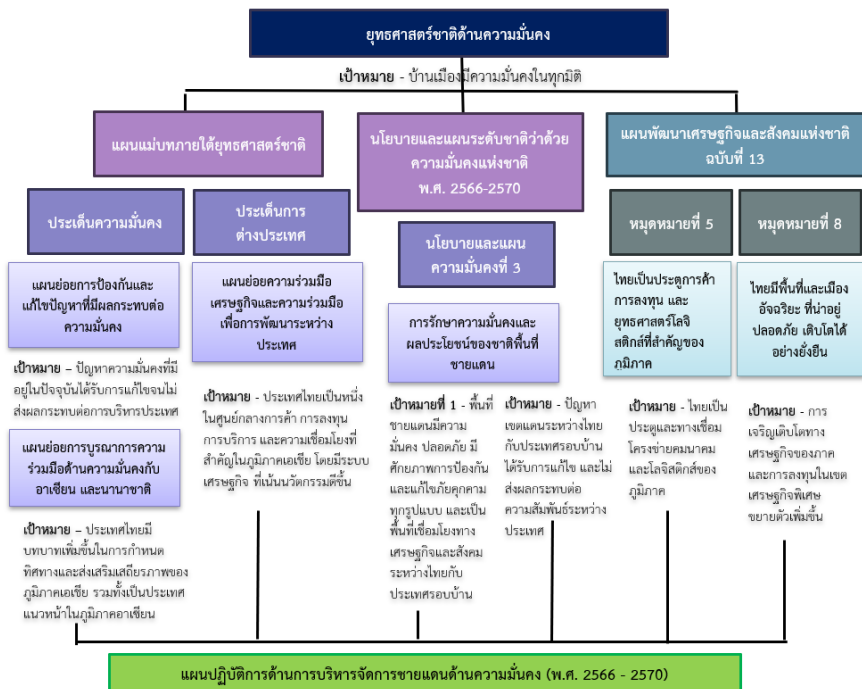
2.1.3.4 ตัวชี้วัด

แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566-2570) อิงตัวชี้วัดจากนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง ในแนวทางการพัฒนาส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ รายละเอียด ดังนี้

- 1) การพัฒนาระบบป้องกันตามแนวชายแดนด้วยการใช้เทคโนโลยี อย่างน้อยร้อยละ 85 ของจังหวัดชายแดนทั้งหมดภายในปี 2570
- 2) มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี
- 3) เป้าหมายในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนของไทยอยู่ที่ร้อยละ 80 ภายในปี 2570
- 4) ความสำเร็จของการพัฒนาระบบสนับสนุนบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนสำเร็จร้อยละ 85 ในปี 2570

โดยมีลักษณะความเชื่อมโยงระหว่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570) รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านฯ ฉบับนี้ ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2.1 ความเชื่อมโยงของนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการชายแดน

ที่มา: สรุปโดยศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, 2567

2.1.3.5 แนวทางการดำเนินการ

ประกอบด้วย 9 แนวทางการดำเนินการ ได้แก่ (1) พัฒนาระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน (2) พัฒนาระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการสัญจรข้ามแดน (3) พัฒนาความเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดน (4) การเตรียมความพร้อมในการยกระดับจุดผ่านแดน (5) การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ชายแดน (6) พัฒนาระบบการเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพข้ามแดน (7) พัฒนาระบบการติดตาม เฝ้าระวัง

แจ้งเตือน ป้องกันโรคระบาด ในพืชและสัตว์ รวมถึงควบคุมสุขอนามัยพืชและสุขภาพ สัตว์ข้ามพรมแดน (8) ดำเนินการจัดระเบียบหรือควบคุมพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน และ (9) จัดทำฐานข้อมูลความมั่นคงด้านชายแดน

โดย **กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย)** เป็นหน่วยงาน รับผิดชอบหลัก ดำเนินการตามแนวทางที่ 1 พัฒนาระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน ดังนี้

แนวทางที่ 1 พัฒนาระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน

เป้าหมาย

เสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การจัดระบบป้องกันพื้นที่ชายแดนทั้งทางบกและทางทะเล ทั้งช่องทางที่เป็นทางการ และพื้นที่ชายแดน โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมตาม ศักยภาพพื้นที่ มาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน รวมถึงรวบรวมข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์เพื่อให้สามารถปกป้องอธิปไตย รักษาผลประโยชน์ ของชาติ แจ้งเตือน ป้องกันและจัดการภัยความมั่นคง รวมทั้งอาชญากรรมข้ามชาติที่อาจ เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง

ตัวชี้วัด

- 1) ร้อยละการใช้/การนำเทคโนโลยีสนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ จุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ (จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรนการค้า จุดผ่อนปรนพิเศษ)
- 2) ระดับความสำเร็จของระบบป้องกันพื้นที่ชายแดนด้วยการใช้ เทคโนโลยีไปสู่การแจ้งเตือน ป้องกัน และจัดการภัยความมั่นคง รวมทั้งอาชญากรรม ข้ามชาติในพื้นที่ชายแดน

แนวทางปฏิบัติ

- 1) เพิ่มการใช้/การนำเทคโนโลยีมาใช้ในพื้นที่จุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการตรวจสอบ ป้องกัน เฝ้าระวังภัยคุกคาม และสนับสนุน การดำเนินงานของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ โดย สมดุลระหว่างการอำนวยความสะดวกและการป้องกันภัยความมั่นคง
- 2) จัดทำระบบป้องกันพื้นที่ชายแดนและจัดทำฐานข้อมูล เพื่อป้องกัน

การกระทำผิดกฎหมาย ในประเด็นต่าง ๆ เช่น การลักลอบเข้าเมือง อาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น ในพื้นที่ชายแดน โดยเน้นใช้เทคโนโลยี อาทิ ระบบการติดตามและเฝ้าระวัง (Monitor and Surveillance) ระบบการระบุตัวตนผ่านข้อมูลทางชีวภาพ (Biometrics) อากาศยานไร้คนขับหรือยูเอวี (Unmanned Aerial Vehicle: UAV) ในการดำเนินการ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าวเพื่อเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและใช้ประโยชน์ อาทิ การส่งต่อข้อมูลการกระทำผิดให้กับหน่วยงาน ที่รับผิดชอบในการดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม จับกุม และ/หรือวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลผลต่อไป

3) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมุ่งเน้นการพัฒนา และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตามแนวชายแดน เพื่อให้ประชาชนตามแนวชายแดนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังภัยตามแนวชายแดน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านกลไกความร่วมมือในทุกระดับเพื่อติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและ ภัยความมั่นคง

หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการตามแนวทางที่ 1

1) หน่วยงานรับผิดชอบหลัก กท. (บก.ทท.)

2) หน่วยงานรับผิดชอบร่วม กท. (บก.ทท.), มท., ปค., สธ., ปภ., กษ., กต., พณ., กศก., ดศ., ศรชล., ตร. (สตร., ตชด.), ป.ป.ส., พม., ส.อ.ท., กอ.รมน., สชช., สททช. และ สทอภ.

สรุปได้ว่า นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชายแดนได้จัดทำขึ้นภายใต้กรอบแนวคิด “ความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security)” และความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ในบริบทความมั่นคงปัจจุบันและแนวโน้มภายในประเทศและต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันควบคู่กับการดำเนินงานที่ทุกภาคส่วนในสังคม มีส่วนร่วมในงานความมั่นคง โดยเฉพาะ นโยบาย

และแผนความมั่นคงที่ 3 การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน ที่มีจุดมุ่งเน้นให้พื้นที่ชายแดนและประชาชนในพื้นที่มีการพัฒนา มีความมั่นคงปลอดภัย มีศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของมนุษย์อย่างสมดุล อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ความร่วมมือและ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศรอบบ้าน ทั้งในด้านการร่วมกันป้องกันภัยคุกคามและปัญหาความมั่นคง รวมถึงการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างยั่งยืน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security)¹⁴

2.2.1 ความหมายของความมั่นคงแบบองค์รวม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (1) ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้กล่าวถึงความมั่นคงแบบองค์รวมใน แผนย่อยที่ 5 “การพัฒนา กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม” ว่าจะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าทั้ง หน่วยงานรับผิดชอบหลักและรับผิดชอบรอง พร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการ ติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบบูรณาการ อย่างเป็นรูปธรรม โดยเสริมสร้างพร้อมทั้งยกระดับกลไก หน่วยงาน และกฎหมายที่มีอยู่เดิมหรือที่พัฒนาขึ้นใหม่ ผ่านการบูรณาการความร่วมมือและการปฏิบัติกับทุก ภาคส่วน มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม พัฒนาการวางแผนและเตรียม ความพร้อมในทุก ๆ ด้าน กำหนดหน่วยงานและตัวผู้รับผิดชอบในทุกระดับ มีการ ตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับบริบท

¹⁴ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง, เข้าถึงได้จาก <http://nscr.nesdb.go.th/ยุทธศาสตร์ชาติ/ด้านความมั่นคง/>

และความก้าวหน้าของยุคสมัย พร้อมทั้งสามารถสร้างความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ รวมไปถึงความเชื่อมโยงกับทุกภาคีเครือข่าย ที่เกี่ยวข้อง (2) การบริหารจัดการความมั่นคง ให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ โดยพัฒนาส่งเสริมการวางแผน คู่ขนานแบบบูรณาการให้สอดคล้องรองรับยุทธศาสตร์ชาติในทุก ๆ ด้าน รวมไปถึง การพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องในทุกมิติอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างผลักดัน การบริหารจัดการตลอดถึงการบูรณาการการดำเนินการในทุกด้าน ให้ประสานสอดคล้องและสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างใกล้ชิดระหว่าง หน่วยงานด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้ง ครอบคลุมการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติในทุกมิติ (3) การพัฒนากลไกและ องค์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยพัฒนาและเสริมสร้างหน่วยงาน บุคลากร เครื่องมือ ระบบการบริหารและการจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่มีอยู่ ให้เกิดการบูรณาการ ความร่วมมือของ ทุกภาคส่วน รวมทั้งมีความพร้อมมีขีดความสามารถที่ทันสมัย มีเอกภาพในการปฏิบัติ การที่ชัดเจน ตลอดจนมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบดูแลปัญหาความมั่นคง พร้อม รองรับบริบทที่จะเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถ บรรลุผลสำเร็จได้ตามที่กำหนดอย่างแท้จริง

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ¹⁵ ได้ให้ความหมายความมั่นคง แบบองค์รวมไว้ว่า ความมั่นคงโดยรวมหรือความมั่นคงแบบองค์รวม หมายถึง การพิจารณาครอบคลุมถึงปัจจัยต่าง ๆ ไม่เฉพาะความอยู่รอดปลอดภัยของรัฐ แต่ จะต้องบูรณาการงานความมั่นคงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศให้มีความ สอดคล้อง โดยอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติและความสัมพันธ์อันดีกับ นานาประเทศ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ ดังนั้นความมั่นคงแบบองค์รวมจึง เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของการมองทิศทางการความมั่นคงในปัจจุบัน

¹⁵ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2560). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2564), เข้าถึงได้จาก [http://www.nsc.go.th/Download1/นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ %20 \(พ.ศ.%202560%20-%202564\) .pdf](http://www.nsc.go.th/Download1/นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ %20 (พ.ศ.%202560%20-%202564) .pdf)

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ¹⁶ ได้กล่าวถึงความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) ไว้ว่า ความมั่นคงแบบองค์รวม มิได้หมายถึงความมั่นคงของรัฐ (State Security/ Sovereignty) แต่เพียงประการเดียว แต่ยังหมายความรวมถึงความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ความมั่นคงทางสังคมและชุมชน (Social/Community Security) รวมถึงความมั่นคงของภูมิภาค (Regional Security) และความมั่นคงของประชาคมโลก (Global Security) สำหรับความหมายของความมั่นคงในรูปแบบต่าง ๆ

จากที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) คือการให้ความสำคัญครอบคลุมถึงปัจจัยต่าง ๆ ไม่เฉพาะความมั่นคงของรัฐ (State Security) แต่หมายรวมถึงการให้ความสำคัญกับ (1) ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ที่ปลอดจากความหวาดกลัว มีศักดิ์ศรี และหลุดพ้นจากความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เป็นต้น (2) ความมั่นคงทางสังคมและชุมชน (Social/Community Security) คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างกันจนเกิดบรรทัดฐานทางสังคมให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันจนเกิดขึ้นของกลุ่มประชาสังคม (3) ความมั่นคงของรัฐหรือของประเทศ (State/National Security) คือการมีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดน และการมีขีดความสามารถที่พร้อมเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นต้น (4) ความมั่นคงของภูมิภาค (Regional Security) เนื่องจากปัญหาความมั่นคงบางประการ ขีดความสามารถของประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงประเทศเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาความมั่นคงในปัจจุบันได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค และ (5) ความมั่นคงของประชาคมโลก (Global Security) หรือหมายถึงความมั่นคงในระดับนานาชาติ (International Security)

2.2.2 ลักษณะของความมั่นคงแบบองค์รวม

ความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) ที่ให้ความ

¹⁶ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2554). คู่มือการกำหนดยุทธศาสตร์ในระดับชาติ, หน้า 27-30. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สำคัญครอบคลุมถึงปัจจัยต่าง ๆ ไม่เฉพาะความมั่นคงของรัฐ (State Security) แต่หมายรวมถึงการให้ความสำคัญกับความมั่นคงของมนุษย์ ที่ปลอดจากความหวาดกลัว (Freedom from fear) มีศักดิ์ศรี และหลุดพ้นจากความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (Freedom from want) ตลอดจนการที่ประเทศมีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม ความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหา แบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน และประชาสังคม ที่สามารถขับเคลื่อนไปตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความมั่นคงแบบองค์รวมมีลักษณะ ดังนี้

2.2.2.1 ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) เป็นความมั่นคงในระดับรากฐาน ที่สำคัญประการแรก ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติ คือ ความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้ความหมายของ ความมั่นคงของมนุษย์ตามที่คณะรัฐมนตรีรับทราบจากข้อเสนอของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดของความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ ที่ปรากฏอยู่ในรายงาน “การพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 1994” ของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) โดยมีเป้าหมายเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ไว้ 2 ประการ คือ (1) มนุษย์ทุกคนต้องปลอดภัยจากความกลัว (Freedom from Fear) และ (2) ปลอดจากความขาดแคลนหรือความต้องการ (Freedom from Want)

เป้าหมายทั้งสองประการ นับเป็นการปรับให้ความหมายของความมั่นคง ส่งผลต่อผลประโยชน์ของชาติมากกว่าเดิม ทั้งนี้ แนวคิดความมั่นคงของชาติแต่เดิมนั้นประกอบด้วยรัฐและดินแดนเพียงประการเดียว แต่ผลประโยชน์ของชาติในปัจจุบัน จะรวมเอาความมั่นคงของประชาชนในฐานะองค์ประกอบพื้นฐานของชาติเข้าไปด้วย ดังนั้นความมั่นคงในยุคหลังสงครามเย็นจึงเปลี่ยนไปจากเดิม ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการผลักดันแนวคิดใหม่ เรื่อง ความมั่นคงของมนุษย์ในการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยการจัดตั้ง **กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.

2545 มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ และความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัวและชุมชน

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ พอจะกล่าวได้ว่า โดยพื้นฐานของความมั่นคงของมนุษย์จะต้องได้รับการตอบสนองในปัจจุบัน ได้แก่ เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย อาหาร และยารักษาโรค นอกจากนี้ยังรวมถึงการรับการดูแลจากรัฐในเรื่อง การศึกษา การบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่เป็นสวัสดิการทางสังคมอีกด้วย

2.2.2.2 ความมั่นคงทางสังคมและชุมชน (Social/Community Security) ประเด็นสำคัญที่มีผลเชื่อมโยงต่อจากความมั่นคงของมนุษย์ ก็คือ การทำให้ชุมชนในแต่ละท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ดังนั้น หากคนในชุมชนมีความมั่นคงชุมชนในฐานะที่เป็นหน่วยรวมของคนในสังคม ก็จะมี ความมั่นคงไปด้วย แนวคิดดังกล่าวคือ ความหมายของ “ความมั่นคงของชุมชน (Community Security)” ประเด็นสำคัญในการสร้างความมั่นคงในระดับชุมชน ก็คือ การสร้างกลไกให้ผู้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือระหว่างกันจนเกิดบรรทัดฐานทางสังคมให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล (Norm Reciprocal) ซึ่งเราเรียกกระบวนการนี้ว่าการเกิดขึ้นของประชาสังคม (Civil Society) และกลุ่มประชาสังคมนี้จะเป็นพลังสำคัญในการสร้างชุมชนของตนเองให้เกิดความมั่นคง ดังนั้น การเปิดพื้นที่ทางสังคม (Social Space) ให้กับภาคประชาสังคมได้มีบทบาทนำในชุมชนของตนเอง จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ภายใต้ความหมายของความมั่นคงของชุมชน (Community Security)

2.2.2.3 ความมั่นคงของรัฐหรือของประเทศ (State/National Security) เป็นสภาวะการณ์หรือสภาพที่รัฐชาติภายใต้การนำของรัฐบาล ที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนของตนเอง และสามารถดำรงอยู่ด้วยความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ เช่น ความเคลือบแคลงสงสัย ความกังวลใจ ความเกรงกลัว ความหวาดระแวง การมีความเจริญก้าวหน้า การมีสิทธิเสรีภาพภายใต้แรงกดดันต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นหลักประกันที่ก่อให้เกิดหน้าที่และอำนาจของโครงสร้าง แต่ละส่วนภายในประเทศ ให้สามารถขับเคลื่อน

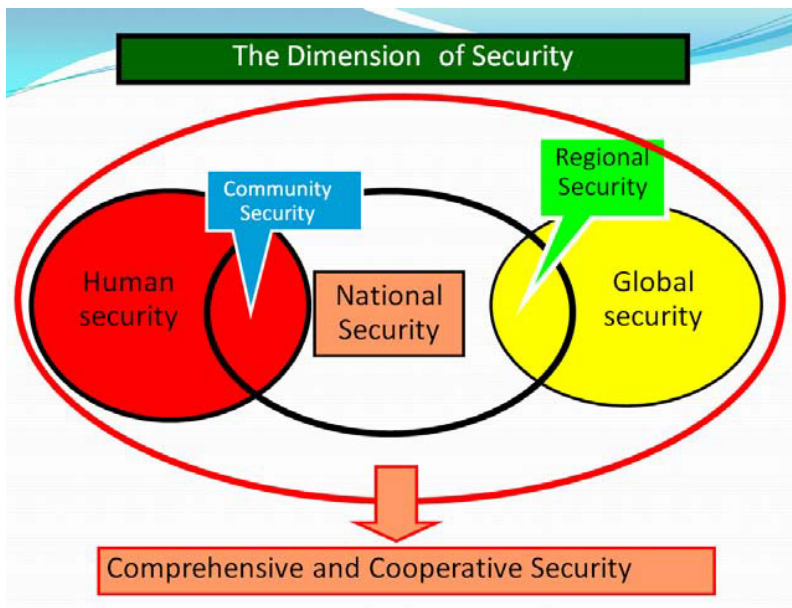
ไปได้อย่างอิสระ มีความแน่นอนและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปอย่างง่ายดาย มีความเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้น มีความอดทนอดกลั้นต่อแรงกดดันในลักษณะต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบต่อความเป็นบูรณภาพแห่งดินแดน ทั้งด้านอธิปไตยและเอกราช ด้านสวัสดิภาพ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ประชาชนมีการดำเนินชีวิตอย่างผาสุก และการมีเสถียรภาพด้านการเมืองการปกครอง อีกทั้ง รัฐจะต้องมีศักยภาพและขีดความสามารถในการบริหารจัดการหรือเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ

2.2.2.4 ความมั่นคงในระดับภูมิภาค (Regional Security) การสร้างความมั่นคงของแต่ละประเทศหรือของแต่ละชาตินั้น ต้องยอมรับว่าไม่อาจแยกจากปัญหาความมั่นคงของประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคได้ ดังเช่น กรณีของปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หรือปัญหาผู้ลี้ภัยจากการสู้รบในประเทศเพื่อนบ้าน อย่างเช่น กรณีของเมียนมา ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทย รวมถึงการกดดันจากรัฐบาลเมียนมาก็อาจส่งผลกระทบต่อไทย มาเลเซีย รวมไปถึงอินโดนีเซีย และอาจส่งผลกระทบต่อออสเตรเลียได้ ที่กล่าวเช่นนี้ก็เนื่องด้วยปัญหาของความมั่นคง โดยเฉพาะปัญหาความมั่นคงไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threat: NTS) ไม่ได้จำกัดอยู่ในเขตแดนของประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่ปัญหาดังกล่าวได้ขยายตัวเป็นปัญหาในระดับภูมิภาค ดังนั้น การให้ความสำคัญเฉพาะความมั่นคงของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือที่เรียกว่า National Security อาจไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนได้ การให้ความสำคัญกับความมั่นคงที่เรียกว่า ความมั่นคงในระดับภูมิภาค (Regional Security) จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอีกประการหนึ่ง

2.2.2.5 ความมั่นคงของโลก (Global Security) ความมั่นคงของโลก หรือหมายถึงความมั่นคงในระดับนานาชาติ (International Security) แนวคิดนี้มีลักษณะเหมือนกับความมั่นคงของภูมิภาคแต่จะแตกต่างกันที่การรวมตัวเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น คือ ทุกประเทศในโลกนี้ ซึ่งจะรวมความมั่นคงของภูมิภาคแต่ละชาติและความมั่นคงของชาติแต่ละชาติ ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความมั่นคงในระดับนานาชาติ (International Security) หรือภายใต้คำจำกัดความว่าเป็นความมั่นคงของโลก (Global Security) นั้น สารสำคัญก็คือการเน้นความสำคัญของ

ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และอุดมการณ์ทุนนิยมการค้าเสรีโดยประเทศต่าง ๆ ต้องให้ความร่วมมือกันเพื่อให้ประชาคมโลกปลอดภัย และสามารถดำรงอยู่ได้ ทุกชาติในโลกจะต้องให้ความร่วมมือ โดยอาศัยองค์การนานาชาติอย่างเช่น องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ซึ่งเป็นองค์กรกลางในการสร้างหลักประกันด้านความมั่นคงในระดับนานาชาติ ทั้งนี้เงื่อนไขของความมั่นคงจะเน้นไปที่ผู้คนในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะอยู่ในกรอบของประเทศ หรือภูมิภาค จะต้องมีความมั่นคงโดยเริ่มตั้งแต่ความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคงในระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ และระดับนานาชาติในท้ายที่สุด ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2.2 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของมิติความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ

ที่มา : ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ¹⁷

¹⁷ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2554), อ้างแล้ว

กล่าวโดยสรุป ความมั่นคงในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อน ดังนั้น การกล่าวถึงความมั่นคง ไม่สามารถจะกล่าวในลักษณะแยกส่วนได้ แต่การศึกษาถึงความมั่นคงในปัจจุบันจะต้องทำความเข้าใจ ความมั่นคงอย่างเป็นองค์รวมมากยิ่งขึ้น (Holistic) ทั้งนี้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงมิได้แยกส่วนดังเช่นในอดีต ภายใต้นี้แนวคิดดังกล่าวจึงจำเป็นต้องให้ความหมายของความมั่นคงในลักษณะแบบเบ็ดเสร็จ หรือที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security)” เป็นสำคัญ และผลจากการให้ความสำคัญกับความมั่นคงแบบเบ็ดเสร็จนี้ จำเป็นจะต้องอาศัยความรู้จากหลายศาสตร์และต้องเป็นสหวิทยาการ (Inter-disciplinary) ดังนั้นความมั่นคงในยุคปัจจุบันจึงเป็นความมั่นคงบนพื้นฐานของการร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ ทางสังคม จึงนำมาสู่การให้ความหมายของความมั่นคงในแบบที่เรียกว่า “Co-operative Security” อีกประการหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาความท้าทายตามแนวทางน้ำโขงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำเป็นต้องศึกษาความท้าทายผลกระทบด้านความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้สามารถพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ได้ อย่างครอบคลุม

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ People Process และ Technology (PPT)

พัฒนาการของแนวคิด People Process และ Technology (PPT) เริ่มจุดประกายขึ้นในปี 1960 โดย Harold Leavitt (1952 - 2007) นักจิตวิทยาด้านการจัดการ ชาวอเมริกัน ซึ่งได้พัฒนา Diamond Model หรือที่รู้จักกันในชื่อ โมเดลเพชร เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คน กระบวนการ เทคโนโลยี และภารกิจ โดยเน้นย้ำถึงการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน¹⁸ และ Harold Leavitt ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการ

¹⁸ Liao, L., & Teo, E. A. L. (2019). Managing critical drivers for building information modelling implementation in the Singapore construction industry: an organizational change perspective. *International Journal of Construction Management*, 19(3), 240-256. <https://doi.org/10.1080/15623599.2017.1423165>

พัฒนาและการปรับตัวในองค์กร ต้องคำนึงถึงการพัฒนาทุกด้านพร้อมกัน เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสมดุล โดยเฉพาะในด้านของคนและกระบวนการที่สำคัญต่อความสำเร็จโดยรวมขององค์กรมากที่สุด¹⁹

ต่อมาในปี 1990 Bruce Schneier นักเข้ารหัสและผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยคอมพิวเตอร์ ชาวอเมริกัน ได้นำแนวคิดของ Harold Leavitt มาพัฒนาต่อยอดโดยมุ่งเน้นความสำคัญของการผสมผสานระหว่างสามองค์ประกอบหลัก คือ **คน กระบวนการ และเทคโนโลยี** ภายใต้บริบทของการบริหารจัดการในยุคใหม่นั้น Schneier ชี้ให้เห็นว่าการปรับปรุงเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ หากขาดการพัฒนากระบวนการ ที่เกี่ยวข้องและบุคลากรที่ใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลง จึงต้องรวม การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร การสื่อสาร การฝึกอบรม และการปรับกระบวนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งนี้ Schneier มองว่า การเปลี่ยนแปลงในเชิงแนวปฏิบัติ คือ การสร้างกระบวนการที่ชัดเจนและยืดหยุ่นพอที่จะปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ได้ โดยไม่ทำลายโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร และการให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่สอดคล้องกันจะช่วยให้องค์กรสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ²⁰ จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวทางข้างต้นนี้ที่ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงทางเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรมและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและกระบวนการ ซึ่งทำให้ **“People Process Technology” กลายเป็นหลักการที่สำคัญในการจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด**

จากพัฒนาการข้างต้นจนถึงปัจจุบัน วงการวิชาการได้นำแนวคิด PPT ไปใช้ทำให้เกิดการนิยาม ที่หลากหลายภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน โดยกรอบแนวคิด

¹⁹ Leavitt, H. J. (2013). Applied organizational change in industry: Structural, technological and humanistic approaches. In Handbook of Organizations (RLE: Organizations) (pp. 1144-1170). Routledge.

²⁰ Schneier, B. (2015). Secrets and lies: digital security in a networked world. John Wiley & Sons.

PPT เปรียบเสมือนเก้าอี้สามขาที่ต้องสมดุลกัน ขาใดขาหนึ่งยาวหรือสั้นกว่าขาอื่นไม่ได้ ดังนั้นจึงสามารถสังเคราะห์คำนิยามและองค์ประกอบ^{21 22 23} ได้ดังนี้

2.3.1 People (P) หมายถึง บุคลากร/คน ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) ทักษะและความสามารถ (Skills and Competencies) ที่สอดคล้องกับงานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถให้เหมาะสมกับการใช้งานเทคโนโลยี และการปฏิบัติงานตามกระบวนการขององค์กร (2) ความผูกพัน (Engagement) คือ การทำให้พนักงานรู้สึกมีส่วนร่วมและมีแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) บทบาทและความรับผิดชอบ (Roles and Responsibilities) การกำหนดบทบาท และหน้าที่ที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรเกิดความเข้าใจในงาน สามารถทำงานสอดคล้องกับกระบวนการทำงาน และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในปัจจุบันได้ (4) การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานระหว่างบุคคล เพราะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความร่วมมือในการประสานงานได้ดีมากขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการลงทุนใน “คน” อย่างเหมาะสมผ่านการฝึกอบรมและการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

²¹ Prodan, M., Prodan, A., & Purcarea, A. A. (2015). Three new dimensions to people, process, technology improvement model. In *New Contributions in Information Systems and Technologies: Volume 1* (pp. 481-490). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-16486-1_47

²² Sunmola, F. T., & Javahernia, A. (2021). Manufacturing process innovation deployment readiness from an extended people, process, and technology framework viewpoint. *Procedia Manufacturing*, 55, 409-416. <https://doi.org/10.1016/j.promfg.2021.10.056>

²³ Chen, Z., Chan, I. C. C., Mehraliyev, F., Law, R., & Choi, Y. (2024). Typology of people–process–technology framework in refining smart tourism from the perspective of tourism academic experts. *Tourism Recreation Research*, 49(1), 105-117. <https://doi.org/10.1080/02508281.2021.1969114>

2.3.2 Process (P) หมายถึง กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการ ที่ต้องมีความชัดเจน โดยองค์กรต้องกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรในองค์กรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำตามเป้าหมายขององค์กรได้ มียอดประกอบ 4 ประการ ได้แก่ (1) การออกแบบกระบวนการ (Process Design) มุ่งเน้นการวางโครงสร้างกระบวนการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ จนถึงการกำหนดมาตรฐานของงานและองค์กรให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ (2) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) กระบวนการควรถูกประเมิน และควรมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงในด้านบุคลากรและเทคโนโลยี โดยเฉพาะกระบวนการทำงานภายใต้ยุคปกติใหม่ (Next Normal) (3) มาตรฐานและคุณภาพ (Standards and Quality) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก เพราะกระบวนการทำงานต้องกำหนดมาตรฐานคุณภาพในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เช่น ระยะเวลา และคุณภาพ เป็นต้น (4) การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้องค์กรสามารถรับมือและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการกำหนดกระบวนการที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน ช่วยให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

2.3.3 Technology (T) หมายถึง เทคโนโลยี ที่มีลักษณะเป็นเครื่องมือระบบ และแนวทางแก้ปัญหาที่องค์กรนำมาใช้สนับสนุนบุคลากรและกระบวนการให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มียอดประกอบ 4 ประการ ได้แก่ (1) เครื่องมือและระบบ (Tools and Systems) เป็นพื้นฐานสำคัญในการสนับสนุนองค์กร ประกอบด้วย ซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ และระบบเครือข่ายที่ช่วยเสริมการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ เช่น เครื่องมือจัดการข้อมูล ซอฟต์แวร์วิเคราะห์ข้อมูล และฮาร์ดแวร์คุณภาพสูง (2) การนำไปใช้งาน (Implementation) เป็นกระบวนการสำคัญในการนำเทคโนโลยีมาใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านการวางแผน การฝึกอบรม การนำไปใช้อย่างเป็นขั้นตอน การบูรณาการเข้ากับ

กระบวนการเดิม และการวัดผลประเมินผล (3) การบำรุงรักษาและปรับปรุง (Maintenance and Updates) ควรมีการบำรุงรักษาและทำให้ใหม่ อยู่เสมออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าเทคโนโลยีจะยังคงทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในกระบวนการทำงาน (4) ความปลอดภัย (Security) ช่วยให้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นไปด้วยความราบรื่น โดยเฉพาะยุคสมัยที่มีการโจมตีทางไซเบอร์เพิ่มขึ้น การป้องกันข้อมูลและระบบขององค์กรจากภัยคุกคามภายนอกเป็นสิ่งจำเป็น เช่น การใช้ระบบไฟร์วอลล์ (Firewall) ระบบตรวจจับภัยคุกคาม (Intrusion Detection) และการสำรองข้อมูล (Data Backup) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ ควรให้ความสำคัญกับการนำไปใช้งานอย่างเหมาะสม ภายใต้อำนาจความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อป้องกันความผิดพลาดและทำให้เกิดความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีในทุกด้าน

สรุปได้ว่า แนวคิดข้างต้นนี้ถือเป็นโมเดลที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการโครงสร้างทางสังคมตั้งแต่ระดับกลางไปจนถึงระดับใหญ่ ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิด People Process Technology (PPT) มาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดการและการวิเคราะห์ปัจจัยที่สำคัญทั้งสามด้าน ได้แก่ (1) บุคคล (People) ให้ความสำคัญครอบคลุมถึงการบริหารทรัพยากรบุคคลในกองทัพ และการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ (2) กระบวนการ (Process) ให้ความสำคัญกับการวางแผนและปฏิบัติการทางทหาร เพื่อรับมือกับสถานการณ์ความมั่นคง และ (3) เทคโนโลยี (Technology) เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำเป็นข้อเสนอแนะต่อกองทัพไทยในการรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้คณะวิจัยสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดข้างต้นเป็นฐานคิด ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่มีผลต่อความมั่นคงของกองทัพไทยให้ครอบคลุมทุกมิติต่อไป

2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาพื้นที่ชายแดน²⁴

แนวคิดการบริหารการพัฒนาเป็นแนวคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางที่จะทำให้นโยบายหรือเป้าหมาย ที่วางไว้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นการลดอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ และทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น แนวคิดการบริหารการพัฒนาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเขตพื้นที่ชายแดนในทุกมิติ ดังนี้

Weidner (1962)²⁵ ได้ให้ความหมายของการบริหารการพัฒนา หมายถึง การปรับวิธีการของการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของเป้าหมายต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งต้องทราบถึงความต้องการของรัฐบาล ว่ามีจุดมุ่งหมายที่จะมีการพัฒนาไปในทิศทางใด ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จึงจะสามารถนำมาบริหารและพัฒนาได้

Wayne Pace, Smith and Mills (1991)²⁶ ได้กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเขตพื้นที่ชายแดนเป็นการบูรณาการในระดับบุคคล การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาองค์การทำให้เกิดผลผลิตขององค์การ และเป็นการสร้างโอกาสในการทำให้องค์การประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเขตพื้นที่ชายแดนนั้น รัฐจะต้องมีรูปแบบและกระบวนการ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ การสร้างรายได้ การมีงานทำ ความมั่นคง โอกาสทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้น สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสาธารณสุข และไม่สร้างผลกระทบในทางลบ เช่น หากเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้มีการติดต่อการค้าขายสินค้าและบริการในด้านชายแดนมากขึ้น อาจจะทำให้เกิดขบวนการยาเสพติดชายแดน

²⁴ ปรับปรุงจาก งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดน: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา” โดย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, เข้าถึงได้จาก <https://sscthailand.org/index.php/research/งานวิจัย-research-paper/เอกสารวิจัย-research-paper-เรื่อง-แนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดน-ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศไทย>

²⁵ Weidner อ้างถึงใน วีริชญ์ ปิยนนศิลป์. (2560). การพัฒนาพื้นที่ชายแดน เพื่อการค้าการลงทุน และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2560), เข้าถึงได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pyu/article/view/123264>

²⁶ Wayne, P., Smith, P. and Mills, G. (1991). Human Resource Development: The Field. Prentice-Hall

การลักลอบเข้าเมือง แรงงานต่างด้าว สุขภาพอนามัยหรือโรคที่มาจากสัตว์หรือคนที่เข้ามาจากต่างประเทศได้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (2566 - 2570)²⁷ ได้กล่าวถึง การบริหารการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ไว้ใน หมายเหตุที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน กลยุทธ์การพัฒนาที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ โดยใช้แนวทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาภาค และการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง - ตะวันตก ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายความเจริญเติบโตไปสู่ภูมิภาคและการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานเชื่อมโยงทั้งภายในพื้นที่ พื้นที่ใกล้เคียงและต่างประเทศ

และกลยุทธ์ที่ 5 การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อบริหารจัดการและลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 พัฒนากลไกความร่วมมือกับต่างประเทศในการจัดการภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน อาทิ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำโขง การแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดน ทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี โดยการจัดทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการด้านการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกัน ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมร่วมกัน โดยรายละเอียดของยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ชายแดนดังกล่าว ยังมุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมด้วย

²⁷ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ไม่ระบุ). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566-2570), เข้าถึงได้จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>

วีรวิทย์ ปิยนนทศิลป์ (2560)²⁸ กล่าวถึง กรอบแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ดังนี้

มิติเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาพื้นที่การค้าชายแดนนั้น นอกจากเศรษฐกิจในระดับประเทศแล้วจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ชุมชน และเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนด้วย เมื่อมีการพัฒนาเขตพื้นที่ชายแดน จะต้องเกิดระบบเศรษฐกิจแบบครบวงจร กล่าวคือ ในระดับประเทศได้มูลค่าการนำเข้าส่งออกสินค้าและบริการในปริมาณที่มากขึ้น ส่งผลให้เกิดสภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจระดับประเทศและเกิดการค้าการลงทุนเพิ่มมากยิ่งขึ้น ในระดับภูมิภาคเป็นพื้นที่แหล่งผลิตสินค้าและบริการ เพื่อกระจายสินค้าไปยังต่างประเทศ ซึ่งสามารถสร้างระบบเศรษฐกิจ ในภูมินาณนั้น ๆ สำหรับระดับชุมชนและระดับครัวเรือนในเขตพื้นที่การค้าชายแดน จะต้องได้รับผลกระทบในเชิงบวกจากเศรษฐกิจชายแดน ที่ได้มาจากการค้าหรือการลงทุน เช่น เกิดการจ้างงานในพื้นที่มากขึ้น ทำให้ประชาชนมีอาชีพและแหล่งรายได้จากการทำงาน หรือการค้าขายในพื้นที่ หรือส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งจะสามารถทำให้เศรษฐกิจของชุมชนและครัวเรือนดีขึ้นไปด้วย

มิติสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ของบุคคลในการอยู่ร่วมกันของประชาชนทั้งสองประเทศที่สามารถเข้า - ออก เพื่อติดต่อค้าขายระหว่างช่องทางด่านชายแดนในพื้นที่นั้น ๆ นอกจากนี้แล้วยังหมายรวมถึงความสัมพันธ์เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของสองประเทศที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ

มิติสิ่งแวดล้อม หมายถึง ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ชายแดน จะต้องไม่ได้รับผลกระทบจากการค้าการลงทุนในพื้นที่ชายแดนระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียและเสื่อมโทรม ของทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การเปิดด่านการค้าชายแดน ด้านกายภาพและ

²⁸ วีรวิทย์ ปิยนนทศิลป์. (2560). การพัฒนาพื้นที่ชายแดน เพื่อการค้าการลงทุนและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560), เข้าถึงได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pyu/article/view/123264>

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันการเปิดด้านการค้าชายแดนจะทำให้ภาคอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่มากยิ่งขึ้น อาจจะทำให้ชาวบ้านไม่มีที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน ทำให้ต้องรื้อกล้าเขตป่า และตัดไม้ทำลายป่า เพื่อการเพาะปลูกหรือเข้าไปยึดครองพื้นที่ป่าโดยผิดกฎหมายของนายทุน อีกทั้งการสร้างถนนผ่านป่าอนุรักษ์ อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อม และอาจจะกระทบถึงทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าได้

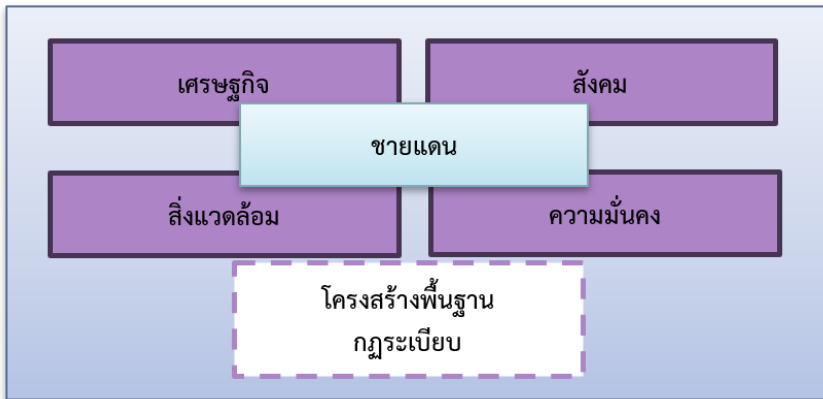
มิติความมั่นคง หมายถึง ความสงบเรียบร้อยของสองประเทศในเขตพื้นที่ชายแดน ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการสู้รบ กระบวนการค้ายาเสพติดหรือชนกลุ่มน้อยติดอาวุธ ซึ่งในเขต การพัฒนาพื้นที่ชายแดนนั้น หากมีปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ก็คงยากต่อการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเป็นด่านการค้าชายแดนได้ ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะต้องอาศัยรัฐที่ต้องดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการผลักดันและเกิดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ไม่เช่นนั้นพื้นที่ชายแดนอาจมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้

สุเทพ นิมสย (2558)²⁹ กล่าวว่า สังคมโลกในปัจจุบันที่ประเทศต่าง ๆ ล้วนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ และองค์กรอื่น ๆ ไม่สามารถที่จะดำรงตนอย่างโดดเดี่ยว หรือเลือกที่จะไม่ติดต่อคบค้าสมาคมกับตัวแสดงต่าง ๆ ได้ จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นอกจากกรอบแนวคิดของการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงแล้ว การดำเนินการเพื่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นพื้นที่ด่านผ่านแดน เพื่อเป็นช่องทางในการกระจายสินค้าและบริการไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านนั้น จะต้องศึกษาโครงสร้างพื้นฐาน กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาต ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ จากหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดด้วย ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ของ

²⁹ สุเทพ นิมสย. (2558). ผลกระทบและการปรับตัวของชุมชนและสังคมเมืองชายแดนในเขตภาคเหนือตอนนโยบายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาเมืองชายแดนจังหวัดเชียงรายและจังหวัดตาก. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทย ต้องมีการศึกษาสภาพบริบทของพื้นที่อย่างละเอียดและลึกซึ้ง เพราะเมื่อหากมีการเปิดด่านแล้ว กลุ่มคนที่จะได้รับผลกระทบเป็นกลุ่มแรก คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ดังนั้นหน่วยงานทั้งองค์การภาครัฐและเอกชนจึงต้องมีการศึกษาอย่างรอบคอบและรัดกุม ดังภาพ

แผนภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดของการพัฒนาพื้นที่ชายแดน

ที่มา: สุเทพ นิมิตฺยา, 2558

สรุปได้ว่า การบริหารการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ให้ความสำคัญครอบคลุมในทุกมิติ ทั้ง **มิติด้านสังคม** ที่การพัฒนาเชิงพื้นที่ตามนโยบายของรัฐบาลต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไปพร้อม ๆ กันทั้งสุขภาพพื้นฐาน สาธารณสุข และการมีโอกาสด้านศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยไม่สร้างผลกระทบ เชิงลบ เช่น การลักลอบเข้าเมือง แรงงานต่างด้าว สุขภาพอนามัยหรือโรคที่มาจากสัตว์หรือคนที่เข้ามาจากต่างประเทศ ให้กับประชาชนในพื้นที่ หรือความสัมพันธ์เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของสองประเทศ ที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ เป็นต้น **มิติด้านเทคโนโลยี** เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมร่วมกัน เป็นต้น **มิติด้านสิ่งแวดล้อม** เช่น ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ชายแดน จะต้องไม่ได้รับผลกระทบจากการค้าการลงทุนในพื้นที่ชายแดนระหว่าง

ประเทศ ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียและเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น **มิติด้านเศรษฐกิจ** เช่น การติดต่อการค้าขายสินค้าและบริการในด้านชายแดน การเปิดด่านผ่านแดนเพื่อการค้าและการลงทุน หรือการนำเข้า-ส่งออกสินค้าและบริการ เพื่อให้การพัฒนาเขตพื้นที่การค้าชายแดนมีประสิทธิภาพและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น **มิติด้านการเมือง** เช่น การสร้างความมั่นคงระหว่างประเทศจะต้องอาศัยรัฐที่ต้องดำเนินการ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการผลักดันและเกิดการแก้ไขปัญหา อย่างเป็นรูปธรรม ไม่เช่นนั้นพื้นที่ชายแดนอาจมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้ และ **มิติด้านการทหาร** เช่น ความสงบเรียบร้อยของสองประเทศในเขตพื้นที่ชายแดน ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการสู้รบ กระบวนการค้ายาเสพติด หรือชนกลุ่มน้อยติดอาวุธ ซึ่งในเขตการพัฒนาพื้นที่ชายแดนนั้น หากมีปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ก็คงยากต่อการพัฒนาเพื่อให้เกิดเป็นด้านการค้าชายแดนได้

2.5 พัฒนาการทางการเมืองของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

การศึกษาพัฒนาการเมืองทางการเมืองของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จะทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ โดยเฉพาะปัจจัยด้านการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพของรัฐบาลและนโยบายของรัฐ เช่น ความไม่สงบภายในประเทศเมียนมาที่มีการเปลี่ยนแปลงตามรัฐบาลในขณะนั้น ภัยคุกคามจากชาติมหาอำนาจตั้งแต่การทำรัฐประหารของกองทัพเมียนมา และความไม่แน่นอนทางการเมืองของเมียนมา เป็นต้น ตลอดจนปัจจัยด้านการทหาร ได้แก่ การสู้รบบริเวณชายแดน การลักลอบค้าอาวุธสงคราม และการสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารเมียนมากับกองกำลังติดอาวุธชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ หรือผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวชายแดน มีการสืบทอดอำนาจ และการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการนำมาวิเคราะห์ผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย โดยมีการศึกษา ดังนี้

2.5.1 พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา ก่อนรัฐประหาร ปี 2564³⁰

2.5.1.1 มุมมองทางประวัติศาสตร์³¹ สามารถมองย้อนกลับไปได้ซึ่งใช้มุมมองประวัติศาสตร์โดยเมียนมานั้นเกิดความขัดแย้งตั้งแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษ เมียนมาได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี 1948 แต่หลังจากนั้นไม่นาน ประเทศเริ่มเผชิญกับความขัดแย้งที่เกิดจากปัญหาหลายด้าน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และชาติพันธุ์ หลังจากได้รับเอกราช กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เริ่มเรียกร้องสิทธิและอิสระ เนื่องจากเมียนมา มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์สูง โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์อย่างฉาน คะฉิ่น และกะเหรี่ยง การต่อสู้เพื่อสิทธิ การปกครองตนเองนำไปสู่การสู้รบกับรัฐบาลกลาง ซึ่งมักจะถูกมองว่าเป็นการละเลยและกดขี่กลุ่มชาติพันธุ์ จนถึงปัจจุบันเมียนมายังคงเผชิญกับวิกฤตการณ์ด้านการเมืองและความไม่สงบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและการพัฒนาประเทศในระยะยาว

2.5.1.2 ประชากร ศาสนา และภาษา ประเทศเมียนมามีประชากรประมาณ 57,526,449 คน (ปี 2565) มี 135 ชาติพันธุ์ แบ่งเป็น เมียนมาร้อยละ 68 ไทยใหญ่ร้อยละ 9 กะเหรี่ยงร้อยละ 7 ยะไข่ร้อยละ 4 จีนร้อยละ 3 อินเดียร้อยละ 2 มอญร้อยละ 2 และอื่น ๆ ร้อยละ 5 โดยมีอัตราส่วนประชากรตามอายุ ได้แก่ วัยเด็ก (0-14 ปี) ร้อยละ 26.56 วัยรุ่นถึงวัยกลางคน (15-64 ปี) ร้อยละ 67.77 และ วัยชรา (65 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 5.67 อัตราการเพิ่มประชากรร้อยละ 0.78 (ปี 2565) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สำหรับศาสนา ได้แก่ พุทธนิกายเถรวาทร้อยละ 87.9 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 6.2 ศาสนาอิสลามร้อยละ 4.3 นับถือภูตผี วิญญาณเทวดาร้อยละ 0.8 ฮินดูร้อยละ 0.5 อื่น ๆ ร้อยละ 0.2 และไม่นับถือศาสนา

³⁰ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2566). ข้อมูลพื้นฐานของต่างประเทศ 2566, เข้าถึงได้จาก <https://almanac.nia.go.th/media/almanac/2023/02/myanmar-2566.p>

³¹ ดุลยภาค ปริชาธิข. (2567). “สถานการณ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: บทบาทของอาเซียนและไทย. การประชุมศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ 2/ 67 สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

ร้อยละ 0.1 สำหรับภาษา ได้แก่ ภาษาราชการ คือ ภาษาเมียนมา (Burmese) ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ใช้ภาษาท้องถิ่น ทำให้เมียนมามีภาษาพูดมากกว่า 100 ภาษา

2.5.1.3 การเมือง ประเทศเมียนมาได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักรเมื่อ 4 มกราคม 2491 จึงได้ประกาศให้ วันที่ 4 มกราคมของทุกปีเป็นวันชาติ โดยประเทศเมียนมาปกครองแบบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร ซึ่งมาจากการสรรหาของสมาชิกรัฐสภา แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 รัฐ (State) 7 ภาค (Region) และ 1 เขตสหภาพ (เมืองหลวงเนปยีดอ ขึ้นตรงต่อประธานาธิบดี) และแบ่งการบริหารเป็นรัฐบาล 2 ระดับ คือ รัฐบาลระดับสหภาพมี 24 กระทรวง และรัฐบาลท้องถิ่นประจำภาค/รัฐ โดยจัดสรรตำแหน่งรัฐมนตรีประจำภาค/รัฐให้กับพรรคการเมืองชนกลุ่มน้อยในพื้นที่

แม้เมียนมาจะเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบเผด็จการทหารเป็นประชาธิปไตยภายใต้รัฐบาลพลเรือน แต่กองทัพเมียนมายังมีบทบาททางการเมืองสูง

โดยโครงสร้างอำนาจ ตามรัฐธรรมนูญปี 2551 แบ่งสรรอำนาจเป็น 3 ส่วนสำคัญ คือ (1) ประธานาธิบดี ซึ่งเป็นประมุขของรัฐ และมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ (2) ผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ผบ.ทสส.) ซึ่งปัจจุบัน คือ **พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง ไหล่** มีอำนาจสั่งการสูงสุดในกองทัพและควบคุมกระทรวงด้านความมั่นคง 3 กระทรวง คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และกระทรวงกิจการชายแดน และ (3) สภาความมั่นคงและการป้องกันแห่งชาติ (National Defence and Security Council: NDSC) ซึ่งเป็นเวทีหารือประเด็นความมั่นคงและเป็นกลไกถ่วงดุลอำนาจ ระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ

ประเทศเมียนมาจัดการเลือกตั้งทั่วไปครั้งล่าสุดเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2563 โดยพรรค NLD ของออง ซาน ซู จี ชนะการเลือกตั้งเป็นสมัยที่สอง (ชนะเลือกตั้งสมัยแรกเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2558) ก่อนที่ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ผบ.ทสส. เมียนมา จะควบคุมอำนาจบริหารประเทศได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญเมียนมา ปี 2551 ซึ่งกำหนดให้ ผบ.ทสส. มีอำนาจทั้งด้านบริหาร

ตุลาการ และนิติบัญญัติ ในช่วงที่เมียนมาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 โดยเมียนมากำหนดจัดการเลือกตั้งทั่วไปครั้งถัดไปภายใน สิงหาคม 2566 แต่ยังไม่สามารถจัดการเลือกตั้งได้สำเร็จจนถึงปัจจุบัน (มีนาคม 2567)

ทั้งนี้ ระบบการเมืองการปกครองในประเทศเมียนมา ได้แก่

ฝ่ายบริหาร ประธานาธิบดีเป็นหัวหน้ารัฐบาล มาจากการสรรหาและเลือกตั้งของสมาชิกรัฐสภา มีวาระ 5 ปี มีอำนาจควบคุมฝ่ายบริหารทั้งหมด แต่งตั้งบุคคลขึ้นเป็นรัฐมนตรี ยกเว้นกระทรวงด้านความมั่นคง 3 กระทรวง ที่มาจากการแต่งตั้งของผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกิจการชายแดน และกระทรวงกลาโหม)

อย่างไรก็ตาม หลังจากยึดอำนาจ ผบ.ทสส. ได้แต่งตั้งสภาบริหารแห่งรัฐ (State Administration Council: SAC) ขึ้นเป็นองค์กรหลักในการบริหารประเทศ โดยมี พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง ไหล่ เป็นประธาน SAC และ พล.อ.รองอาวุโส โซจิน เป็นรองประธาน SAC โดยมีนโยบายสำคัญตาม Roadmap คือ การเร่งผลักดันการตรวจสอบความผิดปกติในการเลือกตั้งทั่วไป (พฤศจิกายน 2563) การปฏิรูปคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) การแก้ไขปัญหา COVID-19 การฟื้นฟูเศรษฐกิจ ตักต้ำ การเจรจาสันติภาพ และการเตรียมพร้อมจัดการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่

ฝ่ายนิติบัญญัติ มีวาระ 5 ปี และมี 2 ระดับ คือ (1) รัฐสภาสหภาพ ประกอบด้วย สมาชิกผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมี 440 คน มาจากการเลือกตั้ง 330 คน และจากการคัดเลือกของ กองทัพ 110 คน) และวุฒิสภา (สมาชิกวุฒิสภามี 224 คน มาจากการเลือกตั้ง 168 คน และจากการคัดเลือกของกองทัพ 56 คน) และ (2) สภาท้องถิ่นประจำภาค/รัฐ ทั้งนี้ ผู้แทนที่ได้รับการแต่งตั้งจากกองทัพคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25 ของสภาทั้ง 2 ระดับ

ฝ่ายตุลาการ ประกอบด้วย ศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุดของประเทศ ศาลสูงประจำภาค/รัฐ ศาลสูงประจำเขตปกครองตนเอง ศาลประจำเมือง ศาลประจำอำเภอ และศาลอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญ คือ ศาลทหารและศาลรัฐธรรมนูญ

2.5.1.4 เขตการปกครอง และกลุ่มชาติพันธุ์³²

ประเทศเมียนมามีการแบ่งเขตการปกครองในระดับภูมิภาคออกเป็น 7 ภาค สำหรับพื้นที่ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เมียนมา และ 7 รัฐ สำหรับพื้นที่ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย และ 1 ดินแดนสหภาพ ได้แก่

ภาคซะไก้ หรือ สะกาย เป็นภาคหนึ่งของประเทศเมียนมา ตั้งอยู่ใน ส่วนตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ ระหว่างละติจูด $21^{\circ} 30'$ เหนือ ลองจิจูด $94^{\circ} 97'$ ตะวันออก มีพื้นที่ 93,704.5 ตารางกิโลเมตร และประชากรกว่า 5,300,000 คน (พ.ศ. 2539) เมืองหลักคือ เมืองโมนยา

ภาคตะนาวศรี หรือ ตะนินตายี เป็นภาคที่ตั้งอยู่ทางใต้สุดของประเทศ เมียนมา ประชากรมี 1.2 ล้านคน และมีหลากหลายชาติพันธุ์ ส่วนใหญ่จะเป็นชาวมอญ ชาวทวาย ชาวเมียนมา และชาวกะเหรี่ยง พวกที่ถือตัวเป็นชาวไทยส่วนใหญ่ จะอาศัยทางใต้ของภาคตะนาวศรี นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาวไทยเชื้อสายลาวอพยพ ออกจากแดนไทยแถบจังหวัดราชบุรี ช่วงก่อนปี พ.ศ. 2394 โดยหนีไปยังเมืองทวาย เมาะลำเลิง มะริด และตะนาวศรี และนำสินค้าเข้ามาค้าขายที่บ้านจางวาง บัวโรย แขวงเมืองราชบุรี

ภาคพะโค หรือ บะโก เป็นภาคหนึ่งของประเทศเมียนมา ตั้งอยู่ทาง ตอนใต้ของประเทศ ทางทิศเหนือของภาคติดต่อกับภาคมะกเวและดินแดนสหภาพ เนปยีดอ ทางทิศตะวันออกติดต่อกับรัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ และอ่าวเมาะตะมะ ทางทิศใต้ติดต่อกับภาคย่างกุ้ง และทางตะวันตกติดต่อกับภาคอิรวดีและรัฐยะไข่ พิกัด ภูมิศาสตร์ของภาคพะโคอยู่ระหว่าง $46^{\circ}45'$ เหนือ, $19^{\circ}20'$ เหนือ, $94^{\circ}35'$ ตะวันออก และ $97^{\circ}10'$ ตะวันออก

ภาคมะกเว คือ ภาคหนึ่งในภาคกลางของประเทศเมียนมา มีเนื้อที่ ประมาณ 17,306 ตารางไมล์ (44,820 ตารางกิโลเมตร)

³² ศูนย์เมียนมาร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2555). การแบ่งเขตปกครองของเมียนมา, เข้าถึงได้จาก <https://myanmarcenter.kpru.ac.th/myanmar/index.php/2017-07-27-15-09-12>

ภาคมัณฑะเลย์ หรือ มานดะเล เป็นภาคหนึ่งของประเทศเมียนมา อยู่ในบริเวณภาคกลางของประเทศ มีอาณาเขตทางทิศตะวันตกติดกับภาคชวาไน้และภาคมะกเว ทิศตะวันออกติดกับรัฐฉาน และทิศใต้ติดกับดินแดนสหภาพเนปยีดอ เมืองหลวงของภาคคือ มัณฑะเลย์ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคมัณฑะเลย์ มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเมียนมา โดยคิดเป็นร้อยละ 15 ของเศรษฐกิจของประเทศ

ภาคย่างกุ้ง หรือ ยานโกน เป็นภาคหนึ่งของประเทศเมียนมา ตั้งอยู่ใจกลางบริเวณเมียนมาตอนล่าง มีเมืองหลักคือย่างกุ้ง ซึ่งเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดและอดีตเมืองหลวงของประเทศ เมืองที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ตาน - ลยีน (สิเรียม) ตุนเต้ เป็นต้น ภาคนี้เป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนามากที่สุดของประเทศและเป็นประตู สู่นานาชาติ ภาคย่างกุ้งมีเนื้อที่ 10,276.7 ตารางกิโลเมตร (3,967.9 ตารางไมล์)

ภาคอิรวดี หรือ เอยาอะดี เป็นภาคหนึ่งของประเทศเมียนมา ครอบคลุมพื้นที่สามเหลี่ยม ปากแม่น้ำของแม่น้ำอิรวดี ตั้งอยู่ระหว่างละติจูด 15° 40' ถึง 18° 30' เหนือ ลองจิจูด 94° 15' ถึง 96° 15' ตะวันออก มีเนื้อที่ 35,140 ตารางกิโลเมตร (13,566 ตารางไมล์) มีประชากรมากกว่า 6.5 ล้านคน ทำให้ภาคอิรวดีมีประชากรมากที่สุดเมื่อเทียบกับรัฐหรือภาคอื่นของเมียนมา ความหนาแน่นของประชากรคิดเป็น 180 คนต่อตารางกิโลเมตร (460 คนต่อตารางไมล์) มีเมืองหลักชื่อพะสิม สำหรับพื้นที่ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อยประกอบด้วย 7 รัฐ ได้แก่

รัฐคะฉิ่น หรือกะซิน เป็นรัฐหนึ่งของประเทศเมียนมา ตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของประเทศ ประชากรประมาณ 1.2 ล้านคน ความหนาแน่น 34 คน/ตารางไมล์

รัฐกะยา หรือชื่อเดิมว่า กะเหรี่ยงแดง เป็นรัฐที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศเมียนมา รัฐกะยามีประชากรประมาณ 280,000 คน เท่ากับความหนาแน่น 24 คนต่อตารางกิโลเมตร มีเชื้อชาติ กะยา (กะเหรี่ยงแดง) ร้อยละ 56.12, เมียนมาร้อยละ 17.58, ไทใหญ่ร้อยละ 16.67, กะเหรี่ยงร้อยละ 6.45, ลูผผสมร้อยละ 2.08 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.1

รัฐกะเหรี่ยง หรือ กะยีน เป็นรัฐหนึ่งทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศเมียนมา มีเมืองหลักคือ พะอัน ประชากร 1,431,377 คน ความหนาแน่น 122 คน

ต่อตารางไมล์ เชื้อชาติ ส่วนใหญ่เป็นเผ่าเป็นชาวกะเหรี่ยง มอญ เมียนมา ปะโอ ไทใหญ่ และยะไข่ ศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และเลก

รัฐฉาน หรือ ชาน หรือ ไทใหญ่ เป็นรัฐที่มีเนื้อที่มากที่สุดในบรรดาเขตการปกครอง 14 เขต ของประเทศเมียนมา โดยครอบคลุมพื้นที่ 155,800 ตารางกิโลเมตร ซึ่งคิดเป็นเกือบหนึ่งในสี่ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่ของรัฐเป็นเขตชนบท โดยมีเมืองเพียงสามเมืองที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ได้แก่ ลำเลี้ยว เชียงตุง และตองจีซึ่งเป็นเมืองหลักของรัฐ ตองจีตั้งอยู่ห่างจากเนปยีดอ (เมืองหลวงของประเทศ) ไปทาง ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ 150.7 กิโลเมตร

รัฐชิน หรือ ชิน เป็นหนึ่งในรัฐที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกของประเทศเมียนมา มีเมืองหลักคือ ฮาคา เชื้อชาติ ส่วนใหญ่เป็นชาวชิน นอกจากนั้นยังมีชาวโร คะมิ และเมียนมา ศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ นอกนั้นนับถือศาสนาพุทธ

รัฐมอญ หรือ โมน เป็นหนึ่งในรัฐที่ตั้งอยู่ทางใต้ของประเทศเมียนมา ทิศเหนือ ติดกับภาคพะโคและรัฐกะเหรี่ยง ทิศตะวันออก ติดต่อกับรัฐกะเหรี่ยง ทิศใต้ ติดกับจังหวัดกาญจนบุรี (ประเทศไทย) และภาคตะนาวศรี ทิศตะวันตก ติดกับอ่าวมะตะมะ

รัฐยะไข่ หรือ ระไคน์ มีชื่อเดิมในภาษาอังกฤษว่า อาระกัน (Arakan) เป็นหนึ่งในรัฐที่ตั้งอยู่ ทางตะวันตกของประเทศเมียนมา

และ 1 ดินแดนสหภาพ คือ **ดินแดนสหภาพเนปยีดอ** เนปยีดอเป็นเขตการปกครองในภาคกลางของประเทศเมียนมา มีเมืองหลักคือเนปยีดอ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศด้วย แบ่งออกเป็น 4 จังหวัด ดังนี้ (1) โอะตะระ (2) เซยาติริ (3) ปยินมะน่า และ (4) เลเว

2.5.2 พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา หลังรัฐประหาร ปี 2564

2.5.2.1 การเคลื่อนไหวของกองกำลังติดอาวุธชาติพันธุ์

เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 กองทัพภายใต้การนำของ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ได้เข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนของ ออง ซาน ซู จี โดยให้เหตุผล

ว่าพรรคสันนิบาตแห่งชาติมีการทุจริตการเลือกตั้ง นำมาสู่การต่อต้านและประท้วงจากประชาชน ต่อมาอาเซียนผลักดันฉันทามติ 5 ข้อ ได้แก่ (1) ทุกฝ่ายหยุดความรุนแรง (2) ทุกฝ่ายเจรจาอย่างสันติ (3) ให้มีทูตพิเศษเพื่อให้เกิดกระบวนการเจรจา (4) อาเซียนช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และ (5) ทูตพิเศษเข้าไปเมียนมาเพื่อพูดคุยกับทุกฝ่าย

แต่เมียนมาไม่ยอมตอบสนองข้อเรียกร้องฉันทามติ ปัจจุบันสถานการณ์ในเมียนมาได้กลายเป็นสงครามกลางเมือง (Civil War) เต็มรูปแบบ โดยมีคู่ขัดแย้งหลักแบ่งออกได้เป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายทำการรัฐประหาร ซึ่งมีกองทัพเมียนมา (Tatmadaw) เป็นกองกำลังหลัก ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งคือ รัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ (National Unity Government: NUG) ซึ่งเป็นรัฐบาลเงา นำโดยสมาชิกของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy: NLD) โดยมีกองกำลังป้องกันประชาชน (The People's Defense Force: PDF) นอกจากนี้ยังมีกลุ่ม Civil Disobedient Movement (CDM) ที่เคลื่อนไหวด้วยอารยะขัดขืนของประชาชน และมีกลุ่มติดอาวุธชาติพันธุ์ (Ethnic Armed Organizations: EAOs) บางกลุ่มเข้าร่วมด้วย

กองกำลังป้องกันประชาชน (PDF) ซึ่งเป็นกลุ่มสำคัญที่เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเมียนมาในปัจจุบัน ประกาศก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564 โดยรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ National Unity Government (NUG) และได้ปรากฏภาพของพิธีสวนสนามของเหล่ากำลังพลมือใหม่ เพื่อเปิดตัวต่อสายตาชาวโลกอย่างเป็นทางการ การก่อตั้ง PDF ไม่ใช่จุดแรกเริ่มของปรากฏการณ์การหันมาหยิบจับอาวุธของประชาชนเมียนมาหลังรัฐประหารครั้งล่าสุด เพราะการจัดตั้งกองกำลังป้องกันประชาชนทยอยเกิดขึ้นมาก่อนหน้านั้น โดยกระจายออกเป็นหลายกลุ่มตามพื้นที่ต่าง ๆ เช่น กองกำลังป้องกันตนเองรัฐฉาน (Chinland Defense Force: CDF) และกองกำลังป้องกันประชาชนชาวกะเรนยี (Karen People's Defence Force: KPDF) ขณะที่บางกลุ่มอาจไม่ใช่กองกำลังที่จัดตั้งใหม่ แต่เป็นองค์กรที่มีอยู่เดิม ซึ่งก็ประกาศจุดมุ่งหมายที่จะต่อต้านกองทัพเมียนมา เช่น

องค์กรป้องกันแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Defense Organization: KNDO) การก่อตั้งกองกำลัง PDF เป็นความตั้งใจของรัฐบาล NUG ที่จะรวบรวมกองกำลังเหล่านั้นเข้ามาต่อสู้ร่วมกัน³³

หลังการรัฐประหาร กองกำลังติดอาวุธชาติพันธุ์หลายกลุ่มเริ่มเคลื่อนไหว ภาพโดยรวมของกองกำลังชาติพันธุ์ในเมียนมา แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ประกอบด้วย กลุ่มที่รวมตัวกันในนามคณะทำงานกระบวนการสันติภาพ (Peace Process Steering Team: PPST) เป็นกองกำลังที่ได้ลงนามในสัญญาหยุดยิงทั่วประเทศ (Nationwide Ceasefire Agreement: NCA) กับรัฐบาลเมียนมาไปแล้ว ประกอบด้วยกองกำลังของ 10 กลุ่มชาติพันธุ์³⁴ ได้แก่

1. *สภาเพื่อการกอบกู้รัฐฉาน (The Restoration Council of Shan State: RCSS/ Shan State Army-South: SSA-S)* พล.อ.เจ้ายอดศึก ประธานสภาเพื่อการกอบกู้รัฐฉาน เปิดแถลงการณ์ ขอเป็นคนกลาง การเจรจา ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และรัฐบาลทหารเมียนมา เรียกร้องสันติภาพและความสงบสุข กลับคืนให้เมียนมา³⁵ การยึดอำนาจของกองทัพเมียนมา เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 นั้น ทางสภาเพื่อการกอบกู้รัฐฉาน/กองทัพรัฐฉาน (RCSS/SSA-S) ได้ออกแถลงการณ์ ในวันเดียวกันทันที โดยได้แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนในการไม่เห็นด้วยที่กองทัพเมียนมา ยึดอำนาจในครั้งนี้ เพราะทางสภาเพื่อการกอบกู้รัฐฉาน/กองทัพรัฐฉาน (RCSS/SSA-S) ยึดมั่นบนหลักการของสหพันธรัฐประชาธิปไตย³⁶

³³ วงศ์พันธ์ อมรินทร์เทวา. (2564). จุดแข็งของเราคือพลังประชาชน” คุยกับกองกำลังประชาชนเมียนมา ในวันที่ต้องจับอาวุธขึ้นสู้ด้วยตัวเอง, เข้าถึงได้จาก <https://www.the101.world/myanmar-civilian-forces/>

³⁴ ปณทพ ตั้งศรีวงศ์. (2564). กองทัพชาติพันธุ์...ตัวแปรสำคัญในเมียนมา, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2021/03/pundop22/>

³⁵ Thaibps. (2565). “เจ้ายอดศึก” เปิดเจรจา “เมียนมา” รอบใหม่, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaibps.or.th/news/content/320584>

³⁶ ผู้จัดการออนไลน์. (2564). “สภากอบกู้รัฐฉาน” แถลงการณ์ยืนยันปกป้องชาวบ้าน ระบุสงครามรัฐฉานเชื่อมโยงการยึดอำนาจ, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/indochina/detail/9640000018123>

หลังจากที่กองทัพเมียนมาได้ทำการยึดอำนาจแล้ว ก็ได้เปิดการสู้รบกับทางสภาเพื่อการกอบกู้รัฐฉาน/กองทัพรัฐฉาน (RCSS/SSA-S) ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 จนถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2564 หลายครั้ง ซึ่งจากการสู้รบของทั้งสองฝ่าย ไม่เพียงแต่จะทำให้ทั้งสองฝ่ายได้รับบาดเจ็บล้มตาย แต่ยังทำให้ประชาชน ในพื้นที่ต้องได้รับบาดเจ็บล้มตาย และต้องอพยพหลบหนีภัยสงคราม ทำให้ประชาชนจำนวนมากต้องประสบกับความทุกข์ยากลำบากเป็นอย่างมาก

2. สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (The Karen National Union: KNU) สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง คือ กลุ่มติดอาวุธชาวกะเหรี่ยงในเมียนมาที่ทำการสู้รบกับรัฐบาลเมียนมาตามแนวชายแดนไทย ในบริเวณอาณาเขตของพื้นที่ที่เรียกเป็นภาษากะเหรี่ยงว่า “กอทุเล” (Kawthoolei) ฝ่าย KNU ได้สู้รบกับเมียนมามานานเกินกึ่งศตวรรษมา นับตั้งแต่ พ.ศ. 2491 โดยร่วมกับกองกำลังย่อยที่มีชื่อว่า กะเหรี่ยง KNLA (Karen National Liberation Army)

สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงอยู่ภายใต้การปกครองของนายพลโบเมียะมานานกว่า 30 ปี ซึ่งได้ตั้งตนเป็นประธานาธิบดีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2519-2543 (นายพลโบเมียะถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ในโรงพยาบาลในประเทศไทย) สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงสามารถเลี้ยงตนเองโดยการควบคุมตลาดมืด ที่ทำการค้าชายแดนกับประเทศไทย

3. องค์กรปลดปล่อยชาติปะโอ (The Pa-O National Liberation Organisation: PNLO) เป็นองค์กรทางการเมืองของชาวปะโอในเมียนมา โดยมีกองทัพแห่งชาติปะโอเป็นกองกำลังติดอาวุธ มีกำลังทหารประมาณ 400-700 คน กองกำลังนี้ได้ตกลงสงบศึกกับกองทัพเมียนมา เมื่อ 11 เมษายน พ.ศ. 2534 และได้ควบคุมเขตพิเศษ ในรัฐชานภาคใต้ ชาติพันธุ์ปะโออยู่อาศัยกระจัดไปตามพื้นที่ต่าง ๆ มากมาย จำนวนประชากรเฉลี่ยอย่างน้อย 600,000 คน ทั้งมีองค์กรแห่งชาติปะโอ (PNO) เป็นหัวเรือหลักมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 พร้อมด้วยฝ่ายความมั่นคงของตนเอง

“กองทัพชาติปะโอ”³⁷ มีขุมกำลังราว 400 นาย ที่เปลี่ยนชื่อเป็น “องค์การปลดปล่อยชาติปะโอ” (PNLO) ในภายหลังลงนามหยุดยิงกับสภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ ในปี พ.ศ. 2534

4. กองกำลังกะเหรี่ยงประชาธิปไตยฝ่ายพุทธ (Democratic Karen Buddhist Army: DKBA) เป็นองค์กรของชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาพุทธ ก่อตั้งเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2538 มีพื้นที่เคลื่อนไหวในอำเภอแลงบวย รัฐกะเหรี่ยง แยกตัวมาจากสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงเนื่องจากความขัดแย้งทางด้านศาสนากับชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ในสหภาพ เป็นกลุ่มที่ทหารเมียนมาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกองทัพเมียนมาในการรบกับสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (The Karen National Union: KNU)

กองกำลังกะเหรี่ยงประชาธิปไตยฝ่ายพุทธ (DKBA) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 โดยกองทัพเมียนมาโน้มน้าวให้พระภิกษุอุทสะนะ ผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวกะเหรี่ยงสายพุทธให้เข้ามาเจรจาทางลับ หวานล้อมให้ผู้นำพลเรือน และฝ่ายกุ่มกำลังของชาวกะเหรี่ยงสายที่นับถือศาสนาพุทธ เพื่อให้แยกตัวออกมาจากกะเหรี่ยง KNU

เนื่องจากความขัดแย้งทางศาสนาโดยมองว่าพวกเขาถูกเอาเปรียบ เหลือมล้ำ และไม่ได้รับความเป็นธรรมจากชาวกะเหรี่ยง KNU ที่นับถือศาสนาคริสต์ ผ่านไปสิบห้าปี DKBA ก็ถูกแปลงรูปร่างไปเป็น กองกำลังป้องกันชายแดน BGF³⁸ ปี พ.ศ. 2554 มีการจัดการรูปแบบของทหารชัดเจนขึ้น โดยตั้ง กองพัน ขึ้น 12 กองพัน เริ่มตั้งแต่ 1011 - 1022 มี 4 กรม ทำหน้าที่เป็นกองกำลังพิทักษ์ถิ่น ขึ้นการบังคับบัญชา กับกองทัพเมียนมา แต่ปัจจุบันมีกรม BGF ที่มีอิทธิพลค่อนข้างมากในพื้นที่ตลอดแนวชายแดนไทยด้านตรงข้าม จ.ตาก คือ BGF กรม 2 ที่มี พ.ต. ไม้โต่ง เป็น ผบ.กรม 2

³⁷ ไทยรัฐออนไลน์. (2560). เขตปกครอง “ปะโอ” เรามีสันติ, เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1050557>

³⁸ ศรีนาคา เชียงแสน. (2564). รวมชาติกะเหรี่ยงเผ่าพันธุ์ทรหดที่ไม่มีวันตาย...กับกระแสแซชแท็กช้อย่ายประเทศ, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2021/05/the-karen-national-union-06-05-2564/>

และ BGF กรม 3 โดยมี พ.อ. ซอซิดู่ เป็น ผบ.กรม 3 (คนไทยเรียก หม่องซิดู่) โดยมีการแบ่งพื้นที่แบบง่าย ๆ ด้านเหนือเมียวดี กรม 3 เป็นผู้ควบคุม ส่วนด้านใต้เมียวดี ให้กรม 2 เป็นผู้ควบคุม โดยได้รับเอกสิทธิ์ในการทำมาหากินในพื้นที่ตามแนวชายแดนมาตลอด 25 ปี จนทำให้ซอซิดู่กับโม้ตอง เป็นที่รู้จักของนักธุรกิจทุกรูปแบบ

5. แนวร่วมแห่งชาติชิน (Chin National Front: CNF) ได้ลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับการต่อต้านเผด็จการ และการจัดตั้งรัฐบาลกลางในระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2564 แนวร่วมแห่งชาติชิน (CNF) เป็น 1 ใน 8 กลุ่มที่ร่วมลงนามหยุดยิงทั่วประเทศ (NCA) เมื่อ 15 ตุลาคม 2558 จากข้อตกลงดังกล่าว ถือว่า แนวร่วมแห่งชาติชิน (CNF) เป็นกองกำลังติดอาวุธชาติพันธุ์กลุ่มแรกที่ได้เข้าร่วมกับรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ ซึ่งสนับสนุน อองซาน ซูจี กลุ่มชาติพันธุ์ชินได้ก่อตั้งองค์กรแนวร่วมแห่งชาติชิน (CNF) ดำเนินการปฏิวัติและมีเป้าหมายแยกรัฐชินเป็นเอกราช โดยมีการเคลื่อนไหวในพื้นที่เมืองปะละวะ รัฐชิน (รอยต่อรัฐยะไข่-รัฐชิน-รัฐคะฉิ่น)³⁹

6. แนวร่วมประชาธิปไตยของมวลนักศึกษาเมียนมา (All Burma Students' Democratic Front: ABSDF) เป็นกลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหารในเมียนมา ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2531 ในย่างกุ้ง เป็นกลุ่มของนักศึกษาเมียนมาที่ลี้ภัยออกนอกประเทศ กลุ่มนี้ได้จัดตั้งกองกำลังติดอาวุธเพื่อสู้รบร่วมกับกองกำลังของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ โดยเฉพาะกองทัพเอกราชคะฉิ่นและสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง กลุ่มนี้ถูกสหรัฐฯ ประกาศให้เป็นกลุ่มก่อการร้ายในช่วง พ.ศ. 2544 - 2553 ที่มั่นหลักของกองทัพนักศึกษาเมียนมา (ABSDF) จะอยู่ในรัฐคะฉิ่น และรัฐกะเหรี่ยง โดยทหารกองทัพเอกราชคะฉิ่น (Kachin Independence Army: KIA) และทหารสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU) ได้ให้การฝึกติดอาวุธให้แก่นักศึกษา โดยมุ่งหวังให้กลุ่มดังกล่าวเหล่านั้น เป็นอีกแรงหนึ่งที่จะล้มระบอบเผด็จการทหาร กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยของมวลนักศึกษาเมียนมา (ABSDF) ได้ร่วมมือกับกองกำลังชาติพันธุ์

³⁹ คมชัดลึกออนไลน์. (2564). “กองทัพชิน” ผนึกรัฐบาลซูจี ชาติพันธุ์แรกพบมา, เข้าถึงได้จาก <https://www.komchadluek.net/news/468446>

เพื่อสนับสนุนเป้าหมายของกลุ่มดังกล่าว ในการสร้างประเทศที่ปกครองแบบสหพันธรัฐ ปัจจุบันกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยของมวลนักศึกษาเมียนมา (ABSDF) เป็น 1 ใน 10 กลุ่มติดอาวุธชาติพันธุ์ที่ได้ลงนามข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ (NCA) กับรัฐบาลเมียนมา สมัยรัฐบาลเต็งเส่ง เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2558⁴⁰

7. พรรคปลดปล่อยอาระกัน (Arakan Liberation Party: ALP)

เป็น 1 ใน 8 กลุ่มติดอาวุธที่ลงนามหยุดยิงแห่งชาติ (NCA) กับรัฐบาลเมียนมาแล้ว ได้เสนอตัวที่จะปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยให้ ชาวอาระกัน หรือชาวยะไข่ ที่เกิดเหตุการณ์ชาวมโร (Mro) จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นชาติพันธุ์ย่อยของชาติพันธุ์ยะไข่ (อาระกัน) ถูกสังหาร โดยทางกลุ่มติดอาวุธ ALP อ้างว่า ทางเจ้าหน้าที่ของทางการเมียนมาไม่สามารถดูแลชาวบ้านได้ทั่วถึง จึงขออาสาเข้ามาดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชนของตน⁴¹

8. สภาแห่งชาติกะเหรี่ยงสันติภาพ (Karen National Union:

KNU/ Karen National Liberation Army - Peace Council: KNLA-PC)

กะเหรี่ยง KNLA-PC ปี 2550 พล.อ. ซอ เก่ หม่อง ในฐานะ ผบ.กองพลน้อยที่ 7 ของ KNLA ได้เข้าเจรจายุติภัยกับกองทัพเมียนมา โดยมีได้บอกกล่าวคณะกรรมการสหภาพแห่งชาติ KNU จึงถูกสั่งปลดจากตำแหน่ง ผบ.กองพล 7 ต่อมา พล.อ. ซอ เก่ หม่อง ได้แยกตัวออกจากสหภาพแห่งชาติ KNU มาตั้งสภาสันติภาพกองทัพปลดปล่อยชนชาติกะเหรี่ยง (Karen National Liberation Army-Peace Council: KNLA-PC) กองกำลัง KNLA-PC มีกำลังทหาร 1,500 นาย มีฐานอยู่ที่เมืองกอกะเร็ก รัฐกะเหรี่ยง ตรงข้าม อ.แม่สอด และ อ.พบพระ จ.ตาก หลัง พล.อ. ซอ เก่ หม่อง

⁴⁰ คมชัดลึกออนไลน์. (2564). นักศึกษาพม่า บนทางปิ่น 2 ยุค, เข้าถึงได้จาก <https://www.komchadluek.net/scoop/465175>

⁴¹ Transbordernews. (2560). กลุ่มติดอาวุธชาติพันธุ์ยะไข่ ALP เสนอตัวขอทางการเมียนมาคุ้มครองความปลอดภัยให้ชาวยะไข่ หลังมีคนร้ายมุ่งโจมตีชาวบ้านที่เป็นชาวพุทธ ด้านพรรคการเมืองในพื้นที่ออกมาเตือนสถานการณ์เลวร้ายลงจนถึงระดับน่ากลัว, เข้าถึงได้จาก <https://transbordernews.in.th/home/?p=17310>

เสียชีวิต พล.อ.ชอท้อ เล รองประธาน KNLA-PC ได้รับเลือกให้เป็นผู้บัญชาการ กองทัพคนใหม่ และ พล.ต.หญิง หน่อกะบ่อ ทู เป็นเลขาธิการ⁴²

9. พรรครัฐมอญใหม่ (New Mon State Party: NMSP) เป็นกลุ่ม การเมืองที่แยกตัวออกมาจากแนวร่วมมอญนำโดยนายชเวจิน เนื่องจากไม่พอใจที่ทาง พรรคยอมวางอาวุธเมื่อ พ.ศ. 2501 พรรครัฐมอญใหม่เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเมียนมา ในเขตรัฐมอญมายาวนาน ฝ่ายรัฐบาลเมียนมาพยายามจัดให้มีการเจรจาเพื่อยุติ การสู้รบ การเจรจามีขึ้น 4 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2536 จนถึงการเจรจา ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2538 จึงสามารถตกลงกันได้และได้ลงนาม ในข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลเมียนมาเมื่อ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2538 รวมเวลาต่อสู้ ทางทหารถึง 38 ปี

10. สหภาพประชาธิปไตยลาหู่ (Lahu Democratic Union: LDU) เป็นลาหู่กลุ่มก่อความไม่สงบ ทางการเมืองและในเมียนมา ได้ลงนามข้อตกลงหยุดยิง ทั่วประเทศ (NCA) กับรัฐบาลเมียนมา เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 กลุ่ม LDU เป็นส่วนหนึ่งของสหภาพพันธ์แห่งชาติแห่งสหประชาชาติ (UNFC) และกลุ่ม พันธมิตรทางทหาร

ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็น 7 กองกำลังชาติพันธุ์ที่ยัง **ไม่ได้ลงข้อตกลงหยุดยิง ทั่วประเทศ (NCA)** กับรัฐบาลเมียนมา รวมตัวกันในนาม Myanmar Peace Commission and Federal Political Negotiation Consultative Committee หรือ คณะกรรมการเจรจาและปรึกษาทางการเมืองแห่งสหพันธรัฐ (Federal Political Negotiation and Consultative Committee: FPNCC)

1. กองทัพสหรัฐว้า (United Wa State Army: UWSA) พื้นที่ เมืองปางซาง (ปางคำ) เมืองหลวงเขตปกครองว้า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ติดกับ ชายแดนจีนด้านมณฑลยูนนาน ที่ตั้งของสหรัฐว้า ฝั่งตะวันออกติดกับจังหวัดหลินชาง มณฑลยูนนานของจีน ฝั่งตะวันตกติดกับจังหวัดลำปางและจังหวัดเชียงใหม่ติดกับ เขตอิทธิพล

⁴² PPTV Online. (2564). “กะเหรี่ยงแตก” แยกวงคุยกองทัพ ด้าน KNU เลือกสู้ต่อ, เข้าถึงได้จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ต่างประเทศ/146714>

โกก้าง และทิสได้ติดกับเขตพิเศษหมายเลข 4 เมืองลา กำลังทางทหาร ประกอบด้วย หน่วยทหารราบ หน่วยรบพิเศษ หน่วยทหารหญิง หน่วยปืนใหญ่ หน่วยป้องกันภัยทางอากาศ เครื่องบินขับไล่ไร้คนขับ เป็นกองทัพของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่และมีอาวุธที่ทันสมัยที่สุดในเมียนมา ประมาณว่ากำลังพลของ UWSA มีประมาณ 30,000 คน แยกตัวออกจากพรรคคอมมิวนิสต์เมียนมาเมื่อ 17 เมษายน 2532

2. กองทัพเอกราชคะฉิ่น หรือคะชิน (Kachin Independence Army: KIA) เป็นหน่วยงานด้านการทหารขององค์กรเอกราชคะฉิ่นซึ่งเป็นกลุ่มทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์คะฉิ่นในเมียนมาตอนเหนือ ชาวคะฉิ่นได้สร้างพันธมิตรทางการเมืองกับชาวเผ่าอีก 6 เผ่าที่มีบ้านเกิดในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดียและรัฐคะฉิ่นในเมียนมา ส่วนใหญ่มีฐานที่มั่นใกล้ชายแดนจีน กองทัพเอกราช คะฉิ่นก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2504 เพื่อเป็นการตอบโต้ต่อกองทัพเมียนมาและการก่อรัฐประหารของนายพลเนวิน ที่พยายามลดบทบาทของชนกลุ่มน้อย

3. กองทัพโกก้าง (Myanmar National Democratic Alliance Army: MNDA) โกก้างคือกลุ่มชาวจีนฮั่นที่อพยพลมาตั้งหลักปักฐาน สร้างบ้านเมืองอยู่บริเวณชายแดนรัฐฉานเหนือ มาตั้งแต่เมื่อประมาณ 200 ปีก่อน โดยมีเล่าก๋าย เป็นเมืองหลวง มีกำลังทหารเป็นของตนเองใช้ชื่อว่ากองทัพโกก้าง หรือ MNDA เมื่อกลางปี 2552 รัฐบาลเมียนมาได้กดดันให้กองทัพโกก้างแปลงสถานะเป็นกองกำลังพิทักษ์ชายแดน (Border Guard Force: BGF) ซึ่งต้องขึ้นตรงกับกองทัพเมียนมา ทำให้เกิดความขัดแย้งในกองทัพโกก้าง จนแตกออกเป็น 2 ฝ่าย กองกำลังส่วนหนึ่งที่ยอมแปลงสภาพเป็น BGF ได้เข้าดูแลเมืองหลวงเล่าก๋าย และวางแผนทางพัฒนาโดยสนับสนุนให้มีการลงทุนกิจการคาสีโน และธุรกิจบริการครบวงจร เพื่อสร้างรายได้ให้เมือง มีการชักชวนชาวเมียนมาจากต่างภาคต่างรัฐ รวมถึงจากประเทศไทย ให้เข้าไปทำงานบริการในเมืองเล่าก๋าย ส่วนทหารกองทัพโกก้างที่ไม่ยอมเปลี่ยนเป็น BGF ได้ย้ายขึ้นไปตั้งฐานที่มั่นอยู่ที่เมืองโก จังหวัดหมูเจ๋

ซึ่งอยู่ทางเหนือขึ้นไปจากเมืองเล่าก๋าย และยังคงจับอาวุธต่อสู้อยู่กับกองทัพเมียนมา จนถึงทุกวันนี้⁴³

4. พรรคก้าวหน้ารัฐฉาน (Shan State Progress Party: SSPP/ Shan State Army – North : SSA-N) หรือกองทัพไทใหญ่เหนือ นำโดย ป่างฟ้า เคยเป็นส่วนหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์เมียนมา และได้แยกตัวออกมาตั้งกองกำลังของตนเอง⁴⁴ โดยได้รับการสนับสนุนจากกองทัพสหรัฐว่า (UWSA) ทหารของพรรคก้าวหน้ารัฐฉาน (SSPP/SSA-N) ได้ทำการสู้รบกับทหารของสภาอูร์รัฐฉาน (RCSS/SSA-S) อยู่เป็นประจำ จนชาวบ้านในรัฐฉานเรียกว่า สงครามไทใหญ่ และไม่ค่อยพอใจที่ทหารไทใหญ่ ฝ่ายเหนือกับฝ่ายใต้รบกันเอง แม้แต่ในเวลานี้ ทหารไทใหญ่เหนือ (SSPP/SSA-N) ยังเปิดศึกโจมตีทหารใหญ่ใต้ (RCSS/SSA-S) ของเจ้ายอดศึกในพื้นที่แขวงจ้อกแม รัฐฉานตอนเหนือ

5. กองทัพตะอั้ง (Ta'ang National Liberation Army: TNLA) กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติตะอั้ง (TNLA) เป็นกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวปะหล่อง⁴⁵ หรือที่เรียกตนเองว่าตะอั้ง หรือดาระอั้ง โดยเป็นหนึ่งใน 3 กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่เมียนมาไม่รับรองสถานะให้ร่วมเจรจาด้วย โดยอีก 2 กลุ่มที่เหลือ ได้แก่ กองทัพอาระกัน (Arakan Army: AA) และกองทัพสัมพันธมิตรชาติประชาธิปไตยเมียนมา (Myanmar National Democratic Alliance Army: MNDAA) โดยกองทัพเมียนมากล่าวหาว่าทั้งกองทัพอาระกัน AA ซึ่งมีฐานฝักใฝ่อยู่ในรัฐคะฉิ่น และกองทัพตะอั้ง TNLA ช่วยเหลือกองทัพคะฉิ่น หลังถูกปราบในปี 2552

6. กองทัพเมืองลา (National Democratic Alliance Army- Eastern Shan State: NDAEA) กองทัพเมืองลา NDAEA/ESS เขตปกครองพิเศษ

⁴³ ผู้จัดการออนไลน์. (2564). ฝั่งแตกร้าง! ชาวโกก้างอพยพหนี “เล่าก๋าย” หวั่นแนวรบ “เมียนมา-MNDAA” ลามเข้าเมือง, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/indochina/detail/9650000116436>

⁴⁴ ประชา บุรพาวีสี. (2564). ฝันถูกรื้อน “ทัพสหพันธ์รัฐ” ความหวังหนุ่มสาวชาวเมียนมา, เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/932643>

⁴⁵ ประชาไท. (2564). กองทัพตะอั้ง TNLA ประณามกองทัพพม่ากลุ่มรัฐฉานหวังสร้างสถานการณ์สงครามกลางเมือง, เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2015/11/62459>

ที่ 4 รัฐฉานตะวันออก กองทัพเมืองลาไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของสื่อมากนัก โลกภายนอกแทบไม่ค่อยรู้จัก เพราะเขตปกครองพิเศษแห่งนี้ มีพื้นที่ควบคุมไม่เยอะมากเท่ากับเขตอื่น ๆ แต่มันพิเศษเนื่องจากติดชายแดนจีน การทำมาค้าขายจึงทำได้ง่าย ส่วนการสู้รบ กองทัพเมืองลา แทบไม่มีเหตุการณ์สู้รบใด ๆ ทำให้มีเวลาพัฒนาศักยภาพกองทัพได้เต็มที่

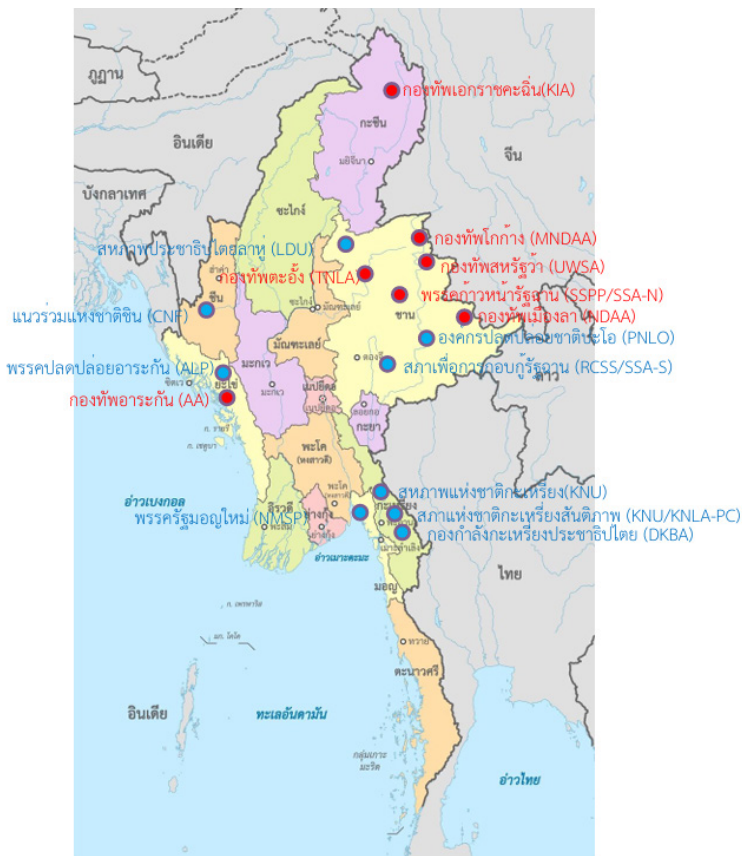
7. กองทัพอาระกัน (Arakan Army: AA) กองทัพอาระกันแรกเริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2552 ที่รัฐคะฉิ่น ซึ่งเป็นกลุ่มติดอาวุธกลุ่มใหม่ที่สุดที่เข้าร่วมปฏิวัติ กองทัพอาระกันเริ่มต้นต่อสู้กับกองทัพเมียนมาในปี 2558 เพราะเชื่อว่า รัฐบาลเมียนมา แม้ภายใต้การบริหารของรัฐบาล NLD ของนางออง ซาน ซู จี ก็ตาม ไม่ให้ความสำคัญกับคนในรัฐอาระกัน สงครามครั้งหนักระหว่างกองทัพเมียนมาและกองทัพอาระกันเกิดขึ้นในปี 2561 ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนั้นมีประชาชนเสียชีวิต 100 คน และถูกทางการเมียนมาจับกุมอีก 300 คน โดยคนเหล่านี้ที่ถูกจับถูกกล่าวหาว่าเป็นทหาร กองทัพอาระกัน บางส่วนถูกสังหารเสียชีวิตในคุก และมีประชาชนต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยกว่า 2 แสนคน

ปัจจุบัน สมาชิก 7 กองกำลังชาติพันธุ์ที่ยัง ไม่ได้ลงข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ (NCA) กับรัฐบาลเมียนมา (FPNCC) 3 กลุ่ม คือ กองทัพสหรัฐว้า (UWSA) พรรคก้าวหน้ารัฐฉาน (SSPP/SSA-N) และกองทัพเมืองลา (NDAA) ได้เข้าร่วมกระบวนการเจรจาสันติภาพกับสภการบริหารแห่งรัฐ (SAC) เมียนมา ตามคำเชิญของ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง หล่อง ส่วนกองทัพอาระกัน (AA) แม้ไม่ได้เข้าร่วมกระบวนการนี้ แต่ได้ตกลงหยุดยิงอย่างไม่เป็นทางการกับกองทัพเมียนมาไปแล้ว คงเหลือสมาชิกอีก 3 กลุ่ม คือ กองทัพเอกราชคะฉิ่น (KIA) กองทัพตะอั้ง (TNLA) และกองทัพโกก้าง (MNDA) ที่ยังทำสงครามอยู่กับกองทัพเมียนมา

ใน FPNCC เอง ก็ยังมีการรวมตัวกันกลุ่มย่อยในนามพันธมิตรภาคเหนือ ประกอบด้วย กองทัพคะฉิ่น (KIA) กองทัพอาระกัน (AA) กองทัพโกก้าง (MNDA) และกองทัพตะอั้ง (TNLA) กลุ่มนี้ มีการสู้รบกับกองทัพเมียนมาอย่างรุนแรง ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2559 ในหลายพื้นที่ตั้งแต่ภาคเหนือสุดของรัฐฉาน ลงมา

ถึงรอยต่อระหว่างรัฐฉานกับภาคมณฑลเลย หลังวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 เมื่อ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง หลိုင် นำกำลังออกมาทำรัฐประหาร ยึดอำนาจจากรัฐบาลพรรค NLD สถานการณ์ระหว่างกองทัพเมียนมากับพันธมิตรภาคเหนือ ก็กลับเข้าสู่ภาวะ ตึงเครียดอีกครั้ง

แผนภาพที่ 2.4 ภาพแสดงพื้นที่ฐานกองกำลังโดยรวมของกองกำลังชาติพันธุ์ใน
เมียนมา

ที่มา: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, 2567

หมายเหตุ **สีน้ำเงิน** 1) กลุ่มที่รวมตัวกันในนามคณะทำงานกระบวนการสันติภาพ (Peace Process Steering Team : PPST) เป็นกองกำลังที่ได้ลงนามในสัญญาหยุดยิงทั่วประเทศ (NCA) กับรัฐบาลเมียนมา **สีแดง** 2) กลุ่ม 7 กองกำลังชาติพันธุ์ที่ยังไม่ได้เซ็น NCA กับรัฐบาล รวมตัวกันในนาม Myanmar Peace Commission และคณะกรรมการเจรจาและปรึกษาทางการเมืองแห่งสหพันธรัฐ (Federal Political Negotiation and Consultative Committee: FPNCC)

2.5.2.2 การเคลื่อนไหวของกองกำลังติดอาวุธกลุ่มชาติพันธุ์ในขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

ปัจจุบันพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังเป็นพื้นที่ของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเมียนมาที่สำคัญ ได้แก่ (1) กองทัพรัฐฉาน (RCSS/SSA-S) สภาเพื่อการกอบกู้รัฐฉาน ยังคงขับเคลื่อนงานทางด้านการเมืองโดยได้มีการลงนามหยุดยิงทั่วประเทศ (2) กองทัพสหรัฐว้า (UWSA) มีความเคลื่อนไหวในเขตพื้นที่ชายแดนไทยมากขึ้น ทั้งด้านการเคลื่อนย้ายกำลัง การฝึกวิชาทหาร และการพัฒนาปรับปรุงฐานปฏิบัติการทางทหาร และ (3) พื้นที่รัฐคะยา ยังคงปรากฏการสู้รบในพื้นที่ตามแนวชายแดน โดยกองกำลังกะเหรี่ยงคะยา/คาเรนนี่ (Karenni Army: KA) ได้ควบคุมพื้นที่ในรัฐคะยา กว่า 80 เปอร์เซนต์

ขณะที่พื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี ยังพบเหตุการณ์ความไม่สงบและปะทะกันระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดน ทำให้เห็นถึงช่องโหว่ของการเกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงในพื้นที่ โดยเฉพาะการที่พื้นที่ดังกล่าวเป็นเส้นทางของระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่สำคัญ เพื่อส่งต่อไปยังสถานีอื่น ๆ ไปจนถึงโรงงานผลิตไฟฟ้า หรือโรงแยกก๊าซธรรมชาติ เส้นทางดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ทางพลังงานของประเทศ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงขออธิบายในรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

1. บทบาทของกองทัพสหรัฐว่า (UWSA) กับกระเปียงเศรษฐกิจจีน-เมียนมา⁴⁷ โดยความเคลื่อนไหวของกองกำลังติดอาวุธกลุ่มชาติพันธุ์ และกองทัพเมียนมาที่มีความเชื่อมโยงกับแนวกระเปียงเศรษฐกิจเส้นนี้ โดยเห็นสัญญาณชัดเจนหลังจากเต็ง ชีจุน ทูตพิเศษฝ่ายกิจการเอเชีย กระทรวงการต่างประเทศจีนคนใหม่ได้เริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างกองทัพเมียนมากับกองกำลังชาติพันธุ์บางกลุ่มตั้งแต่ปลายปี 2565 และตัวแทนกองกำลังชาติพันธุ์ 7 กลุ่ม ที่รวมตัวกันในนามคณะกรรมการเจรจาและปรึกษาทางการเมือง แห่งสหพันธรัฐ (Federal Political Negotiation and Consultative Committee: FPNCC) ได้ประชุมกันที่ปางซาง เมืองหลวงของพื้นที่พิเศษหมายเลข 2 ของกองทัพสหรัฐว่า (UWSA) ซึ่งถือเป็นกองกำลังติดอาวุธชาติพันธุ์ที่ใหญ่และแข็งแกร่งที่สุดในเมียนมา เมื่อวันที่ 15-16 มีนาคม 2566 และมีมติรับรองการเข้ามา มีบทบาทของจีนในฐานะผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง

ปัจจุบัน สมาชิก FPNCC 3 กลุ่มคือ กองทัพสหรัฐว่า กองทัพรัฐฉานเหนือ และกองทัพเมืองลา ได้เข้าร่วมกระบวนการเจรจาสันติภาพกับสภการบริหารแห่งรัฐ (SAC) เมียนมา ตามคำเชิญของ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ประธาน SAC คงเหลือสมาชิกอีก 3 กลุ่ม คือ กองทัพคะฉิ่น กองทัพตะอั้ง และกองทัพโกก้าง ที่ยังคงทำการสู้รบกับกองทัพเมียนมา

โดยพื้นที่การสู้รบของทั้ง 3 กลุ่มนี้ คาบเกี่ยวกับกระเปียงเศรษฐกิจจีน-เมียนมา โดยเฉพาะในภาคเหนือของรัฐฉานตั้งแต่หน้าด่านชายแดนหมู่เจ้ และชิงส่วยเหอตามแนวเส้นทางหลวงหมายเลข 3 จนถึงเมืองปินอูลวิน ภาคมณฑลเย่ ทั้งนี้ตลอดเส้นทางจากชายแดนหมู่เจ้ ชิงส่วยเหอ จนถึงเมืองปินอูลวิน เป็นพื้นที่อ่อนไหวมีการสู้รบ และความเคลื่อนไหวของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม โดยเฉพาะกองทัพคะฉิ่น กองทัพตะอั้ง และกองทัพโกก้าง ดังนั้น จีนจึงให้ความสำคัญกับเส้นทางช่วงนี้เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเคยได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์ความ

⁴⁷ ปันทพ ตั้งศรีวงศ์. (2566), อ้างแล้ว

ตั้งเครือข่ายที่เกิดขึ้นเมื่อปลายปี 2562 ที่กองทัพคะฉิ่น (KIA) กองทัพตะอาง (TNLA) กองทัพโกก้าง (MNDA) และกองทัพอาระกัน (AA) ซึ่งจับมือเคลื่อนไหวกันในนาม “พันธมิตรภาคเหนือ” ได้เปิดปฏิบัติการสู้รบทั่วภาคเหนือของรัฐบาล ทำให้สะพานกักตุนอยู่บนทางหลวงหมายเลข 3 บริเวณพื้นที่ล่างสุดของหุบเขากักเทค ที่เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างเมืองหนองเขียว จังหวัดจ๊กแม รัฐบาล และเมืองปันอูลวิน ภาคมัณฑะเลย์ เกิดอุปสรรค การจราจรบนถนนเส้นนี้ปั่นป่วนยาวนานถึง 3 วัน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการขนส่งของจีนและเมียนมาต้องหยุดชะงักลงทันที ดังแผนภาพทั้งนี้ บทบาทของกองทัพสหรัฐว่า ได้เจียบบายไปหลังเผชิญกับการระบาดของ Covid-19 ต่อเนื่องมาจนถึงปี 2565 เมื่อการระบาดของโรคคลี่คลายลง บทบาทของกองทัพสหรัฐว่า ในกระบวนการใกล้เคียงความขัดแย้งจึงค่อย ๆ ปรากฏออกมาอย่างเต็มตัว

แผนภาพที่ 2.5 เส้นทางเคลื่อนพลของกองทัพสหรัฐว่า
ซึ่งเป็นจุดที่สามารถเดินทางไปยังระเบียงเศรษฐกิจจีน-เมียนมาได้สะดวก

ที่มา: ปณตพ ตั้งศรีวงศ์, 2566⁴⁸

⁴⁸ ปันทพ ตั้งศรีวงศ์. (2566), อ้างแล้ว

2. บทบาทของรัฐกะยา หรือรัฐคะเรนนี่ กองทัพกะเหรี่ยงแดง (KA/KNPP) เป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ คะเรนนี่ ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2491 เพื่อสู้รบกับกองทัพเมียนมาในรัฐกะยา เพื่อปกครองตนเองในรูปแบบสหพันธรัฐคล้ายกับหลายพื้นที่ในประเทศเมียนมา ที่ผ่านมามีข่าวว่า KNPP ได้ฝึกอบรมให้กับกองกำลังพิทักษ์ประชาชน PDF ที่ก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ในรัฐคะเรนนี่ เพื่อเข้าต่อสู้กับรัฐบาลเมียนมา

3. กองกำลังป้องกันแห่งชาติคะเรนนี่ KNDF⁴⁹ ก่อตั้งขึ้นในปี 2021 โดยมีการรวมกลุ่มจากกองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยงแดง และกลุ่มเยาวชนในรัฐคะเรนนี่ (รัฐกะยา) หรือ PDF จึงกลายมาเป็นกองกำลังป้องกันแห่งชาติคะเรนนี่ หรือ KNDF มีเป้าหมายในการต่อสู้กับรัฐบาลทหารเมียนมา ภายหลังการรัฐประหารในเดือนกุมภาพันธ์ 2021 เพื่อต่อต้านการควบคุมอำนาจของรัฐบาลทหารเมียนมาและปกป้องประชาชนและสิทธิมนุษยชน โดยมีกิจกรรมเคลื่อนไหวอยู่ในรัฐคะเรนนี่ (รัฐกะยา) และพื้นที่ใกล้เคียง

สำหรับ กองกำลัง KNPLF (ดาวแดง) มีฐานที่มั่นทางทหารในพื้นที่ อ.แม่แจ้ เป็นอดีตกองกำลัง BGF ของกองทัพเมียนมา แต่หลังการรัฐประหารของกองทัพเมียนมา กองกำลัง KNPLF (ดาวแดง) ได้ประกาศแยกตัวมาอยู่ในฝั่งต่อต้านรัฐบาลเมียนมา คู่กับกองกำลังป้องกันแห่งชาติคะเรนนี่ KNDF และกองทัพกะเหรี่ยงแดง (KA/KNPP) ทั้งนี้ ในรัฐกะยา ยังมีกองกำลังทหารของ KNU คือ กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNLA) และ องค์การป้องกันแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNDO) ร่วมเคลื่อนไหวในพื้นที่บางส่วน

4. กรณี “Operation 1027”⁵⁰ เป็นเสมือนภาพสะท้อนของการอ่อนกำลังลงของกองทัพเมียนมา โดยเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2566 กองกำลังติดอาวุธชาติพันธุ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ กองกำลังโกก้าง (MNDA) กองกำลังตะอั้ง (TNLA) และ

⁴⁹ ทีมศูนย์ข่าวภาคเหนือ สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2567). “สำรวจกองกำลังชาติพันธุ์ในเมียนมา” ตอน 2, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/341061>

⁵⁰ ดุลยภาค ปรีชาวิเศษ. (2567), อ้างแล้ว

กองกำลังอาระกัน (AA) ซึ่งรวมตัวกันในนามพันธมิตรรাত্রาภาพ (The Brotherhood Alliance) ได้บุกโจมตีและเข้ายึดฐานที่มั่นทางการทหารของฝ่ายความมั่นคงเมียนมาหลายพื้นที่ในภาคเหนือของรัฐบาลโดยที่ฝ่ายเมียนมาไม่ทันตั้งตัว นับเป็นหนึ่งเหตุการณ์สำคัญของสงครามกลางเมืองเมียนมาที่นำมาซึ่ง ความท้าทายต่อกองทัพเมียนมาอย่างยิ่ง เนื่องจากพื้นที่การสู้รบนั้นเป็นเส้นทางการค้าหลักตามแนวระเปียงเศรษฐกิจจีน-เมียนมา

แผนภาพที่ 2.6 ฐานที่มั่นทางการทหารของฝ่ายความมั่นคงเมียนมาหลายพื้นที่ในภาคเหนือของรัฐบาล

ที่มา : สำนักข่าวชายขอบ, 2566⁵¹

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า พื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา ยังคงเผชิญสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

⁵¹ สำนักข่าวชายขอบ. (2566). รบเดือดเขตปกครองโกก้าง - วั ชายแดนรัฐฉานเหนือ, เข้าถึงได้จาก <https://transbordernews.in.th/home/?p=36105> อ้างถึงใน ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. (2567). “สถานการณ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: บทบาทของอาเซียนและไทย. การประชุมศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ 2/ 67 สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

สถานการณ์การสู้รบระหว่างฝ่ายรัฐบาลรักษาการและฝ่ายต่อต้าน ที่มีแนวโน้มยืดเยื้อ และขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทั้งในเชิงพื้นที่ และระดับความรุนแรง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไทยทั้งในด้าน การบริหารจัดการภายใน เช่น การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง การปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และด้านภาพลักษณ์ในระดับนานาชาติ เช่น ภาพลักษณ์ในการเป็นทางผ่านของขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่กองทัพไทยจะต้องปรับบทบาทให้สามารถตอบสนองต่อ พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมา เพื่อให้พร้อมรับมือกับผลกระทบจาก สถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลือชา การณ์เมือง⁵² (2560) ทำการศึกษาเรื่อง “พัฒนาการการปฏิรูปทางการเมือง ของประเทศพม่าในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2014” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษา การพัฒนาและการปฏิรูปทางการเมือง ของประเทศพม่าตั้งแต่ปี 2008-2014 เพื่อ วิเคราะห์ผลการปฏิรูปทางการเมืองของประเทศพม่าที่ส่งผลต่อ การพัฒนาทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ และทางด้านสังคมของประเทศพม่าตั้งแต่ปี 2008-2014 และ (2) เพื่อวิเคราะห์ผลการปฏิรูปทางการเมืองของประเทศพม่าที่มีต่อประชาคม ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการทางการเมืองของพม่าในช่วงก่อน ค.ศ. 2008 บ่งชี้ถึง ลักษณะและภูมิทัศน์ทางการเมืองของพม่าก่อนการปฏิรูป เช่น การอยู่ภายใต้การ ปกครองของทหารมาเป็นเวลานาน หรือภายใต้ปัญหาของชนกลุ่มน้อยที่มีมากในพม่า ทำให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนและแหลมคมมากขึ้น การทำความเข้าใจปัญหาภายใน เช่น ปัญหาด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจจากการที่ปิดประเทศ มาเป็นเวลานานและการรัตนอนิสภาพของสื่อ รวมถึงการควบคุมเสรีภาพของ

⁵² ลือชา การณ์เมือง. (2560). พัฒนาการการปฏิรูปทางการเมืองของประเทศพม่าในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2014. รายงานวิจัยดุซุญนิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2560, น. 1100 – 1111, เข้าถึงได้จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/download/104739/83364/265462>

ประชาชนอย่างเข้มงวดของรัฐบาลทหารและปัญหาจากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะ การแทรกแซงของมหาอำนาจต่าง ๆ จนนำไปสู่การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง ทางการเมืองหลัง ค.ศ. 2008 นอกจากนี้การคลี่คลายการปฏิรูปก่อนและหลังปี ค.ศ. 2008 จะนำไปสู่การเข้าใจภาพรวมของเส้นทางสันติภาพสู่ประชาธิปไตยในประเทศ พม่าและการปฏิรูปทางการเมืองของประเทศพม่า และสุดท้ายจะนำไปสู่การปฏิรูป ทางการเมืองของประเทศพม่า เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ชนะศึก โรจนพิทยากร⁵³ (2564) ทำการวิจัยเรื่อง “การรัฐประหารในเมียนมา ปี พ.ศ. 2564” กับการเพิ่มขึ้นของปัญหายาเสพติดในไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการรัฐประหารในเมียนมาในปี พ.ศ. 2564 กับการ เพิ่มขึ้นของยาเสพติดในไทย โดยพิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมียนมา ความขัดแย้ง ระหว่างชนกลุ่มน้อยและรัฐบาลทหาร จนทำให้เกิดสงครามภายในประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดการผลิตยาเสพติดที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อไทย และ (2) เพื่ออธิบายแนวทางการดำเนินการของไทยเพื่อแก้ปัญหาเสพติดที่เพิ่มขึ้น ผลการวิจัย พบว่า การเพิ่มขึ้นของปัญหาเสพติดในไทย ส่วนหนึ่งเกิดจากความขัดแย้งกัน ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในเมียนมากับทหารเมียนมา ซึ่งก่อการรัฐประหารเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 ด้วยการที่กองทัพทหารเมียนมาต้องการให้ปกครองภายใต้รัฐบาลเดียว จึงต้องการให้ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ อยู่ภายใต้ การปกครองของรัฐบาล ทำให้กลุ่ม ที่ไม่เห็นด้วยจัดตั้งกองกำลังต่าง ๆ เพื่อสกัดกั้นการใช้กำลังของกองทัพเมียนมา โดย แสวงประโยชน์จากช่วงการระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 และความไม่มั่นคงทางการเมือง เพิ่มกำลังการผลิตยาเสพติดขึ้น เพื่อนำรายได้ไปซื้ออาวุธ รวมถึงใช้ยาเสพติด แลกกับอาวุธ เป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพของกองกำลังของตนเอง ปัจจุบันดังกล่าว ส่งผลให้ยาเสพติดในภูมิภาคเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อสังคมไทย ซึ่งไทยเตรียมดำเนินมาตรการหลายประการเพื่อแก้ปัญหาและรับมือยาเสพติดที่เพิ่มขึ้น

⁵³ ชนะศึก โรจนพิทยากร. (2564). “การรัฐประหารในเมียนมา ปี พ.ศ.2564 กับการเพิ่มขึ้นของปัญหา ยาเสพติดในไทย”. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เข้าถึงได้จาก <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=8899&context=chulaetd>

โดยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในไทยและหน่วยงานระหว่างประเทศ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อสร้างความมั่นคงและความสงบสุขต่อไป

พินิตพันธุ์ บริพัตร⁵⁴ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง “การปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจของเมียนมาภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาตัวแสดงภายนอกกว่ามีนโยบายและบทบาทอย่างไรต่อการปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจของเมียนมานับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 ถึง ค.ศ. 2015 ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาของการปฏิรูปที่มีตัวแสดงภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม และ (2) ศึกษาบทบาทของตัวแสดงนอกดังกล่าวเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาประชาธิปไตยในเมียนมาด้านความเข้มแข็งและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ความเข้มแข็งของสถาบันทางการเมืองและความปรองดองทางสังคมในเมียนมาได้หรือไม่อย่างไร ผลการศึกษาพบว่า (1) พัฒนาการประชาธิปไตยของเมียนมาได้ตั้งอยู่บนปัจจัยภายในประเทศเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ทั้งมิติการเมือง และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยในระหว่าง ค.ศ. 2007 - 2015 รัฐบาลเมียนมาได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศอย่างหลากหลาย มิติและสารพัดโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และจีน โดยการได้รับความช่วยเหลือดังกล่าว ดำเนินไปบนความคาดหวังจากผู้ให้ความช่วยเหลือจากต่างประเทศต่อการพัฒนาสมรรถนะและเสถียรภาพของประชาธิปไตยที่จะได้มาอย่างสันติภาพในการจัดการอำนาจต่าง ๆ ที่ซับซ้อนระหว่างกัน อาทิ ทหารที่กุมอำนาจส่วนกลาง กลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งนักลงทุนจากต่างประเทศ (เช่น ชาวจีนที่เข้าไปลงทุน) (2) ประชาคมอาเซียนที่มีจุดยืนทางการเมืองต่อหลักการ “ไม่แทรกแซงกิจการภายใน” ทำให้การสร้างเงื่อนไขของการเป็นประชาธิปไตย ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ ในความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนและเมียนมา และข้อเสนอกรอบนโยบายเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ของไทย เพื่อเปิดโอกาสให้

⁵⁴ พินิตพันธุ์ บริพัตร. (2566). การปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจของเมียนมาภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 51 ฉบับที่ 1 (2564), น.97-121, เข้าถึงได้จาก <https://pridi.or.th/th/content/2023/08/1640>

อาเซียนสามารถแสดงความกังวลอย่างยืดหยุ่นต่อความเป็นไปทางการเมืองในเมียนมา ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และ (3) ปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ของการ พัฒนาระหว่างประเทศ ยังคงให้โอกาสแก่รัฐบาลเผด็จการทหารเมียนมาที่จะอาศัย ความช่วยเหลืออันหลากหลายด้านจากต่างประเทศ เพื่อดำรงสมรรถนะรัฐที่เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพของตน แต่ในขณะเดียวกันก็อ่อนด้อยในทางประชาธิปไตย ด้วยเหตุที่ว่าการพัฒนาประชาธิปไตยก็ยังคงเป็นไปไม่ได้ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ในเชิงกายภาพ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการพัฒนา ด้านการสร้างสันติภาพมากกว่าการพัฒนา “สารัตถะ” ของสถาบันทางการเมือง

อภิยุทธ์ อำนวยกาญจนสิน⁵⁵ (ไม่ปรากฏ) ทำการศึกษาเรื่อง “ความไม่สงบ ทางการเมืองในเมียนมากับเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรม” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความไม่สงบทางการเมืองในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและ ภาคอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า จากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองในเมียนมา ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมไทยที่สำคัญใน 2 ประการ ได้แก่ (1) เกิดจากความไม่แน่นอนของนโยบาย ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเงื่อนไข กฎ กติกา การค้าการลงทุน สัญญา สัมปทานต่าง ๆ ที่ รัฐบาลภายใต้การนำของ นางออง ซาน ซู จี เคยทำไว้กับฝ่ายไทย รวมถึงความไม่ แน่นอนทางนโยบายการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ที่อาจส่งผลกระทบต่อ ภาคธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศไทย ที่ต้องพึ่งพิงแรงงานต่างด้าวจากเมียนมา และ (2) การขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมียนมาในปี 2564 ที่เดิมได้รับผลกระทบจากการ ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เหมือนกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกอยู่แล้ว ถูกซ้ำเติมจาก เหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองเข้าไปอีก จึงส่งผลต่อกำลังซื้อของประชาชนใน ประเทศหรือการบริโภคของภาคเอกชน ส่งผลต่อเนื่องไปยังผู้ประกอบการไทยทั้งที่ ส่งออกสินค้าไปจากไทยหรือที่มีการตั้งโรงงานผลิตในเมียนมาเอง ที่อาจจะมียอดสั่งซื้อ

⁵⁵ อภิยุทธ์ อำนวยกาญจนสิน. (ม.ป.ป.). ความไม่สงบทางการเมืองในเมียนมา กับเศรษฐกิจและภาค อุตสาหกรรม. กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, เข้าถึงได้จาก https://www.oie.go.th/assets/portals/1/fileups/2/files/ArticlesAnalysis/Myanmar_and_the_economy.pdf

ลดน้อยลง โดยเฉพาะหมวดสินค้าคงทน แต่สินค้าส่งออกหลักที่ไทยส่งไปเมียนมาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสินค้าไม่คงทน ดังนั้นผลกระทบในส่วนนี้อาจจะมีไม่มากนัก รวมถึงสินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าที่ทางเมียนมาพึ่งพาไทยเป็นหลัก อย่างไรก็ตามอาจจะต้องติดตามผู้ประกอบการในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างหรือสังหาริมทรัพย์ที่ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความอ่อนไหวต่อปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เมื่อทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่า ปัจจุบันภัยคุกคามความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมามีอยู่อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นในทุกมิติ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย และการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนเป็นอย่างยิ่ง คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดข้างต้น และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ပုဒ်မ ၃

ရေပိယပဝီဇီဝိဇယ

တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA)

(၁) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနား

NCA
8TH ANNIVERSARY OF THE NCA
15TH OCTOBER 2023
NAYPYITAW - MYANMAR

NCA
8TH ANNIVERSARY OF THE NCA
15TH OCTOBER 2023
NAYPYITAW - MYANMAR

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อ บทบาทของกองทัพไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคง ในเมียนมา ศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อ บทบาทของกองทัพไทย และศึกษาบทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือ กับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลภายใต้สังกัดหน่วยงาน ภาคความมั่นคง ภาคเศรษฐกิจ และภาคประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และพื้นที่ชายแดนที่ติดกับ ประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และผู้ที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการด้านความมั่นคง พื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศไทยในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศไทย ในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคเหนือ: ภาคความมั่นคง

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก	สังกัด/หน่วยงาน
1. ภัยคุกคามความมั่นคงในพื้นที่ 2. ผลกระทบจากการมีพื้นที่ชายแดน ที่เชื่อมต่อกับฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเมียนมาที่สำคัญ ได้แก่ (1) กองทัพรัฐฉาน (RCSS/SSA-S) ที่ยังคงขับเคลื่อนงานทางด้านการเมือง (2) กองทัพสหรัฐว่า (UWSA) ที่มีความเคลื่อนไหวในบริเวณพื้นที่ชายแดนไทยมากขึ้น และ (3) กองกำลังกะเหรี่ยงคะยา/คาเรนี (KA) ในพื้นที่รัฐคะยาที่ ยังคงปรากฏการสู้รบตามแนวชายแดน (4) อาชญากรรมข้ามแดน และ (5) การสำรวจภูมิประเทศ ณ จุดยุทธศาสตร์พรมแดน บริเวณดอยเวา อ.แม่สาย จ.เชียงราย ผังตรงข้าม จ.ท่าขี้เหล็ก ประเทศเมียนมา	- บก.ผาหมิพ หน่วยเฉพาะกิจทัพเจ้าตาก กองกำลังผาเมือง อ.แม่สาย จ.เชียงราย - ค่ายเม็งรายมหาราช หน่วยเฉพาะกิจทัพเจ้าตาก อ.เมือง จ.เชียงราย - กองกำลังผาเมือง อ.เมือง จ.เชียงใหม่ - บก.หน่วยเฉพาะกิจสิงหนาท (ร.17) จ.แม่ฮ่องสอน - กรมทหารพรานที่ 36 ค่ายเทพสิงห์ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคเหนือ: ภาคประชาสังคม

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก	สังกัด/หน่วยงาน
1. ผลกระทบจากทุนจีนสีเทาและอาชญากรรมข้ามชาติในพื้นที่ 2. ผลกระทบจากสถานการณ์การสู้รบตามแนวชายแดน และ 3. สถานการณ์การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย	- คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ - ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านเมียนมา จ.แม่ฮ่องสอน)

ตารางที่ 3.3 กลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคตะวันตก: ภาคความมั่นคง

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก	สังกัด/หน่วยงาน
- สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา ทั้งก่อนและหลังรัฐประหาร - ประเด็นความคืบหน้าโครงการชเวกิกโก (Shwe Kokko)/ ทูจินสีเทาในพื้นที่ KK Park จ.เมียวดี เมียนมา และ - เดินทางลงพื้นที่สำรวจภูมิประเทศ ณ ฐานปฏิบัติการเสกสรรค์ บ้านแม่โกนเกน ต.มทาว์น อ.แม่สวด จ.ตาก ฝั่งตรงข้ามพื้นที่เขตเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก (บ.โก๊กโก่) หรือ “ชเวกิกโก” รัฐกะเหรี่ยง เมียนมา	- ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก อ.แม่สวด จ.ตาก - กองบังคับการหน่วยเฉพาะกิจราชมนู อ.แม่สวด จ.ตาก (ฉก.ร.14) - หน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า กองกำลังสุรสีห์ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี

ตารางที่ 3.4 กลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคตะวันตก: ภาคเศรษฐกิจ

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก	สังกัด/หน่วยงาน
- สถานการณ์การค้าชายแดน ก่อนและหลังรัฐประหาร - แนวโน้มการค้าชายแดนในอนาคต และ - ความมั่นคงด้านพลังงานไทย-เมียนมา/ความมั่นคงตามแนวท่อส่งก๊าซ	- หอการค้าจังหวัดตาก อ.แม่สวด จ.ตาก - ศูนย์ปฏิบัติการระบบท่อส่งก๊าซเขต 8 ท่าม่วง กาญจนบุรี

ตารางที่ 3.5 กลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ภาคตะวันตก: ภาคประชาสังคม

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก	สังกัด/หน่วยงาน
- ภูมิสังคม/ประชาชนในพื้นที่ และ - สถานการณ์ผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมาในพื้นที่	ศาลากลางจังหวัดตาก (ศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านเมียนมา จ.ตาก)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยสร้างแนวคำถามที่ชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ โดยกำหนดให้เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้มีการปรับเปลี่ยนคำถามให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมหรือตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการสัมภาษณ์ และใช้เครื่องบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อให้สามารถเก็บสาระสำคัญให้ได้ครบถ้วนมากที่สุด โดยขอความอนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์

โดยคณะผู้วิจัยมีกระบวนการสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามหัวข้องานวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ 1) ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1.1) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580): ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (1.2) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570) และ (1.3) แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570) 2) แนวคิดการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม 3) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ PPT model 4) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาพื้นที่ชายแดน 5) พัฒนาการทางการเมืองของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 7) กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำมาสู่การคัดเลือกและการออกแบบเครื่องมือที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคง และมีประสบการณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษา และความสอดคล้องระหว่างแนวคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4. ปรับปรุงข้อความในแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคง

5. ได้แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์และมีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย แบ่งได้เป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้แทนองค์กร ส่วนที่ 2 สถานการณ์ด้านความมั่นคงในเมียนมามีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร (สถานการณ์ก่อน/หลังรัฐประหารปี 2564) ส่วนที่ 3 พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทยและการปฏิบัติการกิจของหน่วยในพื้นที่อย่างไร และ ส่วนที่ 4 กองทัพไทยและหน่วยในพื้นที่จะต้องปรับตัวหรือเตรียมความพร้อมอย่างไรบ้าง จึงจะสามารถรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (มิติด้านกำลังพล และการปฏิบัติงาน มิติด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ และงบประมาณ และมิติด้านเทคโนโลยีในการบริหารจัดการชายแดน)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ได้แก่

3.3.1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อประเด็นพัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา และผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของกองทัพไทย ตลอดจนบทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเกณฑ์ ในการพิจารณา ดังนี้ (1) ความเหมาะสมของผู้ให้ข้อมูลว่ามีคุณสมบัติตรงตามความต้องการหรือไม่ (2) สามารถตอบประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบได้มากน้อยเพียงใด และ (3) พิจารณาจากความยากง่ายในการติดต่อประสานงานและการเดินทางเข้าพบเพื่อไปสัมภาษณ์ ต่อจากนั้นจึงติดต่อประสานงาน

และกำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ และเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก 2 ครั้ง ครั้งแรกได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ในหัวระหว่างวันที่ 18-22 ธันวาคม 2566 ในพื้นที่ภาคเหนือ และครั้งที่ 2 ระหว่าง วันที่ 3-9 มีนาคม 2567 ในพื้นที่ภาคตะวันตก

3.3.1.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field study) โดยการเก็บข้อมูล การบริหารจัดการ ด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และการ บริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี หลังจากทีรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ ข้อมูลสำคัญแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก เอกสารทางวิชาการ เช่น หนังสือ ตำรา บทความ รายงานประจำปี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่อต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และอื่น ๆ เพื่อเป็นการ เพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว และนำมาใช้เป็นแนวทางใน ศึกษาครั้งนี้

3.4 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมานั้นมีความถูกต้องเชื่อถือได้มากน้อย เพียงใด คณะผู้วิจัย มีวิธีการตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูล (Data Triangulation) โดยนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลจากตำราวิชาการ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งการจดบันทึกเบื้องต้นมาเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านความมั่นคง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูลโดยการใช้มุมมองจากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ (Theory Triangulation) มาพิจารณาเพื่อเปรียบเทียบข้อค้นพบจากการรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มีลักษณะเป็นการกระทำที่ไม่อาจแยกออกจากขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างชัดเจนเหมือนกับการวิจัยเชิงปริมาณ กล่าวคือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะกระทำทั้งระหว่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นระหว่างที่คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ก็จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กันด้วย นอกจากนี้ เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยก็จะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง โดยขั้นตอนในการวิเคราะห์ มีดังต่อไปนี้

3.5.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจำแนกและจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบ เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาอยู่ในสภาพที่ง่ายต่อการนำไปวิเคราะห์

3.5.2 นำข้อมูลที่ได้มาจำแนกหรือจัดกลุ่มแล้วมาวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบเหตุการณ์ (Constant Comparison) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบโดยนำข้อมูลไปใส่ในตารางแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ แล้วทำการสรุปลักษณะร่วมกันและลักษณะที่แตกต่างกันของข้อมูลเหล่านั้น

3.5.3 สร้างข้อสรุปชั่วคราวโดยการเชื่อมโยงข้อมูลแต่ละชุดเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์และเกิดเป็นแนวคิดย่อย ๆ ขึ้น

3.5.4 สร้างบทสรุปโดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงข้อสรุปชั่วคราวที่ผ่านการตรวจสอบยืนยันแล้วเข้าด้วยกัน

3.5.5 นำข้อสรุปที่ได้มาเรียบเรียงและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สำหรับข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมนั้น คณะผู้วิจัยจะนำมาทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ พรรณนา และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยคณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากเอกสารเหล่านั้นมาใช้เพื่อตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลนี้จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและทำให้การตีความมีความละเอียดยิ่งขึ้น

ပုဒ်မ ၄

ဥပဒေရေးရာ

တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA)

(၁) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနား

NCA
8TH ANNIVERSARY OF THE NCA
15TH OCTOBER 2023
NAYPYITAW - MYANMAR

NCA
8TH ANNIVERSARY OF THE NCA
15TH OCTOBER 2023
NAYPYITAW - MYANMAR

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อ บทบาทของกองทัพไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของสถานการณ์ ความมั่นคงในเมียนมา ศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อ บทบาทของกองทัพไทย และเพื่อศึกษาบทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อม รับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

โดยผลการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ภาคสนาม (Field Study) มาเป็นหลัก ในการวิเคราะห์ผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคง ในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของกองทัพไทย โดยได้ส่งเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และผู้ที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านความมั่นคง พื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา ในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี รวมจำนวน 13 หน่วยงาน ซึ่งในบทนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

4.1 พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา

4.2 ผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของ กองทัพไทย

4.3 บทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจาก สถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

4.1 พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ภาพรวม พบว่า ภาคประชาชนหรือ คนในพื้นที่มีความคุ้นชิน กับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา

ทั้งการปะทะและการเข้ามาของผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา ตลอดจนความผูกพันทางชาติพันธุ์หรือเครือญาติระหว่างหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ฝั่งชายแดนไทย-เมียนมา สำหรับหน่วยงานภาคความมั่นคงในพื้นที่ก็มีการรับมือกับการสู้รบระหว่างทหารรัฐบาลเมียนมากับกองกำลังชนกลุ่มน้อย และการหนีภัยการสู้รบตามแนวชายแดนเข้ามายังประเทศไทยนานกว่า 40 ปี ตั้งแต่ประมาณปี 2523 จนถึงปัจจุบันมาสู่ “การอพยพข้ามแดนของผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.)” ที่ยังคงดำเนินอยู่ในปัจจุบัน โดยสิ่งที่เป็นตัวผลักดันว่าสถานการณ์จะมีความรุนแรงมากขึ้นเพียงใด มีหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น สถานการณ์การเมืองภายในของเมียนมา การเคลื่อนไหวของชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน และการขยายอิทธิพลของชาติมหาอำนาจในพื้นที่ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ ต่างสะท้อนไปในทิศทางเดียวกันว่า “สถานการณ์ช่วง COVID-19” เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พื้นที่ชายแดนไทยที่ติดกับเมียนมาได้รับผลกระทบในหลากหลายมิติมากกว่าปัจจัยสถานการณ์การเมืองภายในของเมียนมาที่เผชิญมากกว่าครึ่งศตวรรษ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการวิจัย ดังนี้ (1) สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564 ได้แก่ สถานการณ์ก่อน COVID-19 และสถานการณ์หลัง COVID-19 และ (2) สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 2564

4.1.1 สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564

4.1.1.1 สถานการณ์ก่อน COVID-19 ได้แก่

1) การพยายามเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย

พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา เริ่มจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติจนกระทั่งกลายเป็นสงครามการเมืองภายในประเทศ โดยเริ่มเห็นสัญญาณตั้งแต่เมียนมาได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี พ.ศ. 2490 แต่ในช่วงนั้นสถานการณ์ทางการเมืองของเมียนมายังสามารถที่จะเดินต่อไปได้ ปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์มีท่าทีรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้รัฐบาลกลางของเมียนมาต้อง

เผชิญหน้ากับการต่อสู้ระหว่างรัฐบาลกลางกับกองกำลังของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในดินแดนเมียนมาจนกลายเป็นสงครามกลางเมือง จึงกลายเป็นจุดเริ่มต้นให้กองทัพเมียนมา (Tatmadaw) เข้ามาแทรกตัวในกลไกการเมืองของเมียนมาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และนำมาสู่การที่ชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มรวบรวมกำลังกันจัดตั้งเป็นกองทัพชนกลุ่มน้อยหันมาจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับกองทัพเมียนมา ในปี พ.ศ. 2505

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2531 เริ่มเห็นการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในประเทศ โดยประชาชนได้จัดการประท้วงครั้งใหญ่ในเดือนสิงหาคม หรือที่เรียกกันว่า “888 Uprising” เพื่อต่อต้านรัฐบาลทหาร อย่างไรก็ตาม การประท้วงครั้งนี้ถูกปราบปรามขึ้นเด็ดขาดโดยกองทัพ ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก และหลังจากการปราบปราม 888 Uprising รัฐบาลทหารยังคงจัดการปกครองต่อไป และให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไป ตามระบอบประชาธิปไตย

ในปี พ.ศ. 2533 พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy: NLD) นำโดย ออง ซาน ซู จี ได้รับชัยชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย โดยได้ที่นั่งในสภาร้อยละ 82 แต่รัฐบาลทหารเมียนมาปฏิเสธผลการเลือกตั้งและยังคงยึดอำนาจต่อไป พร้อมทั้งกับริเวณ นางออง ซาน ซู จี ไว้ยังบ้านพัก ทำให้นานาประเทศต่างพากันออกมาประณามและพยายามกดดันเมียนมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศมหาอำนาจตะวันตก ที่นำโดยสหรัฐฯ และสมาชิกสหภาพยุโรป อีกทั้งยังได้พยายามเรียกร้องให้รัฐบาลเมียนมาปล่อยตัว ออง ซาน ซู จี รวมทั้งนักโทษทางการเมืองคนอื่น ๆ ที่ถูกคุมขังทั้งหมด แต่ทางรัฐบาลเมียนมาไม่รับฟังเสียงเรียกร้องจากบรรดานานาชาติเหล่านั้น จนกระทั่งในที่สุดสหภาพยุโรปและสหรัฐฯ ได้กำหนดมาตรการคว่ำบาตรทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านการค้า พร้อมทั้งยังยุติการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่เมียนมา

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2553 เมื่อรัฐบาลทหารภายใต้การนำของประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ประกาศว่าจะเริ่มกระบวนการปฏิรูปและจัดการเลือกตั้งใหม่ในปี พ.ศ. 2554 แม้จะยังคงมีการควบคุมทางทหารอยู่เบื้องหลัง แต่การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นสัญญาณของการเปิดช่องทางให้กับประชาธิปไตย โดย

อง ซาน ซู จี ได้รับการปล่อยตัวและได้รับอนุญาตให้ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้ง ทำให้พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) ชนะการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งถือเป็นชัยชนะของประชาธิปไตยครั้งแรกในรอบหลายทศวรรษ

2) ความขัดแย้งภายในระหว่างชาติพันธุ์และกองทัพ

แม้ว่าเมียนมาจะมีความพยายามเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย แต่เมียนมายังคงเผชิญกับความขัดแย้งภายในที่รุนแรง โดยเฉพาะปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ที่สืบเนื่องมาจากยุคอาณานิคมและยุคสงครามเย็น ทั้งนี้เมียนมามีชนชาติพันธุ์กว่า 135 กลุ่ม โดยกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ ๆ เช่น ชาวกะเหรี่ยง ชาวคะฉิ่น และชาวจีน ต้องเผชิญกับการปราบปรามจากรัฐบาลกลางมาโดยตลอด ทำให้กองกำลังติดอาวุธชาติพันธุ์ต่าง ๆ ต่อสู้เพื่ออิสรภาพและความเป็นธรรมในการปกครองตนเอง ส่งผลให้เกิดสงครามกลางเมืองที่ยาวนานกว่า 60 ปี

โดยที่ผ่านมา “ปัญหาชาติพันธุ์” ที่เป็นที่จับตามองมากที่สุดในช่วงหลังคือ กรณีของชาวโรฮีนจา หรือที่คนไทยเรียกว่า โรฮิงยา ในรัฐยะไข่ รัฐบาลเมียนมาและกองทัพถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อชาวโรฮีนจา ผ่านการกระทำรุนแรง และการบังคับให้มีการอพยพที่ทำให้ผู้คนหลายแสนคนต้องหนีไปอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านอย่างบังกลาเทศ ปัญหานี้ได้กลายเป็นประเด็นระหว่างประเทศแม้ในช่วงสมัยรัฐบาลของ อง ซาน ซู จี ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง

3) การเป็นพื้นที่พักพิงชั่วคราวของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ในเมียนมาที่นำมาสู่การปราบปรามชนกลุ่มน้อยและกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่อต้านรัฐบาลกลางเมียนมาที่เกิดขึ้นก่อนการรัฐประหารปี 2564 ได้ส่งผลให้เกิดการอพยพหลบหนีภัยจากการสู้รบเข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะใน 4 จังหวัด ได้แก่ จ.แม่ฮ่องสอน จ.ตาก จ.กาญจนบุรี และ จ.ราชบุรี แม้ไทยจะอนุญาตให้ผู้หนีภัยการสู้รบสามารถอยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น เพื่อรอการส่งกลับไปยังประเทศต้นทางและประเทศที่สาม แต่จากสถานการณ์ในเมียนมาที่ยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น ทำให้ไทยไม่

สามารถดำเนินการส่งกลับได้ โดยบางพื้นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงเป็นเวลานานมากกว่า 30 ปี

4) การเกิดขึ้นของโครงการชเวก๊กโก (Shwe Kokko) และพื้นที่ KK Park

โดยในพื้นที่ภาคตะวันตก การเกิดขึ้นของเมืองใหม่ชื่อ ชเวก๊กโก (Shwe Kokko) และ KK Park ซึ่งตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทย-เมียนมา ริมฝั่งแม่น้ำเมย ใน จ.เมียวดี รัฐกะเหรี่ยง ของเมียนมา ตรงข้าม อ.แม่ระมาด และ อ.แม่สอด จ.ตาก โดย ชเวก๊กโก สามารถมองเห็นจากฝั่งไทย โดยเฉพาะบริเวณ ต.แม่ปะ อ.แม่สอด จ.ตาก ที่จะเห็นเมืองที่ถูกก่อสร้างขึ้นมาใหม่อย่างต่อเนื่อง ทั้งตึกสูง อาคาร สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงบ่อนคาสิโน ซึ่งเป็นการลงทุนจากกลุ่มทุนจีนหลากหลายกลุ่ม และกลุ่มใหญ่ที่สุด คือ กลุ่ม Yatai International Holding Group ซึ่งลงทุนในรัฐกะเหรี่ยง โดยเริ่มก่อสร้างมาตั้งแต่ปี 2560 ในฐานะที่เป็นเสมือน “ไชน่าทาวน์” ที่เกิดใหม่ ซึ่งมีการเติบโตอย่างรวดเร็วในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) โดยในห้วงที่ผ่านมา มีการก่อสร้างอาคารพักอาศัยขนาดใหญ่ ศูนย์การค้า สวนน้ำ และสนามกอล์ฟ ในพื้นที่ที่เคยเป็นพื้นที่ทำการเกษตรบริเวณริมแม่น้ำเมย โดยมีโรงแรม ร้านอาหารจีน โกดังสินค้า และร้านค้าผุดขึ้นอย่างรวดเร็ว พร้อมกับ “การเกิดขึ้น ของอาคารคาสิโนบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเมย” ทำให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ ทั้งระบบประปา ไฟฟ้า และถนน จึงมีการนำเข้าวัตถุดิบประเภทก่อสร้าง ทั้งปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น จากประเทศไทยเข้าไปรองรับการขยายตัวของโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ด้วย

แผนภาพที่ 5.1 ที่ตั้งโครงการชเวกกโก (Shwe Kokko) และพื้นที่ KK Park

ที่มา : ข้อมูลจากการสัมภาษณ์, 2567

ชเวกกโก (Shwe Kokko) อยู่ภายใต้การปกครองของ “กองกำลังพิทักษ์ชายแดนกะเหรี่ยงหรือกะเหรี่ยง BGF (Karen Border Guard Force-Karen BGF)” โดยมีผู้นำคือ พ.อ. ซอซิดตู (หม่อง ซิดตู) ซึ่งได้ลงนาม ข้อตกลงหยุดยิงกับกองทัพเมียนมา โดยที่ BGF ได้แยกตัวออกจากกองกำลังกะเหรี่ยงประชาธิปไตยฝ่ายพุทธ (Democratic Karen Buddhist Army: DKBA) และแปลงสภาพเป็นกองกำลังของตนเองอยู่ภายใต้การสนับสนุนบางส่วนของกองทัพเมียนมา โดยกองทัพเมียนมาและกองกำลังกะเหรี่ยง BGF ได้ร่วมมือกันวางแผนทางพัฒนาเพื่อปกป้องผลประโยชน์ในพื้นที่ชายแดนโดยสนับสนุนให้มีการลงทุนกิจการกาสิโน และธุรกิจบริการครบวงจร ซึ่งปัจจุบัน หม่อง ซิดตู ได้รับเอกสิทธิ์ในการประกอบธุรกิจในพื้นที่ตามแนวชายแดน มาตลอด 25 ปี จนทำให้เป็นที่รู้จักของนักธุรกิจอีกด้วย

กองกำลังกะเหรี่ยงประชาธิปไตยฝ่ายพุทธ (DKBA) เป็นองค์กรของชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาพุทธ ก่อตั้งเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2538 มีพื้นที่เคลื่อนไหวในอำเภอแลงบวย รัฐกะเหรี่ยง แยกตัวมาจากสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงเนื่องจากความขัดแย้งทางด้านศาสนากับชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ในสหภาพ เป็นกลุ่มที่ทหารเมียนมาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกองทัพเมียนมาในการรบกับสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU)

และห่างออกไปทางใต้ของ จ.เมียวดี ประมาณ 20-30 กิโลเมตร พื้นที่ตรงข้าม ต.แม่กุ อ.แม่สวด จ.ตาก ก็จะมีอีกเมืองหนึ่ง ที่มีการก่อสร้างเมืองขึ้นมาอย่างรวดเร็ว โดยประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ เรียกเมืองนี้ว่า “KK-Park” เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ปี 2563 เป็นการลงทุนโดยกลุ่มทุนจีนเช่นกัน โดยสร้างเมืองติดริมแม่น้ำเมย ผู้ลงทุนหลัก คือ Dongmei group (บริษัท ตงเหมยกรุ๊ป) ซึ่งมีการวางผังเมืองเป็นอย่างดี มีการพัฒนาก่อสร้างรูปแบบเมืองให้คล้ายกับเมืองจีน มีทั้งโรงแรม ห้างสรรพสินค้า และโรงพยาบาลขนาดใหญ่ รวมถึงอาคารสำนักงานเป็นจำนวนมากเช่นกัน และคนจีนคือคนที่มาอาศัยอยู่มากที่สุด ซึ่งทั้งโครงการชเวก๊กโก (Shwe Kokko) และพื้นที่ KK Park ที่อยู่ติดกับประเทศไทย ถูกขนานนามว่าเป็นฐานปฏิบัติการของแก๊งอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นเมืองแห่งธุรกิจสีเทา ที่มีแก๊งคอลเซนเตอร์ และการพนันออนไลน์

5) การเติบโตของการค้าชายแดน สำหรับในพื้นที่ภาคเหนือ เศรษฐกิจการค้าชายแดนเติบโตอย่างมาก โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา มีความพยายามสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ จากการกำหนดให้พื้นที่ อ.แม่สวด จ.ตาก เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก 1 ใน 5 พื้นที่ชายแดนของไทย ครอบคลุมเขต 3 อำเภอ นั่นคือ แม่สวด พบพระ และแม่ระมาด ทำให้เกิดโครงการพัฒนาต่าง ๆ เช่น การเปิดสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา แห่งที่ 2 เป็นต้น โดยมีสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องดื่มชูกำลัง รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือพร้อมอุปกรณ์ น้ำมันเบนซิน และน้ำมันดีเซล น้ำตาล เป็นต้น ทำให้การค้าชายแดนด้านแม่สวดมีมูลค่าการค้ารวมหลายหมื่นล้านบาท จึงถือเป็นโอกาสทองของการค้าและการลงทุนในพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่ชายแดนทั้งสองฝั่งสามารถเดินทางข้ามผ่านไปมาได้อย่างสะดวก จึงช่วยกระตุ้นมูลค่าการค้าชายแดน รวมถึงมีการเพิ่มการลงทุนและขยายตลาดการค้าทั้งจากนักลงทุนชาวไทยและนักลงทุนชาวต่างชาติ ที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่ชายแดนอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมามีการขยายตัวด้านการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยว อย่างคึกคักในบริเวณชายแดนไทย-เมียนมา ส่งผลให้เกิดโครงการก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้า และการลงทุนที่เพิ่มขึ้น ทั้งโรงแรม อาคารพาณิชย์ต่าง ๆ

4.1.1.2 สถานการณ์หลัง COVID-19

1) การระงับการเข้า-ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของตลอดแนวชายแดน โดยในพื้นที่ภาคเหนือ จ.เชียงราย ได้ออกประกาศคำสั่งระงับการเดินทางเข้า-ออกของบุคคล ยานพาหนะและสิ่งของ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรนการค้า และช่องทางอื่น ๆ ตลอดแนวชายแดน จ.เชียงราย แม้จะมีการยกเว้นสินค้าที่มีใบขนสินค้าผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้อง สามารถขนส่งสินค้าพร้อมคนขับ 1 คน ได้ที่จุดผ่านแดนถาวร บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำสาย แห่งที่ 2 อ.แม่สาย จ.เชียงราย ในช่วงปี 2563 แต่จำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณชายแดนยังคงลดลง ซึ่งเป็นหนึ่งในรายได้หลักในพื้นที่บริเวณตลาดแม่สาย อ.แม่สาย จ.เชียงราย ที่อยู่ตรงข้าม จ.ท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน ของเมียนมา

สำหรับในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้มีการระงับการเดินทางเข้า-ออกของบุคคล ณ จุดผ่านแดนถาวร จ.ตาก ด้วยเช่นกัน เพื่อการควบคุมโรคติดต่ออันตรายของจังหวัดไม่ให้แพร่ระบาดไปในวงกว้าง โดยอนุญาตให้มี พนักงานขับรถสินค้า 1 คน และคนประจำรถสินค้า 1 คน สัญชาติไทยหรือเมียนมา รวมคันละไม่เกิน 2 คน และต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคติดเชื้อ COVID-19 จากเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ ณ จุดผ่านแดน สะพานมิตรภาพ ไทย-เมียนมา แห่งที่ 2 เท่านั้น จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการค้าชายแดน

2) การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผ่านช่องทางธรรมชาติมากขึ้น จากสถานการณ์การแพร่ระบาด ของ COVID-19 จึงมีการปิดด่านพรมแดนระหว่างประเทศ ตั้งแต่ 23 มีนาคม 2563 ประกอบกับการที่ ชายแดนประเทศไทย-เมียนมามีระยะทางประมาณ 2,401 กิโลเมตร ถือเป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยยาวที่สุดครอบคลุมพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ จ.เชียงราย จ.เชียงใหม่ จ.แม่ฮ่องสอน จ.ตาก จ.กาญจนบุรี จ.ราชบุรี จ.เพชรบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ จ.ชุมพร และ จ.ระนอง จึงทำให้แรงงานต่างด้าวหรือผู้ที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เลือกใช้ช่องทางธรรมชาติมากขึ้น ทำให้หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ที่มีการเพิ่มกำลังพลเพื่อเฝ้าระวังในพื้นที่ชายแดนมากขึ้น เนื่องจากทางการไทยกังวลการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ที่มาจากกลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมือง

3) ผู้อพยพในพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แม้จะมีการปิดชายแดนและควบคุมการผ่าน-เข้าออกชายแดนอย่างเข้มงวดก็ตาม โดยสาเหตุหลักมาจากอัตราการเกิดของเด็กในแต่ละพื้นที่พักพิงชั่วคราวนั้นมีจำนวนสูงขึ้น แม้ว่าหน่วยงานในพื้นที่จะมีพยายามให้ความรู้ทางด้านการวางแผนครอบครัวกับผู้พักพิงชั่วคราวแล้วก็ตาม ประกอบกับการคัดเลือกผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา เพื่อไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามนั้น ที่ผ่านมาเป็นการสนับสนุนจากองค์การระหว่างประเทศและเจ้าหน้าที่ของประเทศที่สามเอง ซึ่งกระบวนการในการคัดเลือกล้วนส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ของประเทศที่สามจะคัดเลือกเฉพาะคนหนุ่มสาว หรือผู้ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วเป็นอย่างดีเท่านั้น ทำให้กลุ่มคนที่ยังอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีแต่เด็กและผู้สูงอายุ ซึ่งยังคงเป็นภาระของภาครัฐและหน่วยงานในพื้นที่

4) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเมียนมาหยุดชะงัก เนื่องจากทางการเมียนมาได้ระงับการเข้าและออก ของบุคคลตามแนวชายแดนระหว่าง ไทย-เมียนมา และมีการระงับเที่ยวบิน ทำให้เมียนมาไม่มีบริการเที่ยวบิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจของเมียนมาอย่างมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว ที่แต่เดิมนั้นเมียนมามีชื่อเสียงจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ขาดรายได้ดังกล่าวไปอย่างมาก

4.1.2 สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 2564

1) วิฤตการณ์ทางการเมืองภายในหลังการรัฐประหารปี พ.ศ.2564

การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยของเมียนมาพบกับความท้าทายอีกครั้ง เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 กองทัพเมียนมาทำการรัฐประหารยึดอำนาจและจับกุม ออง ซาน ซู จี พร้อมกับผู้นำทางการเมืองคนอื่น ๆ ของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) โดยกองทัพให้เหตุผลว่าการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2563 ที่พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย ชนะนั้นมีการทุจริตการเลือกตั้ง

แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน แต่การรัฐประหารครั้งนี้จุดชนวนให้เกิดการประท้วงครั้งใหญ่ทั่วประเทศ ประชาชนจำนวนมากออกมาเรียกร้องประชาธิปไตยผ่านการเดินทาง ขบวนการนัดหยุดงาน และการเคลื่อนไหวบนโลกออนไลน์ ขณะที่กองทัพใช้ความรุนแรงเข้าปราบปราม การใช้กำลังอาวุธเพื่อควบคุมการประท้วง ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันสถานการณ์ทางการเมืองของเมียนมายังคงมีความไม่แน่นอนและซับซ้อน ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับกองทัพยังคงดำเนินต่อไป

ต่อมาอาเซียนมีการหารือกันและพยายามผลักดันฉันทามติ 5 ข้อ แต่เมียนมาไม่ยอมตอบสนองข้อเรียกร้อง ฉันทามติอาเซียนจึงมีมติไม่เชิญ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง หล่าย เข้าร่วมประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนในปลายปี 2564

ปัจจุบันสถานการณ์ในเมียนมาได้กลายเป็นสงครามกลางเมือง (Civil War) เต็มรูปแบบ โดยมีคู่ขัดแย้งหลักแบ่งออกได้เป็น 2 ฝ่าย คือ “ฝ่ายทำการรัฐประหาร” คือสภาบริหารแห่งรัฐ (State Administration Council: SAC) เป็นคณะบุคคลที่บริหารประเทศเมียนมาอยู่ในปัจจุบัน กองทัพเมียนมาจัดตั้งสถาบันขึ้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 หลังจากที่เกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2564 ซึ่งมีกองทัพเมียนมา (Tatmadaw) เป็นกองกำลังหลัก ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่ง คือ “ฝ่ายรัฐบาลเงา” ได้แก่ รัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ (National Unity Government: NUG) ซึ่งนำโดยสมาชิกของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย โดยมี “กองกำลังป้องกันประชาชน (The People’s Defense Force: PDF) เป็นกองกำลังหลัก” นอกจากนี้ยังมีกลุ่ม Civil Disobedient Movement (CDM) ที่เคลื่อนไหว ด้วยอารยะขัดขืนของประชาชน และมีกลุ่มติดอาวุธชาติพันธุ์ (Ethnic Armed Organizations: EAOs) บางกลุ่มเข้าร่วมด้วย โดย กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสำคัญคือ “สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (The Karen National Union: KNU)” เป็นกลุ่มติดอาวุธชาวกะเหรี่ยงในเมียนมาที่ทำการสู้รบกับรัฐบาลเมียนมาตามแนวชายแดนไทย ซึ่งมีการสู้รบเกิดขึ้นทั่วประเทศเพื่อต่อต้านรัฐบาลที่นำโดยทหารเมียนมา

2) การเกิดขึ้นของกองกำลังป้องกันประชาชน (The People's Defense Force: PDF)

ที่ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อ พฤษภาคม 2564 โดยรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ (NUG) สนับสนุน ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่กลุ่มสำคัญที่ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเมียนมาในปัจจุบัน โดยกำลังพลเหล่านี้เข้าร่วมฝึกกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ เช่น กองทัพเอกราชคะฉิ่น (Kachin Independence Army: KIA) และกองทัพสหภาพกะเหรี่ยง (KNU) โดยมีเป้าหมายคือการต่อสู้เพื่อประชาชนและโค่นล้มรัฐบาลทหารเมียนมา

3) กองกำลังชาติพันธุ์ที่ยังไม่ได้ลงนามในข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ (Nationwide Ceasefire Agreement: NCA) กับรัฐบาลเมียนมาได้เคลื่อนไหวครั้งสำคัญ

เหตุการณ์ “ปฏิบัติการ 1027 (Operation 1027)” เมื่อ 27 ตุลาคม 2566 กองกำลังติดอาวุธ กลุ่มชาติพันธุ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ กองทัพโกก้าง (Myanmar National Democratic Alliance Army: MNDAA) กองทัพตะอั้ง (Ta'ang National Liberation Army: TNLA) และกองทัพอาระกัน (Arakan Army: AA) ซึ่งรวมตัวกันในนามพันธมิตรภราดรภาพ (The Brotherhood Alliance) ได้บุกโจมตีและยึดฐานที่มั่นหลายพื้นที่ในภาคเหนือของรัฐฉาน โดยเฉพาะเมืองเล่าก๋าย คืบจากกองทัพเมียนมาได้สำเร็จ รวมทั้งเข้าควบคุมเส้นทางการค้าระหว่างประเทศเมียนมา-จีนบางส่วน นำมาซึ่งความท้าทายต่อกองทัพเมียนมาอย่างยิ่ง เนื่องจากพื้นที่การสู้รบนั้นเป็นเส้นทางการค้าหลักตาม “แนวระเบียงเศรษฐกิจจีน-เมียนมา” และถือเป็น ปฏิบัติการที่ทำลายกองทัพเมียนมาอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน

“กองทัพโกก้าง” (Myanmar National Democratic Alliance Army: MNDAA) ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวจีนโกก้าง/ ชาวจีนฮั่น ที่อยู่บริเวณชายแดน “รัฐฉานเหนือ” ติดกับจังหวัดหลินชางในมณฑลยูนนานของจีน โดยมี “เล่าก๋าย” เป็นเมืองหลวง เมื่อกลางปี 2552 รัฐบาลเมียนมาได้กดดันให้กองทัพโกก้างบางส่วนแปลงสถานะเป็นกองกำลังอาสาสมัครพิทักษ์ชายแดน (Border Guard

Force: BGF) ซึ่งต้องขึ้นตรงกับกองทัพเมียนมา ทำให้เกิดความขัดแย้งในกองทัพโกก้าง จนแตกออกเป็น 2 ฝ่าย กล่าวคือ กองกำลังส่วนหนึ่งที่ยอมแปลงสภาพเป็น BGF ได้เข้าดูแลเมืองหลวงเล่าก์กาย และวางแนวทางพัฒนาโดยสนับสนุนให้มีการลงทุน กิจการกาสิโน และธุรกิจบริการครบวงจร มีการชักชวนชาวเมียนมาจากต่างภาคต่างรัฐ รวมถึงจากประเทศไทย ให้เข้าไปทำงานบริการในเมืองเล่าก์กาย ส่วนทหาร กองทัพโกก้าง (MNDA) ที่ไม่ยอมเปลี่ยนเป็น BGF ถูกกองทัพเมียนมากดดันให้ ถอนตัวออกจากเขตปกครองตนเองโกก้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 โดยได้ย้ายขึ้นไป ตั้งฐานที่มั่นอยู่ที่เมืองโก จังหวัดหมูเจ้ ซึ่งอยู่ทางเหนือขึ้นไปจากเมืองเล่าก์กาย และยังคงจับอาวุธต่อสู้กับกองทัพเมียนมาต่อเนื่องมา จนถึงเหตุการณ์ “ปฏิบัติการ 1027 (Operation 1027)” กองทัพโกก้าง (MNDA) ที่ไม่ยอมเปลี่ยนเป็น BGF จึงได้กลับมายึดครองเขตปกครองพิเศษโกก้าง โดยเฉพาะเมืองเล่าก์กายคืนจาก BGF และ กองทัพเมียนมาได้สำเร็จ

“กองทัพตะอั้ง” (Ta’ang National Liberation Army: TNLA) หรือ กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติตะอั้ง (TNLA) เป็นกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ของ ชาวปะหล่อง โดยเป็นหนึ่งใน 3 กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่เมียนมาไม่รับรองสถานะให้ ร่วมเจรจาในข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ

“กองทัพอาระกัน” (Arakan Army: AA) แรกเริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2552 ที่รัฐคะฉิ่น โดยเริ่มต้นต่อสู้กับกองทัพเมียนมาในปี 2558 โดยสงครามครั้งสำคัญ ระหว่างกองทัพเมียนมาและกองทัพอาระกันเริ่มมาตั้งแต่ปี 2561 ซึ่งเหตุการณ์ใน ครั้งนั้นมีประชาชนเสียชีวิต 100 คน และถูกทางการเมียนมาจับกุมอีก 300 คน และมีประชาชนต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยกว่า 2 แสนคน

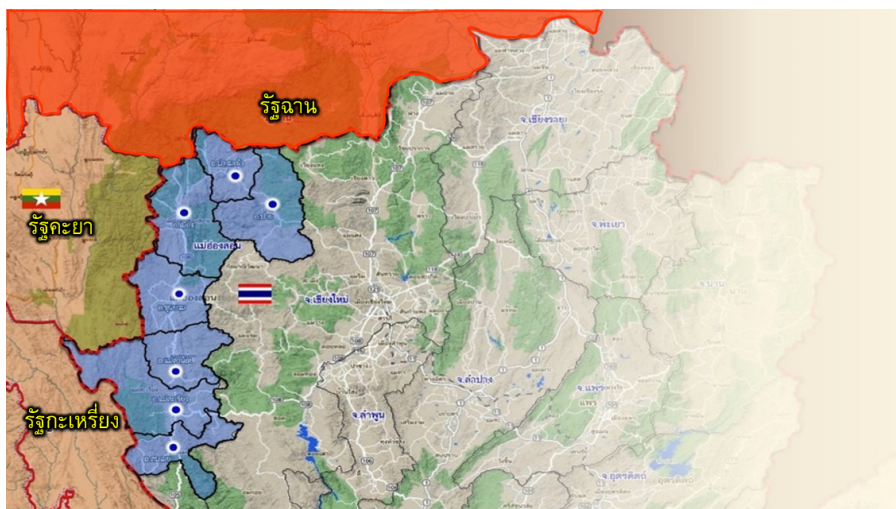
อย่างไรก็ตาม แม้ปฏิบัติการ 1027 (Operation 1027) ไม่ใช่เขต ติดต่อกับแนวชายแดนไทย-เมียนมา แต่เมืองเล่าก์กาย ก็เป็นแหล่งกาสิโน และบ่อน การพนันออนไลน์ รวมถึงธุรกิจหลอกลวงในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีการหลอกลวงคนไทย ให้ไปทำงาน รวมถึงการหลอกลวงให้มีการโอนเงินผ่านคอลเซ็นเตอร์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายชาติรวมถึงประเทศไทยด้วย

4) กลุ่มชาติพันธุ์ที่ติดกับชายแดนไทยมีการเคลื่อนไหวมากขึ้น

“กองทัพรัฐฉาน” (Restoration Council of Shan State: RCSS)/Shan State Army-South: SSA-S) โดยสภาเพื่อการกอบกู้รัฐฉาน ยังคงขับเคลื่อนงานด้านการเมือง โดยเฉพาะการลงนามในข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ โดยรัฐฉานเป็นรัฐที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเมียนมา และคนฉานหรือไทใหญ่ก็มีจำนวนมากถึง 4-6 ล้านคน คิดเป็นประชากรร้อยละ 10 ของเมียนมาทั้งประเทศ ในทางภูมิศาสตร์รัฐฉานเป็นพื้นที่ชายแดนยุทธศาสตร์ที่อยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านมากถึง 3 ประเทศ ได้แก่ ไทย จีน และลาว และด้วยการเป็นเขตภูเขาสลับซับซ้อน จึงมีกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์มากมายอยู่ในบริเวณนี้

หลังเกิดรัฐประหารในช่วงต้นปี 2564 การสู้รบส่วนใหญ่เกิดขึ้นในรัฐฉานทางตอนเหนือ หรือพื้นที่ที่อยู่ติดกับชายแดนจีน ทวีความรุนแรงมากขึ้นเนื่องจากกองกำลังสำคัญ ๆ ในรัฐฉานรวมตัวกันเป็นกลุ่มพันธมิตรร่วมรบ ฝ่ายหนึ่งเป็นของ RCSS หรือสภาฟื้นฟูรัฐฉาน ที่มีเจ้ายอดศึกเป็นประธาน กับกลุ่มของ พรรคก้าวหน้ารัฐฉาน (SSPP) หรือกองทัพไทใหญ่เหนือ นำโดย ปางฟ้า ซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์เมียนมา และได้แยกตัวออกมาตั้งกองกำลังของตัวเอง กับกองทัพปลดปล่อยตะอาง (TNLA) โดยพื้นที่การสู้รบกระจุกตัวที่รัฐฉานตอนเหนือ แถบเมืองน้ำตู่ สีป่อ และจอกแม ในทางตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้สถานการณ์ในรัฐฉานมีความสลับซับซ้อนจากกองกำลังหลายกลุ่ม และความขัดแย้งหลายมิติ ทั้งความขัดแย้งภายในกันเอง และความขัดแย้งกับกองทัพเมียนมา

แผนภาพที่ 5.2 พื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการเคลื่อนไหวติดกับชายแดนไทย

ที่มา : ข้อมูลจากการสัมภาษณ์, 2567

“กองทัพสหรัฐว้า” (United Wa State Army: UWSA) ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีกำลังพลจำนวนมาก และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลจีนและกลุ่มกองกำลังพันธมิตรรัฐฉานเหนือ โดยในห้วงที่ผ่านมา มีความเคลื่อนไหวในเขตพื้นที่ชายแดนไทยมากขึ้น เช่น การฝึกวิชาทหาร การเคลื่อนย้ายกำลัง และการพัฒนาปรับปรุงฐานปฏิบัติการ โดยปฏิบัติการ 1027 ในรัฐฉานเหนือ กองทัพสหรัฐว้า (UWSA) ประกาศชัดเจนว่า ไม่ยินยอมให้มีการปฏิบัติการรุกล้ำพื้นที่อธิปไตยของตน

ทั้งนี้ กองทัพสหรัฐว้า (UWSA) ปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่ เมืองปางช้าง (ปางคำ) เมืองหลวง เขตปกครองว้า ในภาคตะวันออกของรัฐฉาน ติดกับชายแดนจีนด้านมณฑลยูนนาน ที่ตั้งของสหรัฐว้า ฝั่งตะวันออกติดกับจังหวัดหลินชาง มณฑลยูนนานของจีน ฝั่งตะวันตกติดกับจังหวัดลำปาง ทิศเหนือติดกับเขตอิทธิพลโก๋ก้าง และทิศใต้ติดกับเขตพิเศษหมายเลข 4 เมืองลา ถือเป็นกองทัพของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่และมีอาวุธที่ทันสมัยที่สุดในเมียนมา เช่น กำลังทางทหาร ประกอบด้วย หน่วยทหาร

ราบ หน่วยรบพิเศษ หน่วยทหารหญิง หน่วยปืนใหญ่ หน่วยป้องกันภัยทางอากาศ
เครื่องบินขับไล่ไร้คนขับ

“กองกำลังกะเหรี่ยงคะยา/คาเรนนี่” (Karenni Army: KA) ได้
ควบคุมพื้นที่ในรัฐคะยาได้ทั้งหมด ทำให้ปัจจุบันพื้นที่ของรัฐคะยาไม่มีการวางกำลัง
ของทหารเมียนมา กลุ่มชาติพันธุ์คะเรนนี่สู้รบกับกองทัพเมียนมาในรัฐคะยา เพื่อ
ปกครองตนเองในรูปแบบสหพันธรัฐคล้ายกับหลายพื้นที่ในประเทศเมียนมา โดยได้
ฝึกอบรมให้กับกองกำลังป้องกันประชาชน (PDF) ที่ก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่
ในรัฐคะเรนนี่ เพื่อเข้าต่อสู้กับรัฐบาลเมียนมา โดยมีกิจกรรมเคลื่อนไหวอยู่ในรัฐ
คะเรนนี่ (รัฐคะยา) และพื้นที่ใกล้เคียง

เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2566 กองกำลังกลุ่มต่อต้าน เชื้อสายคะยา
กระจายกำลังเข้าโจมตีฐานปฏิบัติการของกองทัพเมียนมาหลายแห่ง ในพื้นที่ จ.ลอยก่อ
จ.ติมอไซ รัฐคะยา และ ม.โมเปีย รัฐฉานใต้ ภายใต้ชื่อปฏิบัติการ 1111 ส่งผลให้
มีผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.) อพยพเข้ามาพื้นที่ปลอดภัยชั่วคราว
บ้านใหม่ในสอย ต.ปางหมู อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน อีกครั้ง ซึ่งปัจจุบันส่วนพื้นที่
ชายแดนที่ติดกับ จ.แม่ฮ่องสอน ยังคงมีการวางกำลังของทหารเมียนมาเฉพาะใน
พื้นที่ อ.ชาดอ จ.ลอยก่อ รัฐคะยา ด้านตรงข้าม อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน

“สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง” (The Karen National Union : KNU)
สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง คือ กลุ่มติดอาวุธชาวกะเหรี่ยงในเมียนมาที่ทำการสู้รบกับ
รัฐบาลทหารเมียนมาตามแนวชายแดนไทย ในบริเวณอาณาเขตของพื้นที่ที่เรียกเป็น
ภาษากะเหรี่ยงว่า “กอทุเล” (Kawthoolei) ฝ่ายเคเอ็นยูได้สู้รบกับทหารเมียนมา
ตั้งแต่ พ.ศ. 2491 โดยร่วมกับกองกำลังย่อยที่มีชื่อว่า กะเหรี่ยงเคเอ็นแอลเอ (Karen
National Liberation Army: KNLA) ทั้งนี้ รัฐกะเหรี่ยง มีภูมิศาสตร์ในทิศตะวันออก
ติดต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดตาก และทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี

โดยปัจจุบัน กองกำลัง KNLA ร่วมกับกองกำลังกลุ่มพันธมิตร ทำการ
โจมตี และลอบวางระเบิดตามเส้นทางส่งกำลังบำรุงของกองทัพเมียนมา รวมถึง
กองกำลัง PDF พยายามรบกวนการปฏิบัติการของกองทัพเมียนมา โดยใช้อากาศยานไร้

คนขับทั้งระเบิดโจมตีฐานปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กองกำลัง KNLA ยังคงพยายามผลักดันทหารเมียนมา ที่ตั้งฐานปฏิบัติการอยู่บริเวณริมแม่น้ำสาละวินให้ออกนอกพื้นที่ ทั้งนี้สถานการณ์การสู้รบยังคงยืดเยื้อ และเกิดเหตุการณ์สู้รบปะทุขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5) คณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (Township border committee: TBC) โดยเฉพาะ จ.เชียงราย กลับมามีบทบาทอีกครั้งในการช่วยเหลือคนไทยในเมืองเล่าก๋ากายให้ปลอดภัย

โดย คณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (TBC) เป็นกลไกความร่วมมือทวิภาคีที่สำคัญ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เสริมสร้างความสัมพันธ์ผู้นำระดับสูงของทั้งสองประเทศ (2) สนับสนุนกระบวนการสร้างความปรองดองของคนในชาติของเมียนมา (3) ป้องกันมิให้กองกำลังต่อต้านรัฐบาลเมียนมาใช้ดินแดนไทยเป็นฐานเข้าไปปฏิบัติการในเขตเมียนมา (4) สนับสนุนการใช้กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกระดับ เพื่อแก้ไข ปัญหายาเสพติด การหลบหนีเข้าเมือง และความไม่สงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน (5) ส่งเสริมความร่วมมือไทย-เมียนมา ตามกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนเมียนมา รวมถึงส่งเสริมการลงทุนและการค้าในเชิงสร้างสรรค์และเป็นธรรม (6) ดำเนินการอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดปัญหาเขตแดนขยายตัวไปสู่ปัญหาความขัดแย้งด้านอื่น ๆ (7) ป้องกันการอพยพ โยกย้ายถิ่นฐานของชาวเมียนมาเข้ามาในเขตไทย อันเนื่องมาจากผลกระทบของโครงการพัฒนาบางโครงการในบริเวณพื้นที่ชายแดน อาทิ การสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ (8) ร่วมมือกับเมียนมาในการนำแรงงานชาวเมียนมา เข้ามาในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย (9) ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบจากเมียนมา โดยให้เมียนมารับผิดชอบนำประชาชนกลับอย่างปลอดภัยและกระบวนการดังกล่าวได้รับการยอมรับประชาคมระหว่างประเทศ

ซึ่งมีทั้งหมด 5 แห่งตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา ได้แก่ (1) อ.แม่สาย จ.เชียงราย (2) อ.เมืองแม่ฮ่องสอน จ.แม่ฮ่องสอน (3) อ.แม่สวด จ.ตาก (4) อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี และ (5) อ.เมืองระนอง จ.ระนอง เพื่อส่งเสริมความ

ร่วมมือและแก้ไขปัญหที่ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนในระดับท้องถิ่น โดยสองฝ่ายมีการประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยการประชุมคณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (TBC) อ.แม่สาย จ.เชียงราย ได้กลับมาจัดประชุมอย่างเป็นทางการ ณ ที่ตั้ง (อ.แม่สาย จ.เชียงราย) อีกครั้งเมื่อ ธันวาคม 2566 ที่ผ่านมา หลังจากที่มีการจัดประชุมผ่านระบบการสื่อสารทางไกล (VTC) ตลอดช่วงสถานการณ์ COVID-19

6) ทิศทางการเมืองภายในยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น

ประการแรก “ยังไม่มีแนวโน้มที่จะจัดการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ” ถึงแม้รัฐบาลเมียนมาจะมีความพยายามในการเตรียมการที่จะสำรวจจำนวนประชากรไปแล้วในห้วง มกราคม 2566

ประการที่สอง “*การเจรจาสันติภาพ (Peace Process Steering Team: PPST) ยังไม่มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ*” โดยเฉพาะการเจรจาตามข้อตกลงหยุดยิงแห่งชาติ (Nationwide Ceasefire Agreement : NCA) ซึ่งยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อีกหลายกลุ่มที่ยังไม่ได้ลงนาม NCA กับรัฐบาลทหารเมียนมา

7) การสู้รบมีความรุนแรงมากขึ้นจากการใช้อากาศยานไร้คนขับของฝ่ายต่อต้าน

กองกำลังป้องกันประชาชน (PDF) ได้เริ่มใช้อากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicle: UAV) ในการสู้รบกับกองทัพเมียนมามากขึ้น โดยได้มีการดัดแปลงโดรนที่ใช้เพื่อการเกษตรมาติดอาวุธ โดยที่ไม่ต้องอาศัยกำลังพลในการขับใช้อากาศยานดังกล่าวโดยตรง อาศัยเพียงผู้ควบคุม เป็นการลดความสูญเสียของทหาร จากการบาดเจ็บและเสียชีวิต การที่สามารถบังคับระยะไกลได้นั้น ทำให้การสู้รบมีประสิทธิภาพและสร้างความเสียหาย รุนแรงมากขึ้น สร้างความเสียหายให้กับพื้นที่มากขึ้น ซึ่งทำให้ผลของการสู้รบมีความรุนแรงมากขึ้น

8) เห็นสัญญาณการสั่นคลอนของรัฐบาลและกองทัพเมียนมา

ประการแรก “*ทหารเมียนมาเริ่มแปรพักตร์จากฝ่ายรัฐบาลทหารมาเข้ากับกลุ่มชาติพันธุ์*” เนื่องมาจากการรบกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยืดเยื้อยาวนาน

ความเหนื่อยล้าจากการสู้รบ การส่งกำลังบำรุงจากพื้นที่ตอนในสู่พื้นที่ชายแดนทำได้ลำบาก ส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการสู้รบของทหารเมียนมา ทำให้เกิดการเข้าร่วมกับฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ซึ่งจะส่งผลต่อความเข้มแข็งของกองทัพเมียนมาในอนาคตอีกด้วย

ประการที่สอง “**กองกำลังกลุ่มต่อต้านมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและใช้ความรุนแรงมากขึ้น**” เช่น เหตุการณ์อากาศยานไร้คนขับติดอาวุธทิ้งระเบิด เมื่อ 3 กันยายน 2566 ทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเมียวดี และผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 275 เมียวดี ซึ่งเป็นประธาน คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (TBC) เสียชีวิต นอกจากนี้ กองกำลังกลุ่มต่อต้านมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งกำลังพล อาวุธ และเทคนิคการประดิษฐ์ดัดแปลงอาวุธ โดยเฉพาะการพัฒนา โดรนดัดแปลงทิ้งระเบิดโจมตีเป้าหมายปฏิบัติการโจมตีพื้นที่ตอนในของเมียนมา เพื่อแสดงศักยภาพและผลงานในการขอรับการสนับสนุนเงินทุนจากมวลชน/กลุ่มพันธมิตรฯ เพื่อจัดอาวุธและยุทธโศภรณ์ในการต่อสู้กับทหารเมียนมาในอนาคต รวมถึงใช้การปฏิบัติการข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่กันไป เพื่อลดความน่าเชื่อถือของกองทัพ และบั่นทอนขวัญกำลังใจของกำลังพล

ประการที่สาม “**รัฐบาลทหารเมียนมาบังคับใช้กฎหมายการรับราชการทหาร**” เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2567 หลังจากเกิดเหตุการณ์กองกำลังพันธมิตรสามภราดรภาพ (The Brotherhood Alliance) เปิดฉากบุกในรัฐฉานทางตอนเหนือ โดยได้ยึดดินแดนและควบคุมเส้นทางการค้าที่สำคัญได้สำเร็จ และกองทัพเมียนมา ต้องเผชิญกับความสูญเสียอย่างต่อเนื่องหลายครั้งต่อพันธมิตรของกลุ่มติดอาวุธชาติพันธุ์ จึงทำให้รัฐบาลทหารได้ประกาศการบังคับใช้กฎหมายการรับราชการทหารฉบับดังกล่าว ซึ่งในห้วงที่ผ่านมากองทัพเมียนมา มีการสูญเสียกำลังพลจำนวนมาก จึงต้องมีการเรียกกำลังพลสำรอง รวมทั้งการเกณฑ์ทหารจากบุคคลพลเรือนเข้ามาบรรจุเป็นกำลังให้กับกองทัพเมียนมา เพื่อทดแทนให้กับหน่วยประจำพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งนี้ การบังคับใช้กฎหมายการรับราชการทหารดังกล่าว ให้ชายทุกคนที่อายุตั้งแต่ 18-35 ปี และหญิงที่อายุตั้งแต่ 18-27 ปี ให้เข้ารับราชการเป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี

และสำหรับกลุ่มที่มีความชำนาญการเป็นพิเศษ เช่น แพทย์ วิศวกร ฯลฯ กำหนดเกณฑ์อายุตั้งแต่ 18-45 ปี และหญิงจะกำหนดเกณฑ์อายุตั้งแต่ 18-35 ปี ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับ “ผู้ที่มีความชำนาญการเป็นพิเศษ” นั้นยังไม่มีความแน่ชัด โดยกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดไว้ด้วยว่า ในระหว่างสถานการณ์ฉุกเฉินจะสามารถขยายระยะเวลาการให้เกณฑ์ทหารได้สูงสุด 5 ปี และผู้ที่เพิกเฉยต่อหมายเรียกอาจถูกจำคุก

ประการที่สี่ “**กองกำลังอาสาสมัครพิทักษ์ชายแดน (Border Guard Force: BGF) ประกาศแยกตัวจากรัฐบาลทหารเมียนมาในช่วงเดือน ธ.ค.66**” โดยจะไม่ขอรับเงินเดือนและความช่วยเหลือจากกองทัพเมียนมา โดยกองกำลังอาสาสมัครพิทักษ์ชายแดน (BGF) แปรสภาพเป็นกองกำลังติดอาวุธที่ดูแลพื้นที่ จ.เมียวดี เพียงอย่างเดียว เนื่องจากกองทัพเมียนมามกดันอย่างหนักให้ BGF กวาดล้างธุรกิจสีเทา โดยเฉพาะการฉ้อโกงทางออนไลน์ที่ดำเนินการโดยอาชญากรชาวจีน ในเมืองชเวโก๊โก และ KK Park ซึ่งแต่เดิม BGF เป็นกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่ลงนามหยุดยิงและอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของกองทัพเมียนมา และ

ประการที่ห้า “**กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มยกเลิกข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลเมียนมา**” เช่น พรรครัฐมอญใหม่ (New Mon State Party: NMSP) โดยก่อนหน้านี้ พรรครัฐมอญใหม่ (NMSP) เคยวางตัวเป็นกลางในความขัดแย้งเมียนมา ได้ประกาศยุติข้อตกลงหยุดยิง พร้อมกับประกาศเข้าร่วมรบเพื่อต่อต้านรัฐบาลเมียนมา เนื่องจากเหตุผลที่กองทัพเมียนมาทำการจับกุมและสังหารประชาชนอย่างไร้มนุษยธรรม เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 โดยพรรครัฐมอญใหม่ชี้ว่า กองทัพเมียนมาทำการจับกุมและสังหารประชาชนอย่างไร้มนุษยธรรม ผ่านการใช้อาวุธ พร้อมกันกับการใช้ความรุนแรง ส่งผลให้ NMSP ไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการเจรจาสันติภาพกับสภาบริหารแห่งรัฐ (State Administration Council: SAC) ได้อีกต่อไป

9) วิฤติภาวะสมองไหลจากการที่รัฐบาลทหารเมียนมาบังคับใช้กฎหมายการรับราชการทหาร

ภาวะสมองไหลเริ่มขึ้นตั้งแต่ “ช่วงแรกหลังการรัฐประหาร” โดยชาวเมียนมาทำการอารยะขัดขืน ด้วยการประท้วงเจียบผ่านการไม่ไปทำงาน ไม่ไปเรียน

หรือแม้แต่หนีไปเข้าร่วมกับกองทัพฝ่ายต่อต้าน และยังรุนแรงขึ้นเมื่อ รัฐบาลทหารเมียนมาประกาศใช้กฎหมายบังคับเกณฑ์ทหารแก่พลเรือนชายและหญิง เมื่อ กุมภาพันธ์ 2567 จึงมีประชาชนอพยพเพื่อย้ายไปทำงาน และตั้งรกรากใหม่ที่ประเทศอื่น เกิดภาวะสมองไหล ทำให้เศรษฐกิจของเมียนมาที่มีความเปราะบางอยู่แล้วให้เปราะบางยิ่งขึ้น การสูญเสียทุนมนุษย์ในลักษณะนี้ส่งผลกระทบให้เมียนมาต้องเผชิญกับการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะวิชาชีพที่ต้องใช้ทักษะสูง เช่น แพทย์ พยาบาล ครู และวิศวกร ซึ่งการผลิตแรงงานในวิชาชีพเหล่านี้ต้องใช้ระยะเวลาและทุนจำนวนมาก ซึ่งในบริบทของเมียนมาที่อยู่ท่ามกลางสงครามกลางเมืองนั้นการผลิตแรงงานมาทดแทนกลุ่มคนที่ออกนอกประเทศไป ย่อมเป็นเรื่องที่ทำได้ค่อนข้างยาก

4.2 ผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของกองทัพไทย

4.2.1 สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564

1) เศรษฐกิจบริเวณชายแดนหยุดชะงัก

เนื่องจากสถานการณ์ก่อนรัฐประหาร เมียนมาได้ประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่แพร่ระบาดไปทั่วโลกในช่วงปลายปี 2562 ส่งผลให้เกิดการปิดด่านการค้าระหว่างกัน โดยเฉพาะจุดผ่านแดนถาวร สะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 1 อ.แม่สาย จ.เชียงราย (ตลาดแม่สาย) ฝั่งตรงข้าม จ.ท่าขี้เหล็ก รัฐฉานของเมียนมา ตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2563 เพื่อควบคุมโรคระบาด ส่งผลต่อเศรษฐกิจบริเวณชายแดนของไทย เนื่องจากผู้ประกอบการไทยทั้งที่ส่งออกสินค้าไปจากไทยหรือที่มีการตั้งโรงงานผลิตในเมียนมาได้รับคำสั่งซื้อลดน้อยลง รวมถึงการท่องเที่ยวที่ลดลงอีกด้วย

สำหรับในพื้นที่ภาคตะวันตก เศรษฐกิจการค้าชายแดนหยุดชะงัก อันมาจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 เช่นกัน โดยเฉพาะบริเวณ อ.แม่สอด จ.ตาก ทำให้มีการปิดสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาแห่งที่ 1 (แม่สอด-เมียวดี) ซึ่งเป็นด่านการค้าที่สำคัญของทั้ง 2 ประเทศ ทำให้กระทบกับภาคธุรกิจและภาคการท่องเที่ยว ซึ่งจากเดิมมีมูลค่าสูงกว่า 1 แสนล้านบาท

นอกจากนี้ การสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารเมียนมากับกลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU) ซึ่งร่วมกับกลุ่มกองกำลังป้องกันประชาชน (PDF) บริเวณชายแดนไทย-เมียนมา ที่มีมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถขนส่งสินค้าได้ จนกระทบต่อมูลค่าการค้าชายแดนของไทยที่ลดลง และยังส่งผลกระทบต่อยุทธศาสตร์การค้าของ “ภาคเอกชนไทยในพื้นที่” ที่ต้องการเชื่อมโยงการค้าจากไทย-เมียนมา-เอเชียใต้ (อินเดียและบังคลาเทศ) อีกด้วย

2) การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย อันมาจาก

ประการแรก “ผู้หนีภัยจากการสู้รบ (ผร.)” จากการที่ชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มรวบรวมกำลังกันจัดตั้งเป็นกองทัพชนกลุ่มน้อยหันมาจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับกองทัพเมียนมา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 ทำให้มีกลุ่มคนที่อพยพหลบหนีภัยจากการสู้รบเข้ามาในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ซึ่งรัฐบาลไทยในขณะนั้น ได้ผ่อนปรนให้ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวด้วยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมระหว่างรอการเดินทางกลับภูมิลำเนา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2541 แม้รัฐบาลไทยได้อนุญาตให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ (United Nations High Commissioner for Refugees: UNHCR) เข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบรวมกับองค์กรพัฒนาเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งการที่บางพื้นที่มีผู้อยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นเวลานาน ทำให้เกิดผลกระทบด้านความมั่นคง หลายประการ อาทิ ปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ไปขายแรงงาน ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาราษฎรไทยในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากผู้หนีภัยการสู้รบ จนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบ เป็นต้น

ประการที่สอง “ชาวโรฮีนจา” ในรัฐยะไข่ ที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานหลายสิบปี บางกลุ่มเข้ามาในประเทศไทยด้วยเหตุผลของการหนีภัยการละเมิดสิทธิ และการถูกเลือกปฏิบัติ บางกลุ่มได้รับการบันทึกตัวบุคคลในฐานะแรงงานข้ามชาติ บางกลุ่มกำลังแสวงหาที่ลี้ภัยไปยังประเทศที่สาม และบางกลุ่มได้รับการบันทึกว่าเป็นบุคคลในความห่วงใยโดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่

ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) แต่การไม่มีเอกสารการเข้ามาในประเทศไทยก็ถูกต้องทำให้ยังคงมีสถานะของ “ผู้อพยพผิดกฎหมาย” ซึ่งชาวโรฮีนจาที่เข้ามาในไทย โดยการใช้เส้นทาง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก หลบหนีเข้ามาในไทยและ มีนายหน้าหรือผู้นำพาไปยังประเทศที่สาม ซึ่งผู้หลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายเหล่านี้ อาจนำพาโรคระบาด โดยเฉพาะช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้มีการลักลอบข้ามแดน ทั้งคนไทยในเมียนมาร์ร้องขอกลับ เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก และมีความกังวลว่าติดเชื้อ COVID-19 จึงขอเข้ามารักษาตัวในประเทศไทย

ประการที่สาม “ชาวเมียนมาหลบหนีเข้ามาทำงานยังประเทศไทย อย่างผิดกฎหมาย” ผ่านช่องทางธรรมชาติทั้งช่วงเวลาปกติ เพื่อเป็นแรงงานข้ามชาติ เข้ามาแสวงหาโอกาสทางการเศรษฐกิจ และในช่วงของการแพร่ระบาดของ COVID-19 พบว่า มีทั้งคนไทยและคนเมียนมาใช้ช่องทางธรรมชาติ เพื่อหลบหนีเข้าเมือง กลับยังประเทศต้นทาง เนื่องจากมีความวิตกกังวลและความหวาดระแวงเชื้อ COVID-19 โดยเฉพาะการผ่านทางแม่น้ำเมย ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความมั่นคงของไทย โดยเฉพาะปัญหาสาธารณสุขที่ไทยจะต้องเตรียมพร้อมในการรับมือกับผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายเหล่านี้อีกด้วย

3) ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดในพื้นที่

โดยในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จ.เชียงใหม่ และ จ.เชียงราย ยังคงเป็นพื้นที่สำคัญในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด โดยมียาเสพติดจำนวนมากจากประเทศเพื่อนบ้านมาลักลอบตามแนวชายแดน เพื่อที่จะนำเข้ามาในประเทศไทย ทั้งนี้สาเหตุสำคัญมาจาก “การที่พื้นที่ภาคเหนือมีปัจจัยทางภูมิศาสตร์อยู่ใกล้กับแหล่งผลิตยาเสพติดขนาดใหญ่” เช่น ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ และรัฐฉานของเมียนมา จึงทำให้อิทธิพลของเครือข่ายยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนยังคงเข้มแข็ง ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น แม้เจ้าหน้าที่รัฐจะได้มีการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดน แต่ยังคงมียาเสพติดที่เข้ามายังพื้นที่ตอนในได้เป็นจำนวนมาก ตลอดจนความพยายามของผู้ผลิตที่ออกแบบชนิดของยาเสพติดให้มีความหลากหลายมากขึ้น มีการดัดแปลงด้วยยาเสพติดในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งผู้

ลักลอบขนส่งยาเสพติดมีวิธีการขนส่งในรูปแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ จึงทำให้ในพื้นที่ยังคงเผชิญกับภัยคุกคามจากยาเสพติด

4) ปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยและเมียนมา

จากกรณีพิพาทด้านเขตแดนทางบก ตลอดจนการเป็นพื้นที่ลำเลียงยาเสพติดที่สำคัญ ทำให้ยังพบเหตุการณ์การปะทะบริเวณชายแดนไทย-เมียนมา เช่น บริเวณฐานปฏิบัติการกุ่มเต็งนาโยง บ้านห้วยน้ำริน อ.แม่สาย จ.เชียงราย แม้การปะทะของทั้งสองฝ่ายจบลงด้วยการเจรจา แต่ปัจจุบันยังคงมีการเผาระวังในบริเวณดังกล่าว

สำหรับในพื้นที่ภาคตะวันตก บริเวณช่องทางพระเจดีย์สามองค์ เนื่องจากการตีความ ตามอนุสัญญาที่ต่างกันและยึดถือแผนที่คนละฉบับ โดยปัจจุบันฝ่ายไทยยึดถือแผนที่ ชุด L-7017 และเมียนมายึดถือแผนที่ชุด U741 ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้นประมาณ 0.255 ตร.กม. และในอนาคตหากฝ่ายไทยยึดถือแผนที่ชุด L-7018 จะทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนประมาณ 19.5 ตร.กม. อย่างไรก็ตามในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง 2 ประเทศ ได้ดำเนินการยึดถือตามบันทึกข้อตกลงในระดับท้องถิ่นปี 2536 และมติจาก การประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-เมียนมา (Joint Boundary Committee : JBC) ครั้งที่ 6 โดยทั้งสองฝ่าย จะไม่ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใด ๆ เพิ่มเติมในบริเวณพื้นที่ทับซ้อนเพื่อรอการปักปันเขตแดนต่อไป

อย่างไรก็ตามเมื่อปี 2562 ทางเมียนมาได้มีการสร้างสำนักสงฆ์เจดีย์ทองบริเวณสันปันน้ำ ใกล้กับช่องทางกิ่วอ ซึ่งไทยได้ประท้วงผ่านคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (TBC) ให้ระงับการก่อสร้างใด ๆ เพิ่มเติมไปแล้ว และเมื่อมิถุนายน 2565 ที่ผ่านมานอกจากนี้ยังพบว่ามี การก่อสร้างถนนคอนกรีตความยาว 300 เมตร และศาลาพระพุทธรูปเพิ่มเติมจากเดิม ไทยจึงได้ทำหนังสือประท้วงเพิ่มเติมไป เมื่อกรกฎาคม 2565 ซึ่งทางฝ่ายเมียนมาได้ทำหนังสือพร้อมร่างแผนผังแนบตอบกลับมาว่า สิ่งปลูกสร้างดังกล่าว อยู่ในเขตเมียนมา และได้สั่งให้ระงับการก่อสร้างเพิ่มเติมแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยและเมียนมาเป็นปัญหาในระยะยาว ทั้งนี้ฝ่ายเมียนมายังได้มีการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ในพื้นที่ทับซ้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อดินแดนของไทยและความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างกันของทั้ง 2 ประเทศ

4.2.2 สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 64

1) สถานการณ์ยาเสพติดมีความรุนแรงมากขึ้น

หลังรัฐประหารมีการขนส่งยาเสพติดเข้ามายังไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ จ.เชียงราย จ.เชียงใหม่ และ จ.แม่ฮ่องสอน เนื่องจากมีภูมิประเทศติดกับเขตอิทธิพลชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตยาเสพติด อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ว้า (UWSP) ในเมียนมา โดยยาเสพติดเหล่านี้มีการผลิตมาจากรัฐฉานตอนเหนือ และถูกส่งลงมาทางใต้ผ่านชายแดนไทย เพื่อส่งผ่านไปยังประเทศที่สาม ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ปัญหายาเสพติดบริเวณชายแดนสูงขึ้น เนื่องจากชนกลุ่มน้อยและกองกำลังติดอาวุธชาติพันธุ์ต้องการระดมทุนมากขึ้น เพื่อเป็นการระดมทุนซื้ออาวุธยุทธโปกรณ์เพื่อเพิ่มศักยภาพและพัฒนากองกำลังของตนในการต่อสู้กับรัฐบาลเมียนมา เพื่อปกป้องผลประโยชน์ในพื้นที่ของตนเอง

สำหรับในพื้นที่ภาคตะวันตก พบยาเสพติดประเภท ยาบ้า ยาไอซ์ และเฮโรอีน จากการจับกุม ที่ผ่านมามีชนกลุ่มน้อยเป็นกลุ่มขบวนการหลักเคลื่อนไหวอยู่ในเขต อ.พญาทองสุข รัฐกะเหรี่ยง เนื่องจาก เป็นเส้นทางลำเลียง ทางภาคเหนือมีการสู้รบ และจากแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในและพื้นที่ภาคใต้ เพื่อกระจายยาเสพติดไปต่างประเทศและพื้นที่อื่น ๆ มีระยะทางไกลกว่าเส้นทางอื่น โดยปัจจุบันมีการดัดแปลงสภาพรถที่มีความแน่นหนาขึ้น เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ตรวจพบ

2) เศรษฐกิจบริเวณชายแดนหยุดชะงัก

จากสถานการณ์การสู้รบในเมียนมา ทำให้เกิดความไม่แน่นอนของนโยบายเกี่ยวกับการเปิด-ปิดด่านการค้าบริเวณชายแดน เนื่องจากในบางพื้นที่รัฐบาลทหารเมียนมาไม่มีอำนาจในการปกครอง จึงส่งผลกระทบ ต่อผู้ประกอบการที่ทำการค้าบริเวณชายแดน

โดยในพื้นที่ภาคตะวันตก สถานการณ์หลังรัฐประหารทำให้การค้าชายแดนระหว่างไทย-เมียนมา บริเวณด่านแม่สอด จ.ตาก ได้รับผลกระทบจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะการสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารเมียนมากับกลุ่ม KNU ซึ่งร่วมกับกลุ่มกองกำลังป้องกันประชาชน (PDF) บริเวณชายแดนไทย-เมียนมา โดยพื้นที่สำคัญ คือ

สะพานมิตรภาพ ไทย-เมียนมา แห่งที่ 2 ทำให้รถขนส่งสินค้าจากไทยส่วนใหญ่ที่จะต้องผ่านไปยังรัฐกะเหรี่ยงเพื่อส่งต่อสินค้าไปยังเมืองอื่น ๆ ในเมียนมา ไม่สามารถขนส่งสินค้าได้ การขนส่งก็หยุดชะงัก เนื่องจากมีความเสี่ยงจากการสู้รบ ทำให้มีปัญหาการขนส่งอย่างต่อเนื่อง จนส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าทางด่านแม่สอดลดลง และทำให้มูลค่าการค้าชายแดนของไทยลดลงอีกด้วย

นอกจากจะส่งผลต่อการค้าชายแดนแล้ว ยังส่งผลต่อยุทธศาสตร์การค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยและเมียนมากับประเทศในเอเชียใต้ทั้งอินเดียและบังคลาเทศ ซึ่งต้องการที่จะเชื่อมโยงทางการค้า เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ผ่านแม่สอดและเมียวดี ซึ่งอินเดียมองว่าทั้ง 2 เมืองจะทำให้อินเดียสามารถเชื่อมโยงกับ สปป.ลาว และเวียดนาม เพื่อที่จะเป็นทางออกไปสู่ทะเลจีนใต้ของอินเดีย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายมองตะวันออก (Look East Policy) ที่ต้องการเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งเพื่อเพิ่มพูนมูลค่าทางเศรษฐกิจระหว่างกันแล้ว ยังเป็นการคานอิทธิพลของจีน ที่ขยายตัวเข้ามาในภูมิภาค และลงไปถึงทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

จึงกล่าวได้ว่า หลังรัฐประหารทำให้เกิดสถานการณ์การสู้รบขึ้น ทำให้การค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศยังไม่สามารถที่ขับเคลื่อนได้มากนัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อความร่วมมือและความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นในภูมิภาค รวมถึงประเทศไทย ยังไม่สามารถที่จะแสวงประโยชน์จากความร่วมมือทางเศรษฐกิจได้มากนัก

3) การหลบหนีเข้าเมืองของผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.)

เนื่องจากเหตุการณ์การสู้รบระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนที่ติดกับไทย ทั้งบริเวณรัฐกะยาและรัฐกะเหรี่ยง รวมถึงกองกำลังป้องกันประชาชน (PDF) ยังคงผลักดันทหารเมียนมาที่ตั้งฐานปฏิบัติการอยู่บริเวณริมแม่น้ำสาละวิน ให้ออกจากพื้นที่ ทำให้พื้นที่ชายแดนไทยต้องจัด “พื้นที่พักพิงชั่วคราว” ด้วยงบประมาณของจังหวัด และทำให้ไทยต้องรองรับผู้หนีภัยความไม่สงบเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ส่งผลต่อปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน เช่น ปัญหาเรื่องสาธารณสุข อาชญากรรมข้ามชาติ การค้ามนุษย์ นักต้มตุ๋น (Scammer) เป็นต้น

นอกจากนี้ การดูแลผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันจาก NGOs ที่สนับสนุนโดยชาติมหาอำนาจ ในประเด็นด้านมนุษยธรรม

สำหรับในพื้นที่ภาคตะวันตก หลังรัฐประหารมีการสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารเมียนมากับกลุ่ม KNU ซึ่งร่วมกับ PDF มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมาเดินทางเข้ามายังแม่สอดผ่านช่องทางธรรมชาติ ทำให้ไทยจะต้องดูแลผู้หนีภัยฯ เหล่านี้ให้อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยและตามหลักสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมาทั้งกลุ่ม PDF และขบวนการอารยะขัดขืน (CDM) ที่เกิดขึ้นทันทีตั้งแต่หลังรัฐประหาร ประกอบด้วย ผู้ที่หนีทหาร อดีตข้าราชการ นักการเมือง นักกิจกรรม และบุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มติดอาวุธได้หลบหนีเข้ามาอาศัยอยู่ในอำเภอแม่สอด และใช้พื้นที่อำเภอแม่สอดเป็นที่ในการเคลื่อนไหวปลุกระดมการต่อสู้ หรือระดมทุนจากกลุ่มผู้สนับสนุนที่อยู่ภายนอกประเทศ รวมถึงจากมหาอำนาจที่ให้การสนับสนุนในการต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมา

จากสถานการณ์ที่เกิดส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานด้านความมั่นคง และไทยอาจจะได้รับแรงกดดันจากชาติมหาอำนาจเมื่อเกิดการจับกุมประชากรแฝงเหล่านี้ ซึ่งเป็นผู้ต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมาแล้วส่งกลับไปยังเมียนมา ชาติมหาอำนาจบางชาติอาจมองว่าไทยไม่ปฏิบัติไปตามหลักการของมนุษยธรรม และอาจจะกดดันการทำงานของหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยผ่าน NGOs ที่ชาติมหาอำนาจเหล่านี้ให้การสนับสนุนอยู่ด้วยเช่นกัน

4) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมา

จากสถานการณ์ความไม่สงบในเมียนมาส่งผลให้มีกลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมาเข้ามาใช้พื้นที่ของไทยในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการปลุกระดมต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมา ตลอดจนระดมทุน จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ผู้สนับสนุนชนกลุ่มน้อยที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย หรือจากชาติมหาอำนาจ ตลอดจน NGOs เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลต่อความไว้วางใจและความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมาได้

5) การไม่สามารถดำเนินการประชุมตามกลไกการบริหารจัดการชายแดนในพื้นที่ได้

กองทัพไทยไม่สามารถดำเนินการประชุมกับทหารเมียนมาได้ตามกลไกประชุมคณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (Township border committee: TBC) โดยเฉพาะในพื้นที่ จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งติดกับรัฐคะยาของเมียนมา ในปัจจุบันกองกำลังกะเหรี่ยงคะยา/คาเรนนี่ (KA) ได้ควบคุมพื้นที่ในรัฐคะยาได้ทั้งหมด ทำให้ไม่มีผู้แทนของทหารเมียนมาเข้าร่วมการประชุม TBC ซึ่งถือว่าเป็นกลไกในระดับพื้นที่ที่สำคัญของทหารไทยกับทหารเมียนมาที่นำมาใช้ในการพูดคุยและแก้ไขปัญหาบริเวณชายแดนร่วมกัน เช่น ปัญหายาเสพติด สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ

6) อาชญากรรมข้ามชาติจาก ชเวก๊กโก (Shwe Kokko) และโครงการ KK Park

เนื่องจากมีทุนจีนเข้ามาสร้างเมืองที่ชื่อว่า ชเวก๊กโก (Shwe Kokko) ตั้งอยู่ทางเหนือของเมียวดี และโครงการ KK Park ตั้งอยู่ที่ทางใต้ของเมืองเมียวดี โดยทั้งสองโครงการนี้ห่างกัน 24 กิโลเมตรและอยู่ติดกับชายแดนแม่สอด จ.ตาก ทั้ง 2 แห่งนี้เป็นที่ตั้งของกิจกรรมทางอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น การฉ้อโกงทางการเงินทางออนไลน์ การค้ำมนุษย์ การทรมาน การพนันออนไลน์ที่ผิดกฎหมาย การฟอกเงิน เป็นต้น

สำหรับชเวก๊กโกนั้นมีการดำเนินการภายใต้ข้อตกลงระหว่าง พ.อ.ชอชิตตู (Saw Chit Thu) ผู้นำกองกำลังพิทักษ์ชายแดนกะเหรี่ยง (Karen BGF) และนายเสอ จื่อเจียง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับโครงการ KK Park โดยนายเสอ จื่อเจียงเป็นที่ต้องการตัวของรัฐบาลจีนและอยู่ภายใต้หมายแดงของตำรวจสากล เนื่องจากมีส่วนร่วมในธุรกิจการพนัน รวมไปถึงองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ ด้วย

การเข้ามาสร้างเมืองในชเวก๊กโก และ KK Park ในเมืองเมียวดี เนื่องจากกลุ่มนักธุรกิจจีนสี่เทาถูกรัฐบาลจีนกวาดล้างมาจากพื้นที่อื่น ๆ เช่น เล่าก์ก่าย เขตโกก้างในรัฐฉานเหนือ เมืองท่าชีเหล็ก เกาะกง และสีหนุวิลล์ในกัมพูชา

เป็นต้น ทำให้กลุ่มทุนจีนสี่เทาเหล่านี้จำเป็นต้องอพยพมายังพื้นที่ที่รัฐบาลกลาง ไม่สามารถควบคุมได้นั้นคือพื้นที่ชายแดนของเมียวดี ซึ่งเป็นพื้นที่ควบคุมของกองกำลังติดอาวุธของกลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU) และกลุ่ม Karen BGF

จากการที่รัฐบาลกลางของเมียนมาไม่สามารถที่จะคุมประเทศได้ทั้งประเทศ และเป็นพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยทำให้กลุ่มทุนจีนเหล่านี้เข้ามาสร้างเมืองได้ง่าย และเป็นพื้นฐานของอาชญากรรมได้ง่ายขึ้น ซึ่งส่งผลกับความมั่นคงบริเวณชายแดนของไทย โดยเฉพาะภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ทั้งการข้ามชายแดนที่เพิ่มมากขึ้น และมาจากหลากหลายชาติมากขึ้น ทั้งมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย ฮองกง และจากที่อื่น ๆ การพนันออนไลน์ ที่ผิดกฎหมาย ซึ่งส่งผลต่อหน่วยงานความมั่นคงของไทยในการเตรียมพร้อมทั้งภัยคุกคามความมั่นคงที่เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

7) ปัญหาแรงงานต่างด้าวและการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

เนื่องจากปัญหาความไม่สงบและสภาพเศรษฐกิจในประเทศเมียนมา ประกอบกับความต้องการแรงงานของสถานประกอบการในไทย และการระงับการผ่าน-เข้าออก บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านพุน้ำร้อน ตั้งแต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ประกอบกับค่านำพาที่ค่อนข้างสูงประมาณ 20,000-30,000 บาท เมื่อถูกจับกุมก็จะเบียดเบียนประเด็นจากผู้นำพาไปเป็นผู้หลบหนีฯ และประเด็นที่สำคัญ คือ การลงโทษผู้นำพาที่ค่อนข้างที่จะได้รับโทษไม่หนักเท่าที่ควร แม้อัตราโทษจะหนักก็ตาม ทำให้กลุ่มขบวนการยังคงมีความพยายามลักลอบขนแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี ซึ่งมีขบวนการลักลอบขนแรงงานต่างด้าวแอบแฝงในพื้นที่

8) การลักลอบค้าอาวุธสงคราม

จากปัญหาการสู้รบที่เกิดขึ้นที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในเมืองเมียวดี รัฐกะเหรี่ยง ส่งผลให้มีกองกำลังติดอาวุธต้องการอาวุธเพื่อนำมาต่อสู้กับรัฐบาลทหารเมียนมา ดังนั้นกลุ่มผู้สนับสนุนกลุ่มดังกล่าวที่เคลื่อนไหวในประเทศไทย ลักลอบค้าอาวุธสงครามและส่งอาวุธสงครามให้กับกลุ่มติดอาวุธผ่าน

ชายแดนไทย สะท้อนให้เห็นว่าการสู้รบในเมียนมาส่งผลให้ขบวนการค้าอาวุธตามชายแดนไทย-เมียนมามีแนวโน้มกลับมาเคลื่อนไหวมากขึ้น

(9) ภัยคุกคามรูปแบบใหม่อื่น ๆ ตามแนวชายแดน

ได้แก่ การโจรกรรมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และการลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น

4.3 บทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

4.3.1 มิติด้านกำลังพลและการปฏิบัติงาน (P-People)

1) การเสริมสร้างกำลังพลของกองทัพให้เป็นผู้มีองค์ความรู้ระดับยุทธศาสตร์

โดยเฉพาะบุคลากรของกองทัพที่ปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับงานความมั่นคงชายแดน ควรเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ระดับยุทธศาสตร์มากกว่าระดับยุทธการ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น เนื่องจากพัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาไม่ได้ตั้งอยู่บนปัจจัยภายในประเทศเท่านั้น แต่มีความเกี่ยวข้องกับ การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เช่น บทบาทของจีนและกองทัพสหรัฐว่า (UWSA) กับระเบียบเศรษฐกิจจีน-เมียนมา หรือบทบาทของการถูกคว่ำบาตรจากประเทศตะวันตก ตั้งแต่ปี 2533 จนปรับเปลี่ยนการปกครองไปสู่ประชาธิปไตยมากขึ้นและกลับมาสู่การรัฐประหารอีกครั้ง หรือแม้แต่ประเด็นประชาคมอาเซียนที่มีจุดยืนทางการเมืองต่อหลักการ “ไม่แทรกแซงกิจการภายใน” ทำให้การสร้างเงื่อนไขของการเป็นประชาธิปไตย ไม่ใช่ประเด็นสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนและเมียนมา เป็นต้น เพื่อให้กำลังพลของกองทัพที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนที่ติดกับเมียนมาสามารถแก้ไขปัญหาความมั่นคงชายแดนที่มีความซับซ้อน ในลักษณะรัฐซ้อนรัฐได้

2) การสรรหากำลังพลของกองทัพรุ่นใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญในเชิงพื้นที่เป็นการเฉพาะเพิ่มเติม

โดยอาจสรรหาจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 2 ปี หรือมีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการชายแดน เป็นการเฉพาะ เพื่อให้กองทัพบกกำลังพลรุ่นใหม่ที่มีความชำนาญในภูมิประเทศ กลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิรัฐศาสตร์ของเมียนมา ผู้นำและการบริหารงานของรัฐบาลเมียนมา ตลอดจนมีความเข้าใจในปัจจัยด้านภูมิสังคม (Social Geography) ซึ่งหมายถึงการเข้าใจวิถีชีวิต ประเพณี ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรม เพื่อเป็นประโยชน์ในการประเมิน แนวโน้มของสถานการณ์ชายแดนได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3) พิจารณาสับสนุนระบบและเครื่องมือเฝ้าตรวจชายแดนด้วย ยุทธโพรแกรมพิเศษ

โดยยุทธโพรแกรมพิเศษ ยังคงมีความสำคัญต่อการเฝ้าตรวจชายแดน ของกองกำลังป้องกันชายแดนในพื้นที่ เช่น กล้องส่องกลางคืน (Night vision) เครื่องมือ พิเศษด้านการข่าว เครื่องมือตรวจจับ/แจ้งเตือนไร้สาย และการตัดสัญญาณ ควบคุมอากาศยานไร้คนขับด้วยวิธีการ (Anti-drone) การบันทึกภาพเคลื่อนไหวด้วย กล้องวงจรปิด และการนำเทคโนโลยีดาวเทียมวงโคจรระยะใกล้ ที่เกิดจากความร่วมมือ กับสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (GISTDA) ในการ วิเคราะห์และตีความภาพถ่ายดาวเทียมมาสนับสนุน งานป้องกันชายแดน เป็นต้น เนื่องจาก

(1) ผลการปฏิบัติงานของกองทัพบกในปัจจุบัน มาจากการเฝ้าตรวจ ชายแดนและการลาดตระเวนเป็นหลัก ดังนั้นการมียุทธโพรแกรมพิเศษจะช่วยเสริม สร้างระบบตรวจการณ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(2) ยุทธวิธีของกองกำลังกลุ่มต่อต้านมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และใช้ความรุนแรงมากขึ้น โดยมีการใช้ระเบิดแสวงเครื่อง มีการใช้อากาศยาน ไร้คนขับช่วยยิง/ก่อวินาศกรรม และมีเทคนิคการประดิษฐ์ดัดแปลงอาวุธ โดยเฉพาะการพัฒนาโดรนดัดแปลงทิ้งระเบิดโจมตีเป้าหมายในพื้นที่ตอนในของเมียนมา ดังนั้น ยุทธโพรแกรมพิเศษจึงมีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวัง และป้องกันการ สูญเสียของกำลังพล

(3) พิจารณางบประมาณในการดำเนินการซ่อมปรับปรุงสิ่งอุปกรณ์ และยุทธโศปกรณ์พิเศษ ที่เกิดการชำรุดเสียหายของหน่วยให้กลับมาใช้งานได้อย่าง สมบูรณ์ และ

(4) เพื่อให้การปฏิบัติงานของกองทัพสามารถบูรณาการเครือข่าย ทางเทคโนโลยีกับหน่วยงานความมั่นคงอื่น ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ปฏิบัติการทางน้ำได้

4) การเพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลในการใช้ภาษาพม่า/ภาษา กลุ่มชาติพันธุ์

โดยเมียนมามีภาษาราชการ คือ ภาษาพม่า แต่ก็เป็นประเทศที่มีความ หลากหลายของภาษากลุ่มชาติพันธุ์ โดยกลุ่มชาติพันธุ์ใช้ภาษาท้องถิ่น ทำให้เมียนมา มีภาษาพูด มากกว่า 100 ภาษา ดังนั้น การเพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลในการ ใช้ภาษาพม่า/ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะภาษากะเหรี่ยง ภาษามอญ ซึ่งเป็นพื้นที่ ปฏิบัติการของกองกำลังป้องกันชายแดนในพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในด้านการข่าว การสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน และการสร้างความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ กับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การจัดสัมมนา การทอดผ้าป่าสามัคคี งานกีฬา ฯลฯ ดังนี้

(1) มีการอบรมภาษาเมียนมาอย่างเป็นทางการกับเจ้าหน้าที่ด้าน ความมั่นคงและผู้ปฏิบัติงานข่าวกรองในพื้นที่

(2) พิจารณาอบรมภาษาเมียนมาท้องถิ่น (ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ภาษากะเหรี่ยง ภาษากะยา/คะยา) แก่ทหารกองหนุนและบุคคลทั่วไปที่เป็น อาสาสมัครหน้าด่านตรวจคนเข้าเมือง และ

(3) เพิ่มอัตราการขึ้นทะเบียนผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาเมียนมา ในกองทัพ

5) กองทัพควรบูรณาการการฝึกศึกษาและการวิจัยร่วมกับหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่

เพื่ออำนวยความสะดวกในประเด็นเกี่ยวกับชายแดนศึกษาในการบริหาร จัดการชายแดนร่วมกัน เช่น ศูนย์อาเซียนศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เนื่องจาก

(1) การปฏิบัติงานราชการสนามในด้านการป้องกันประเทศ

มีลักษณะการจัดแบบอัตราการจัดเฉพาะกิจ ทำให้มีความจำเป็นต้องหมุนเวียนกำลังพล ทั้งผู้บังคับหน่วยและฝ่ายอำนวยการมาปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำทุกปี ดังนั้นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านงานชายแดน ถือเป็นโอกาสในการเสริมสร้างความรู้ภาคสนามด้านชายแดนศึกษาให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

(2) เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ภาคสนามสู่มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นได้เรียนรู้กลไกทางด้านกฎหมาย และภารกิจในการป้องกันชายแดนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และ

(3) เป็นการเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมือง และสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนรุ่นใหม่ ในงานความมั่นคง

6) การเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการทหารและการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารบริเวณแนวชายแดนให้มีความครอบคลุมทุกที่ตั้งฐานปฏิบัติการ

กองทัพอากาศควรดำรงความต่อเนื่องในการเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการทหารแก่กำลังพลเพื่อรองรับภัยคุกคามที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการใช้อากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicle: UAV) ทางทหาร เช่น การตัดสัญญาณควบคุมอากาศยานไร้คนขับด้วยวิธีการ (Anti-drone) ตลอดจนกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้อากาศยานไร้คนขับติดอาวุธ เพื่อป้องกันการเสี่ยงต่อการรุกร้าด้วยกฎหมาย เป็นต้น นอกจากนี้ การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานให้กับฐานปฏิบัติการของกองกำลังป้องกันชายแดนให้มีความสมบูรณ์ ทั้งด้านระบบไฟฟ้าและด้านระบบประปาให้ครบทุกฐานปฏิบัติการ ซึ่งยังคงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

7) การเตรียมความพร้อมของกำลังพลด้านการสื่อสารในภาวะวิกฤตในยุคดิจิทัล

ซึ่งเป็นการเตรียมการสื่อสารจากภายในของกองทัพถึงสถานการณ์ที่กำลังเกิดวิกฤตไปยังสาธารณชนในประเด็นต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน

ลดการเกิดคำถามที่ว่า “มีทหารไว้ทำไม” ลดการส่งต่อข้อมูลอันเป็นเท็จหรือข่าวปลอม และลดความหวาดกลัวของประชาชนตามแนวชายแดนต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เนื่องจากภาคประชาชนหรือคนในพื้นที่มีความคุ้นชินกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาทั้งการปะทะและการเข้ามาของผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา ตลอดจนความผูกพันทางชาติพันธุ์ หรือเครือญาติระหว่างหมู่บ้าน กลุ่มชาติพันธุ์ฝั่งชายแดนไทย-เมียนมา

8) ดำรงความต่อเนื่องในการสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมในการผนีกกำลังด้านความมั่นคง

โดยกองทัพควรดำรงความต่อเนื่องในการสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติในพื้นที่ชายแดน โดยใช้เครื่องมือด้านกิจการพลเรือนที่มีอยู่ เช่น ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน และอาสาสมัครกิจการพลเรือน บูรณาการร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชนในการพิจารณาจัดทำโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนานตามแนวชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อประสานความร่วมมือและสร้างความมั่นคงในพื้นที่ หรือโครงการตาสับปรด ซึ่งเป็นการบูรณาการกำลังร่วมกัน เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อการปฏิบัติการกิจการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง ตลอดจนการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนผ่านงานมวลชนสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่าย ได้แก่ ภาคีประชาชน ภาคเอกชน นักวิชาการ ภาครัฐ สื่อมวลชน และผู้นำทางจิตวิญญาณ เป็นต้น

4.3.2 มิติด้านเทคโนโลยีและการจัดทำฐานข้อมูล (T-Technology)

1) การพัฒนาระบบเฝ้าตรวจชายแดนของกองทัพให้มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาระบบเฝ้าตรวจชายแดนเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญ ที่ทำให้สามารถสนับสนุนงานด้านการข่าวให้มีความสมบูรณ์ให้แก่หน่วยงานในทุกกระดับ เพื่อเตรียมการรองรับสถานการณ์ภัยคุกคามที่สำคัญ ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาสิ่งอุปกรณ์สายสรรพาวุธ และนาอู่ปรกรณ์ต่าง ๆ มาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับกองกำลังป้องกันชายแดน เช่น Anti-Drone ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการกิจ

การลาดตระเวนตรวจการณ์ เครื่องสแกนหาอาวุธที่ใช้ในกรณีที่มีการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย เป็นต้น เพื่อช่วยทดแทนการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการเฝ้าตรวจการณ์ในสถานที่ยากลำบากต่อการเข้าถึง เพื่อให้การเฝ้าตรวจชายแดนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามสถานการณ์ ประเมินสถานการณ์สำคัญ และเหตุการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ หรือกำหนดมาตรการป้องกันในการปฏิบัติอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) กองทัพมีแนวโน้มความต้องการใช้ยุทธโศปกรณ์พิเศษมากขึ้นในอนาคต

เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงและความซับซ้อนของภัยคุกคามที่เกิดขึ้น และความซับซ้อนจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร เป็นผลให้เกิดภัยคุกคามใหม่ ๆ กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงจึงต้องเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามที่หลากหลายและซับซ้อนเหล่านี้ ดังนั้น กองทัพ จึงจำเป็นต้องใช้ทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัย และความสามารถในการเข้าถึงอาวุธยุทธโศปกรณ์พิเศษ ระบบปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เนื่องจากยุทธโศปกรณ์พิเศษมีความสามารถในการช่วยให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยมากขึ้น ทั้งการติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) กล้องส่องกลางคืน ในบริเวณพื้นที่เฝ้าตรวจ หรือติดตั้งตามจุดสำคัญ หรือจุดล่อแหลม

3) การดำรงความต่อเนื่องในการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยด้านความมั่นคง

มีความจำเป็นในการเสริมสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะการป้องกันการลักลอบเข้าเมือง การค้า ลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมาย และการก่อปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึง การเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดน จึงควรมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังและระบบตรวจการณ์ โดยเฉพาะบริเวณช่องทางสัญจรข้ามแดน เพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์

4) มีการบูรณาการด้านงานข่าวในพื้นที่ร่วมกัน

ทั้งหน่วยงานรัฐ เครือข่ายด้านข้อมูลข่าวสารจากภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสร้างองค์ความรู้และประสบการณ์จากสถานการณ์จริง ให้เข้าใจถึงหลักการด้านการข่าว การประสานงานเพื่อลดช่องโหว่ด้านการข่าว เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์ด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลดช่องโหว่ด้านการข่าว ข่าวปลอม เพื่อเพิ่มความแม่นยำของข้อมูลที่จะใช้ปฏิบัติการกิจ ตลอดจนเพื่อสอบทานข้อมูลข่าวร่วมกัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้รับและส่งต่อข้อมูลที่ถูกต้อง พร้อมทั้งมีการเตรียมความพร้อมด้านการข่าวของกองทัพบก ด้วยการสร้างนักการข่าวภาคประชาชน เพื่อเป็นประชาคมข่าวภาคท้องถิ่น

5) การเพิ่มจำนวนการใช้ยุทธโศปกรณ์พิเศษที่ผลิตได้เองในกองทัพ

เป็นแนวทางสำคัญที่สามารถช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองของประเทศ พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ที่มีความสามารถในการช่วยให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกิจได้สะดวกและปลอดภัยมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามตามแนวชายแดน เนื่องจากฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเมียนมาได้ปรับรูปแบบการรบบมาใช้อากาศยานไร้คนขับเป็นหลัก ซึ่งเป็นการใช้ยุทธโศปกรณ์พิเศษ ที่สนับสนุนรูปแบบการรบสมัยใหม่ที่มีความแม่นยำสูงเพิ่มขึ้น

6) พิจารณาการนำระบบจัดเก็บข้อมูล Biometrics ของบุคคลต้องห้ามมาใช้กับกองทัพ

โดย ระบบ Biometrics เป็นเครื่องมือของงานตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการใช้ระบุตัวตนผ่านลักษณะทางชีววิทยาที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เช่น การตรวจสอบข้อมูลผ่านภาพถ่ายใบหน้า ภาพถ่ายขณะข้ามเขตแดนได้รวดเร็วผ่านเครื่องสแกน ใช้หลักการจดจำด้วยการเปรียบเทียบใบหน้า ลายนิ้วมือ ม่านตา และใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรสำหรับการควบคุมการเดินทางย้ายถิ่นฐานของผู้อพยพบริเวณพื้นที่ชายแดน ช่วยให้การระบุตัวตนของผู้เดินทางเข้าประเทศได้แม่นยำและมีความถูกต้องยิ่งขึ้น ระบบ Biometrics ยังได้รับความ

สนใจในภาคส่วนงานด้านความมั่นคงสาธารณะ อาทิ พื้นที่เขตเมือง สนามบิน และ บริเวณชายแดน เป็นต้น ดังนั้นกองทัพอาจพิจารณาการนำระบบจัดเก็บข้อมูล Biometrics ของบุคคลต้องห้ามมาใช้ เช่น ข้อมูลในการเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียน ประวัติอาชญากร การตรวจสอบข้อมูลผ่านการสแกนภาพถ่ายใบหน้า ลายนิ้วมือ การตรวจคัดกรองบุคคลต่างด้าว หรือบุคคลต้องสงสัย เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

7) การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองกับ กองทัพ

ด้วยระบบสารสนเทศตรวจคนเข้าเมือง (Personal Identification Blacklist Immigration Control System: PIBICS) ซึ่งเป็นระบบสารสนเทศที่ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองพัฒนาขึ้นมาเองตั้งแต่ปี 2555 มีจุดเด่นในเรื่องการมี ประสิทธิภาพของระบบฐานข้อมูลในการคัดกรองบุคคลตามหมายจับหรือบุคคล เฝ้าระวัง บุคคลต้องห้าม รวมถึงเฝ้าดูและติดตามบุคคลที่เป็นภัยต่อราชอาณาจักร

4.3.3 มิติด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ และงบประมาณ (P-Process)

1) สนับสนุนการจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการ กรณีผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.)

ซึ่งปัจจุบันสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำ ทั้งนี้ ผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา หมายถึง ชาวเมียนมาที่หนีภัยความไม่สงบ เข้ามาในประเทศไทยภายหลังการเกิดรัฐประหารปี 2564 และอาศัยอยู่ภายใน พื้นที่ที่รัฐจัดให้ ทั้งนี้ เป็นกลุ่มที่ไม่รวมกับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (ผกร.) โดย ปัจจุบันรัฐบาลไทยดูแลผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมาในด้านมนุษยธรรมภายใต้ มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure: SOP) ของสภาความ มั่นคงแห่งชาติที่ได้กำหนดให้อยู่ในพื้นที่ 2 แห่ง ได้แก่ (1) พื้นที่ปลอดภัยชั่วคราว (Temporary Safety Area: TSA) หรือพื้นที่แรกรับบริเวณชายแดนไม่เกินระยะ 2 กิโลเมตร อยู่ภายใต้การรับผิดชอบโดยกองทัพ และ (2) พื้นที่พักรอ (Holding Area) ที่ห่างจากบริเวณชายแดนในระยะ 10 กิโลเมตร มีหน่วยงานทางปกครองเป็นผู้รับ

ผิดชอบ และมีกองทัพเป็นผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งการมีคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติดังกล่าว จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนต่อผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดน

2) เตรียมมาตรการปฏิบัติของหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ต่อพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้พลัดถิ่น

“พื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้พลัดถิ่น” เป็นพื้นที่ปลอดภัยที่องค์การระหว่างประเทศให้การช่วยเหลือผู้พลัดถิ่นชาวเมียนมา ตั้งอยู่ชายแดนเมียนมา ห่างจากชายแดนไทยประมาณ 50 เมตร ซึ่งหากสถานการณ์ความไม่สงบของเมียนมายังรุนแรงต่อเนื่อง พื้นที่ดังกล่าวอาจไม่เพียงพอรองรับชาวเมียนมา และเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวใกล้กับชายแดนไทย อ.แม่สอด จึงอาจเป็นช่องทางให้เกิดการอพยพเข้ามายังประเทศไทย ได้อีกช่องทางหนึ่ง

3) อำนาจความสะดวกในด้านกฎหมาย/ ฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือคนไทยกลับประเทศอย่างปลอดภัย

จากกรณีการประสานภารกิจเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนไทยกลับจากเมืองเล่าก๋าย เมื่อ พฤศจิกายน 2566 ที่ผ่านมา พบอุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินการเนื่องจากเป็นพื้นที่สู้รบในความปกครองของกลุ่มว้าแดงทำให้สถานทูตประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสถานทูตไทย ยังไม่ได้รับอนุญาตจากทางการเมียนมาให้เข้าพื้นที่ด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัย จึงได้ทำการตรวจสอบสัญชาติผ่าน video call แทนเพื่อออกเอกสารเดินทางให้คนไทย และสถานการณ์การต่อสู้ในพื้นที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้น ดังนั้น จึงควรมีช่องทางพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านกฎหมาย/ ฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือคนไทย และเพื่อสร้างความมั่นใจให้พี่น้องคนไทยในพื้นที่ที่รอลงอาญามั่นใจว่า ทางกรมกำลังพยายามดำเนินการอยู่ในทุกวิถีทางที่จะช่วยเหลือคนไทยภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ

4) จัดทำมาตรการที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติในการเคลื่อนย้ายผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับ การหลอกลวงออนไลน์/บุคคลสัญชาติจีนตามแนวชายแดน

โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวง

ออนไลน์ การช่วยเหลือชาวต่างชาติที่ถูกหลอกไปทำงานของกลุ่มชาวจีน หรือกลุ่มทุนจีนสีเทาตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

5) ให้อำนาจภายใต้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการลักลอบ โจรกรรมรถยนต์ข้ามแดน

เนื่องจากสถิติของการโจรกรรมแปรผันตามสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมืองของเมียนมา และรถยนต์ไทยราคาถูกประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์หรือฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเมียนมา จึงมีความต้องการรถยนต์จากประเทศไทยในปริมาณสูง ดังนั้น จึงให้อำนาจภายใต้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการลักลอบ โจรกรรมรถยนต์ข้ามแดนให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

6) สนับสนุนให้มีการเข้าสู่ระบบการเป็นผู้เข้าเมืองเพื่อทำงานโดย ถูกต้องตามกฎหมาย

โดยการเข้าสู่ระบบการเป็นผู้เข้าเมืองเพื่อทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยมีแนวทางได้แก่ (1) สนับสนุนกฎกระทรวงในการลดค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา และคำขออนุญาตอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว สำหรับแรงงานต่างด้าว 4 สัญชาติ ได้แก่ กัมพูชา เมียนมา ลาว เวียดนาม ของกระทรวงมหาดไทย และ (2) สนับสนุนมาตรการบังคับใช้กฎหมายกับกลุ่มช่วยเหลือ ช้อนเร้น ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 อย่างเคร่งครัด

ပုဒ်မ ၅

ဓာတ်ပြုလုပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်နှင့် အခြေခံမူဝါဒ

ဓာတ်ပြုလုပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်နှင့် အခြေခံမူဝါဒ (NCA)
(၁) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်စုံစမ်းအစည်းအဝေး

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา ศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของกองทัพไทย และเพื่อศึกษาบทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้สังเคราะห์ข้อมูลจาก (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และ (2) การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรี รวมจำนวน 13 หน่วยงาน ซึ่งในบทนี้ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 คำถามการวิจัยข้อที่ 1 พัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาเป็นอย่างไร

5.1.1.1 สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564 ดังนี้

สถานการณ์ก่อน COVID-19 ได้แก่ (1) **การพยายามเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย** โดยเริ่มเห็นสัญญาณตั้งแต่เมียนมาได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี พ.ศ. 2490 ปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์มีท่าทีรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้รัฐบาลกลางของเมียนมาต้องเผชิญหน้ากับการต่อสู้ระหว่างรัฐบาลกลางกับกองกำลังของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ นำมาสู่การที่ชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มรวบรวมกำลังกันจัดตั้งเป็นกองทัพและชนกลุ่มน้อย หันมาจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับกองทัพเมียนมา ต่อมาในช่วง

ปี พ.ศ. 2531 ประชาชนได้ประท้วงครั้งใหญ่ที่เรียกกันว่า “8888 Uprising” เพื่อต่อต้านรัฐบาลทหาร อย่างไรก็ตาม การประท้วงครั้งนี้ได้ถูกปราบปรามขึ้นเด็ดขาดโดยกองทัพ ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy: NLD) นำโดย ออง ซาน ซู จี ได้รับชัยชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย แต่รัฐบาลทหารเมียนมาปฏิเสธผลการเลือกตั้งและยังคงยึดอำนาจต่อไป และการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2554 โดย ออง ซาน ซู จี ได้รับการปล่อยตัวและได้รับอนุญาตให้ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้ง และชนะการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งถือเป็นชัยชนะของประชาธิปไตยครั้งแรกในรอบหลายทศวรรษ

(2) ความขัดแย้งภายในระหว่างชาติพันธุ์และกองทัพ เมียนมายังคงเผชิญกับความขัดแย้งภายในที่รุนแรง โดยปัญหาชาติพันธุ์ที่เป็นที่จับตามองมากที่สุดในช่วงหลัง คือกรณีของชาวโรฮีนจา ในรัฐยะไข่ ที่รัฐบาลเมียนมาและกองทัพถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อชาวโรฮีนจาผ่านการกระทำรุนแรง แม้ในช่วงสมัยรัฐบาลของ ออง ซาน ซู จี ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง

(3) การเป็นพื้นที่พักพิงชั่วคราวของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ไทยจะอนุญาตให้ผู้หนีภัยการสู้รบสามารถอยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น เพื่อรอการส่งกลับไปยังประเทศต้นทางและประเทศที่สาม แต่จากสถานการณ์ในเมียนมาที่ยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น ทำให้ไทยไม่สามารถดำเนินการส่งกลับได้ โดยบางพื้นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงเป็นเวลานานมากกว่า 30 ปี

(4) การเกิดขึ้นของโครงการชเวทีกโก (Shwe Kokko) และพื้นที่ KK Park ในฐานะที่เป็นเสมือน “เขื่อนทาวน” ที่เกิดใหม่ โดยในห้วงที่ผ่านมา มีการก่อสร้างอาคารพักอาศัยขนาดใหญ่ ศูนย์การค้า สวนน้ำ และสนามกอล์ฟในพื้นที่ที่เคยเป็นพื้นที่ทำการเกษตรบริเวณริมแม่น้ำเมย โดยมีโรงแรม ร้านอาหารจีน โกดังสินค้า และร้านค้าผุดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งทั้งโครงการชเวทีกโก (Shwe Kokko) ที่อยู่ภายใต้การปกครองของ “กองกำลังพิทักษ์ชายแดนกะเหรี่ยงหรือกะเหรี่ยง BGF (Karen Border Guard Force: Karen BGF)” และพื้นที่ KK Park ซึ่งอยู่ตรงข้าม ต.แม่กุ อ.แม่สอด จ.ตาก ถูกขนานนามว่าเป็นฐานปฏิบัติการของแก๊งอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นเมืองแห่งธุรกิจสีเทา ที่มีแก๊งคอลเซนเตอร์ และการพนัน

ออนไลน์ (5) **การเติบโตของการค้าชายแดน** การค้าชายแดนในพื้นที่มี การเติบโตอย่างมาก เนื่องจากการกำหนดให้พื้นที่ อ.แม่สวด จ.ตาก เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก 1 ใน 5 พื้นที่ชายแดนของไทย ครอบคลุมเขต 3 อำเภอ นั่นคือ อ.แม่สวด อ.พบพระ และ อ.แม่ระมาด ทำให้เกิดโครงการพัฒนาต่าง ๆ เช่น การเปิดสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา แห่งที่ 2 ทำให้การค้าชายแดนด่านแม่สอดมีมูลค่าการค้ารวมหลายหมื่นล้านบาท จึงถือเป็นโอกาสทองของการค้าและการลงทุนในพื้นที่

สถานการณ์หลัง COVID-19 ได้แก่ (1) **การระงับการเข้า-ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของตลอดแนวชายแดน** โดยในพื้นที่ภาคเหนือและพื้นที่ภาคตะวันตก ได้ออกประกาศคำสั่งระงับการเดินทางเข้า-ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรนการค้าและช่องทางอื่น ๆ ตลอดแนวชายแดน ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณชายแดนลดลง จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการค้าชายแดน (2) **การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผ่านช่องทางธรรมชาติมากขึ้น** จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 จึงมีการปิดด่านพรมแดนระหว่างประเทศ ตั้งแต่ 23 มีนาคม 2563 ประกอบกับการที่ชายแดนไทย-เมียนมา มีระยะทางประมาณ 2,401 กิโลเมตร ถือเป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย ยาวที่สุดครอบคลุมพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ จ.เชียงราย จ.เชียงใหม่ จ.แม่ฮ่องสอน จ.ตาก จ.กาญจนบุรี จ.ราชบุรี จ.เพชรบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ จ.ชุมพร และ จ.ระนอง จึงทำให้แรงงานต่างด้าวหรือผู้ที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เลือกใช้ช่องทางธรรมชาติมากขึ้น ทำให้หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่มีการเพิ่มกำลังพลเพื่อเฝ้าระวังในพื้นที่ชายแดนมากขึ้น เนื่องจากทางทหารไทยกังวลการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ที่มาจากกลุ่มผู้หลบหนีเข้าเมือง (3) **ผู้อพยพในพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น** แม้ว่าหน่วยงานในพื้นที่ จะมีการให้ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวกับผู้พักพิงชั่วคราวแล้วก็ตาม แต่ยังมีอัตราการเกิดขึ้นในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ประกอบกับการคัดเลือกผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา เพื่อไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามนั้น ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ของประเทศ

ที่สามจะคัดเลือกเฉพาะคนหนุ่มสาว ทำให้กลุ่มคนที่ยังอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวมีแต่เด็กและผู้สูงอายุ ซึ่งยังคงเป็นภาระของภาครัฐและหน่วยงานในพื้นที่ (4) **อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเมียนมาหยุดชะงัก** โดยมีการระงับเที่ยวบิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจของเมียนมาอย่างมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว

5.1.1.2 สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 2564 ดังนี้ (1) วิกฤตการณ์ทางการเมืองภายในหลังการรัฐประหารปี พ.ศ.2564 เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 กองทัพเมียนมาทำการรัฐประหารยึดอำนาจ และจับกุม ออง ซาน ซู จี พร้อมกับผู้นำทางการเมืองคนอื่น ๆ ของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) โดยกองทัพให้เหตุผลว่าการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2563 ที่พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) ชนะนั้นมีการทุจริตการเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนจำนวนมากออกมาเรียกร้องประชาธิปไตยผ่านการเดินขบวน การนัดหยุดงาน และการเคลื่อนไหวบนโลกออนไลน์ ขณะที่กองทัพใช้ความรุนแรงเข้าปราบปราม ต่อมาอาเซียนมีการหารือกันและพยายามผลักดันฉันทามติ 5 ข้อ แต่เมียนมาไม่ยอมตอบสนองข้อเรียกร้องฉันทามติ อาเซียนจึงมีมติไม่เชิญ พล.อ.อาวุโสหมิน อ่อง หล่าย เข้าร่วมประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนในปลายปี 2564 ปัจจุบันสถานการณ์ในเมียนมาได้กลายเป็นสงครามกลางเมือง (Civil War) เต็มรูปแบบ โดยมีคู่ขัดแย้งแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายหลัก คือ “ฝ่ายทำการรัฐประหาร” คือสภการบริหารแห่งรัฐ (State Administration Council: SAC) และ “ฝ่ายรัฐบาลเงา” ได้แก่ รัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ (National Unity Government: NUG) และมีกลุ่มติดอาวุธชาติพันธุ์ (Ethnic Armed Organizations: EAOs) บางกลุ่มเข้าร่วมด้วย ซึ่งยังมีการสู้รบเกิดขึ้นทั่วประเทศเพื่อต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมา (2) **การเกิดขึ้นของกองกำลังป้องกันประชาชน (The People’s Defense Force: PDF)** โดยรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ (NUG) สนับสนุน ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่กลุ่มสำคัญที่ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเมียนมาในปัจจุบัน โดยกำลังพลเหล่านี้เข้าร่วมฝึกกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ (3) **กองกำลังชาติพันธุ์ที่ยังไม่ได้ลงนามในข้อตกลงหยุดยิงทั่วประเทศ (Nationwide Ceasefire Agreement: NCA)** กับรัฐบาลเมียนมาได้เคลื่อนไหว

ครั้งสำคัญ โดยเกิด “ปฏิบัติการ 1027 (Operation 1027)” เมื่อ 27 ตุลาคม 2566 กองกำลังติดอาวุธกลุ่มชาติพันธุ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ กองทัพโกก้าง (Myanmar National Democratic Alliance Army: MNDA) กองทัพตะอั้ง (Ta’ang National Liberation Army: TNLA) และกองทัพอาระกัน (Arakan Army: AA) ซึ่งรวมตัวกันในนามพันธมิตรภราดรภาพ (The Brotherhood Alliance) ได้บุกโจมตีและยึดฐานที่มั่นหลายพื้นที่ในภาคเหนือของรัฐฉาน โดยเฉพาะเมืองเล่อร์ก่ายคินจากกองทัพเมียนมาได้สำเร็จ แม้ปฏิบัติการ 1027 (Operation 1027) ไม่ใช่เขตติดต่อกับแนวชายแดนไทย-เมียนมา แต่เมืองเล่อร์ก่าย ก็เป็นแหล่งกาสิโน และบ่อนการพนันออนไลน์ รวมถึงธุรกิจหลอกหลวงในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีการหลอกหลวงคนไทยให้ไปทำงาน รวมถึงการหลอกหลวงให้มีการโอนเงินผ่านคอลเซ็นเตอร์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายชาติรวมถึงประเทศไทยด้วย (4) **กลุ่มชาติพันธุ์ที่ติดกับชายแดนไทยมีการเคลื่อนไหวมากขึ้น** ได้แก่ (4.1) กองทัพรัฐฉาน (Restoration Council of Shan State: RCSS)/ Shan State Army-South (SSA-S) ยังคงขับเคลื่อนงานด้านการเมืองหลังเกิดรัฐประหารในช่วงต้นปี 2564 การสู้รบส่วนใหญ่เกิดขึ้นในรัฐฉาน ทางตอนเหนือ ในรัฐฉานรวมตัวกันเป็นกลุ่มพันธมิตรร่วมรบ ฝ่ายหนึ่งเป็นของ RCSS หรือสภาฟื้นฟูรัฐฉาน ที่มีเจ้ายอดศึกเป็นประธาน กับกลุ่มของพรรคก้าวหน้ารัฐฉาน (SSPP) หรือกองทัพไทใหญ่เหนือ นำโดย ปางฟ้า ทำให้สถานการณ์ในรัฐฉานมีความสลับซับซ้อนจากกองกำลังหลายกลุ่ม และความขัดแย้งหลายมิติ ทั้งความขัดแย้งภายในกันเอง และความขัดแย้งกับกองทัพเมียนมา (4.2) กองทัพสหรัฐว้า (United Wa State Army: UWSA) ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีกำลังพลจำนวนมาก และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลจีนและกลุ่มกองกำลังพันธมิตรรัฐฉานเหนือ โดยในหัวงที่ผ่านมามีความเคลื่อนไหวในเขตพื้นที่ชายแดนไทยมากขึ้น เช่น การฝึกวิชาทหาร การเคลื่อนย้ายกำลัง และการพัฒนาปรับปรุงฐานปฏิบัติการ โดยปฏิบัติการ 1027 ในรัฐฉานเหนือ กองทัพสหรัฐว้า (UWSA) ประกาศชัดเจนว่าไม่ยินยอมให้มีการปฏิบัติการรุกล้ำพื้นที่อธิปไตยของตน (4.3) กะเหรี่ยงคะยา/คาเรนนี่ (Karenni Army: KA) ได้ควบคุมพื้นที่ในรัฐคะยาได้ทั้งหมด ทำให้ปัจจุบันพื้นที่ของรัฐคะยาไม่มีการวางกำลัง

ของทหารเมียนมา (4.4) สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (The Karen National Union: KNU) สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง กลุ่มติดอาวุธชาวกะเหรี่ยงทำการสู้รบกับรัฐบาลทหารเมียนมาตามแนวชายแดนไทย โดยร่วมกับกองกำลังย่อยที่มีชื่อว่า กะเหรี่ยงเคเอ็นแอลเอ (Karen National Liberation Army: KNLA) โดยปัจจุบัน กองกำลัง KNLA ร่วมกับกองกำลังกลุ่มพันธมิตร ทำการโจมตี และลอบวางระเบิดตามเส้นทางส่งกำลังบำรุงของกองทัพเมียนมา ทั้งนี้สถานการณ์การสู้รบยังคงยืดเยื้อ และเกิดเหตุการณ์สู้รบปะทุขึ้นอย่างต่อเนื่อง (5) *คณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (Township border committee: TBC) โดยเฉพาะ จ.เชียงราย กลับมามีบทบาทอีกครั้งในการช่วยเหลือคนไทยในเมืองเล่าก์ก่ายให้ปลอดภัย* โดย คณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (TBC) เป็นกลไกความร่วมมือทวิภาคีที่สำคัญ ซึ่งมีทั้งหมด 5 แห่งตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนในระดับท้องถิ่น โดยสองฝ่ายมีการประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี (6) *ทิศทางการเมืองภายในยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น* ได้แก่ (6.1) ยังไม่มีแนวโน้มที่จะจัดการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ ถึงแม้รัฐบาลเมียนมาจะมีความพยายามในการเตรียมการที่จะสำรวจจำนวนประชากรไปแล้วในห้วง มกราคม 2566 และ (6.2) การเจรจาสันติภาพ (Peace Process Steering Team : PPST) ยังไม่มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการเจรจาตามข้อตกลงหยุดยิงแห่งชาติ (Nationwide Ceasefire Agreement: NCA) ซึ่งยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อีกหลายกลุ่มที่ยังไม่ได้ลงนาม NCA กับรัฐบาลทหารเมียนมา (7) *การสู้รบมีความรุนแรงมากขึ้นจากการใช้อากาศยานไร้คนขับของฝ่ายต่อต้าน* โดยได้มีการดัดแปลงโดรนที่ใช้เพื่อการเกษตรมาติดอาวุธที่สามารถบังคับระยะไกลได้นั้น ทำให้การสู้รบ มีประสิทธิภาพและสร้างความเสียหายรุนแรงมากขึ้น (8) *เห็นสัญญาณการสั่นคลอนของรัฐบาลและกองทัพเมียนมา* ดังนั้น (8.1) ทหารเมียนมาเริ่มแปรพักตร์จากฝ่ายรัฐบาลทหารมาเข้ากับกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากจากการรบกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยืดเยื้อยาวนาน ส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการสู้รบของทหารเมียนมา (8.2) กองกำลังกลุ่มต่อต้านมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่าง

ต่อเนื่องและใช้ความรุนแรงมากขึ้น เช่น อากาศยาน ไร้คนขับติดอาวุธทิ้งระเบิด (8.3) รัฐบาลทหารเมียนมาบังคับใช้กฎหมายการปราบปรามการทหาร โดยได้มีการเรียกกำลังพลสำรอง รวมทั้งการเกณฑ์ทหารจากบุคคลพลเรือนเข้ามาบรรจุก่อเป็นกำลังให้กับกองทัพเมียนมา เพื่อทดแทนให้กับหน่วยประจำพื้นที่ต่าง ๆ (8.4) กองกำลังอาสาสมัครพิทักษ์ชายแดน (Border Guard Force: BGF) ประกาศแยกตัวจากรัฐบาลทหารเมียนมาในช่วงเดือน ธันวาคม 2566 และ (8.5) กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มยกเลิกข้อตกลงหยุดยิงกับรัฐบาลเมียนมา (9) **วิกฤติภาวะสมองไหลจากการที่รัฐบาลทหารเมียนมาบังคับใช้กฎหมายการปราบปรามการทหาร** ภาวะสมองไหลเริ่มรุนแรงขึ้นเมื่อ รัฐบาลทหารเมียนมาประกาศใช้กฎหมายบังคับเกณฑ์ทหารแก่พลเรือนชายและหญิง จึงมีประชาชนอพยพเพื่อย้ายไปทำงาน และตั้งรกรากใหม่ที่ประเทศอื่น โดยเฉพาะวิชาชีพที่ต้องใช้ทักษะสูง

5.1.2 คำถามการวิจัยข้อที่ 2 สถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทยอย่างไร

5.1.2.1 สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564 ได้แก่ (1) **เศรษฐกิจบริเวณชายแดนหยุดชะงัก** สถานการณ์ก่อนรัฐประหาร เมียนมาได้ประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้เกิดการปิดด่านการค้าระหว่างกัน โดยเฉพาะจุดผ่านแดนถาวรสะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 1 อ.แม่สาย จ.เชียงราย ตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2563 และบริเวณ อ.แม่สลด จ.ตาก ทำให้มีการปิดสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาแห่งที่ 1 (แม่สลด-เมียวดี) ซึ่งเป็นด่านการค้าที่สำคัญของทั้ง 2 ประเทศ ทำให้กระทบกับภาคธุรกิจและภาคการท่องเที่ยว นอกจากนี้ การสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารเมียนมากับกลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU) ซึ่งร่วมกับกลุ่มกองกำลังป้องกันประชาชน (PDF) บริเวณชายแดนไทย-เมียนมา ที่มีมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ยังส่งผลกระทบต่อยุทธศาสตร์การค้าของ “ภาคเอกชนไทยในพื้นที่” ที่ต้องการเชื่อมโยงการค้าจากไทย-เมียนมา-เอเชียใต้ (อินเดียและบังคลาเทศ) อีกด้วย (2) **การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย** ได้แก่ (2.1) ผู้หนีภัยจากการสู้รบ (ผกร.) จากการที่

ชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มรวบรวมกำลังกันจัดตั้งเป็นกองทัพชนกลุ่มน้อยหันมาจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับกองทัพเมียนมา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 ทำให้มีกลุ่มคนที่อพยพหลบหนีภัยจากการสู้รบเข้ามาในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2527 ทำให้เกิดผลกระทบด้านความมั่นคงหลายประการ อาทิ ปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบลักลอบออกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ไปขายแรงงาน ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาราษฎรไทยในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากผู้หนีภัยการสู้รบ จนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบ เป็นต้น (2.2) ชาวโรฮีนจา ในรัฐยะไข่ ที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานหลายสิบปี การไม่มีเอกสารการเข้ามาในประเทศไทย ที่ถูกต้องทำให้ยังคงมีสถานะของ “ผู้อพยพผิดกฎหมาย” ซึ่งอาจนำพาโรคระบาดและปัญหาสาธารณสุข และ (2.3) ชาวเมียนมาหลบหนีเข้ามาทำงานยังประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย ผ่านช่องทางธรรมชาติทั้งช่วงเวลาปกติ เพื่อเป็นแรงงานข้ามชาติเข้ามาแสวงหาโอกาสทางการเศรษฐกิจ ในช่วงของการแพร่ระบาดของ COVID-19 (3) **ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดในพื้นที่** ชนกลุ่มน้อยใช้ไทยเป็นทางผ่านในการลำเลียงยาเสพติดไปยังประเทศที่สาม และลักลอบลำเลียงเข้าสู่พื้นที่ตอนในของไทย โดยแหล่งผลิตส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ตอนเหนือของรัฐฉาน จึงทำให้อิทธิพลของเครือข่ายยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนยังคงเข้มข้น ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น (4) **ปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยและเมียนมา** เช่น บริเวณฐานปฏิบัติการกุ่มเต็งนาโง่ บ้านห้วยน้ำริน อ.แม่สาย จ.เชียงราย แม้การปะทะของทั้งสองฝ่ายจบลงด้วยการเจรจา แต่ปัจจุบันยังคงมีการเผาระวังในบริเวณดังกล่าว และบริเวณช่องทางพระเจดีย์สามองค์ เนื่องจากการตีความตามอนุสัญญาที่ต่างกันและยึดถือแผนที่คนละฉบับ โดยปัจจุบันฝ่ายไทยยึดถือแผนที่ชุด L-7017 และเมียนมายึดถือแผนที่ชุด U741 ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยและเมียนมาเป็นปัญหาในระยะยาว

5.1.2.2 สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 2564 ได้แก่ (1) สถานการณ์

ยาเสพติดมีความรุนแรงมากขึ้น โดยหลังรัฐประหารมีการขนส่งยาเสพติดเข้ามายังไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ จ.เชียงราย จ.เชียงใหม่ และ จ.แม่ฮ่องสอน เนื่องจากมีภูมิประเทศติดกับเขตอิทธิพลชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตยาเสพติด อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ว้า (UWSP) ในเมียนมา โดยยาเสพติดเหล่านี้มีการผลิตมาจากรัฐฉานตอนเหนือ และถูกส่งลงมาทางใต้ผ่านชายแดนไทย เพื่อส่งผ่านไปยังประเทศที่สาม สำหรับในพื้นที่ภาคตะวันตก พบยาเสพติดประเภท ยาบ้า ยาไอซ์ และเฮโรอีน จากการจับกุมที่ผ่านมามีชนกลุ่มน้อยเป็นกลุ่มขบวนการหลักเคลื่อนไหวอยู่ในเขต อ.พญาตองซู รัฐกะเหรี่ยง เนื่องจากเป็นเส้นทางลำเลียงจากแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในและพื้นที่ภาคใต้ เพื่อกระจายยาเสพติดไปต่างประเทศและพื้นที่อื่น ๆ เนื่องจากมีระยะทางใกล้กว่าเส้นทางอื่น (2) **เศรษฐกิจบริเวณชายแดนหยุดชะงัก** จากสถานการณ์การสู้รบในเมียนมา ทำให้เกิดความไม่แน่นอนของนโยบายเกี่ยวกับการเปิด-ปิดด่านการค้าบริเวณชายแดน เนื่องจากในบางพื้นที่รัฐบาลทหารเมียนมาไม่มีอำนาจในการปกครอง จึงส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ทำการค้าบริเวณชายแดน โดยหลังรัฐประหารทำให้เกิดสถานการณ์การสู้รบขึ้น ทำให้การค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศยังไม่สามารถที่ขับเคลื่อนได้มากนัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อความร่วมมือและความเชื่อมโยงที่จะเกิดขึ้นในภูมิภาค รวมถึงประเทศไทยยังไม่สามารถที่จะแสวงประโยชน์จากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (3) **การหลบหนีเข้าเมืองของผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.)** เนื่องจากเหตุการณ์การสู้รบระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนที่ติดกับไทย ทั้งบริเวณรัฐกะยาและรัฐกะเหรี่ยง รวมถึงกองกำลังป้องกันประชาชน (PDF) ยังคงผลักดันทหารเมียนมาที่ตั้งฐานปฏิบัติการอยู่บริเวณริมแม่น้ำสาละวินให้ออกจากพื้นที่ ทำให้ไทยต้องรองรับผู้หนีภัยความไม่สงบเพิ่มมากขึ้นในอนาคต จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานด้านความมั่นคง และไทยอาจจะได้รับแรงกดดันจากมหาอำนาจเมื่อเกิดการจับกุมประชากรแฝงเหล่านี้ โดยชาติมหาอำนาจบางชาติอาจมองว่าไทยไม่ปฏิบัติไปตามหลักการมนุษยธรรม และอาจจะกดดันการ

ทำงานของหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยผ่าน NGOs ที่ชาติมหาอำนาจเหล่านี้ให้การสนับสนุนอยู่ด้วยเช่นเดียวกัน (4) **ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมา** จากสถานการณ์ความไม่สงบในเมียนมาส่งผลให้มีกลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมาเข้ามาใช้พื้นที่ของไทยในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการปลุกระดมต่อต้านรัฐบาลทหารเมียนมา ตลอดจนระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ผู้สนับสนุนชนกลุ่มน้อยที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย หรือจากชาติมหาอำนาจ ตลอดจน NGOs เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์การดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจและความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเมียนมาได้ (5) **การไม่สามารถดำเนินการประชุมตามกลไกการบริหารจัดการชายแดนในพื้นที่ได้** กองทัพไทยไม่สามารถดำเนินการประชุมกับทหารเมียนมาได้ตามกลไกประชุมคณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (TBC) โดยเฉพาะในพื้นที่ จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งติดกับรัฐคะยาของเมียนมา ในปัจจุบันกองกำลังกะเหรี่ยงคะยา/คาเรนนี (KA) ได้ควบคุมพื้นที่ในรัฐคะยาได้ทั้งหมด จึงไม่มีผู้แทนของทหารเมียนมาเข้าร่วมการประชุม TBC ซึ่งถือเป็นกลไกในระดับพื้นที่ที่สำคัญของทหารไทยกับทหารเมียนมาที่นำมาใช้ในการพูดคุยและแก้ไขปัญหาบริเวณชายแดนร่วมกัน เช่น ปัญหายาเสพติด สิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ (6) **อาชญากรรมข้ามชาติจาก ชเวก๊กโก (Shwe Kokko) และ โครงการ KK Park** จากการที่รัฐบาลกลางของเมียนมาไม่สามารถที่จะคุมประเทศได้ทั่วประเทศ และเป็นพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยทำให้กลุ่มทุนจีนเหล่านี้เข้ามาสร้างเมืองได้ง่าย และเป็นพื้นฐานของอาชญากรรมได้ง่ายขึ้น ซึ่งส่งผลกับความมั่นคงบริเวณชายแดนของไทย โดยเฉพาะภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ทั้งการค้ามนุษย์ที่มีเพิ่มมากขึ้น และมาจากหลากหลายชาติมากขึ้น ทั้งมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย และจากที่อื่น ๆ การพนันออนไลน์ที่ผิดกฎหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อหน่วยงานความมั่นคงของไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงที่เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย (7) **ปัญหาแรงงานต่างด้าวและการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย** เนื่องจากปัญหาความไม่สงบและสภาพเศรษฐกิจในประเทศเมียนมา ประกอบกับความต้องการแรงงานของสถานประกอบการในไทย และการระงับการผ่าน-เข้าออก บริเวณจุดผ่านแดนต่าง ๆ ทำให้กลุ่มขบวนการยังคง

มีความพยายามลักลอบขนแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น (8) **การลักลอบค้าอาวุธสงคราม** เนื่องจากชนกลุ่มน้อยต้องการอาวุธ ในการต่อสู้กับรัฐบาลทหารเมียนมา อาวุธเหล่านี้อาจได้รับจากผู้สนับสนุนซึ่งเป็นชาตินิยมอำนาจ หรือผู้สนับสนุนจากนอกประเทศ โดยใช้ไทยเป็นทางผ่านในขนส่งอาวุธดังกล่าวผ่านช่องทางธรรมชาติ และ (9) **ภัยคุกคามรูปแบบใหม่อื่น ๆ ตามแนวชายแดน** เช่น การโจรกรรมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และการลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น

5.1.3 คำถามการวิจัยข้อที่ 3 บทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตควรเป็นอย่างไร

5.1.3.1 มิติด้านกำลังพลและการปฏิบัติงาน (P-People) ได้แก่
(1) การเสริมสร้างกำลังพลของกองทัพให้เป็นผู้มีองค์ความรู้ระดับยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะบุคลากรของกองทัพที่ปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับงานความมั่นคงชายแดน ควรเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ระดับยุทธศาสตร์มากกว่าระดับยุทธการ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความมั่นคงชายแดนที่มีความซับซ้อน ในลักษณะรัฐซ้อนรัฐได้ **(2) การสรรหากำลังพลของกองทัพรุ่นใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญในเชิงพื้นที่เป็นการเฉพาะเพิ่มเติม** โดยอาจสรรหาจากผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 2 ปี หรือมีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการชายแดนเป็นการเฉพาะ เพื่อให้กองทัพมีกำลังพลรุ่นใหม่ที่มีความชำนาญในภูมิประเทศ กลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิรัฐศาสตร์ของเมียนมา ผู้นำและการบริหารงานของรัฐบาลเมียนมา ตลอดจนมีความเข้าใจในปัจจัยด้านภูมิสังคม (Social Geography) เพื่อเป็นประโยชน์ในการประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ชายแดนได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น **(3) พิจารณาสับสุนนระบบและเครื่องมือเฝ้าตรวจชายแดนด้วยยุทธโศปกรณ์พิเศษ** โดยยุทธโศปกรณ์พิเศษ ยังคงมีความสำคัญต่อการเฝ้าตรวจชายแดนของกองกำลังป้องกันชายแดนในพื้นที่ เช่น กล้องส่องกลางคืน (Night Vision) เครื่องมือพิเศษด้านการข่าว เครื่องมือตรวจจับ/แจ้งเตือนไร้สาย และการติดตั้งสัญญาณควบคุมอากาศยานไร้

คนขับด้วยวิธีการ Anti-drone การบันทึกภาพเคลื่อนไหวด้วยกล้องวงจรปิด เนื่องจากผลการปฏิบัติงานของกองทัพอากาศในปัจจุบัน มาจากการเฝ้าตรวจชายแดนและการลาดตระเวนเป็นหลัก และยุทธวิธีของกองกำลังกลุ่มต่อต้านมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและใช้ความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น ยุทธโศภณวิธีพิเศษจึงมีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวัง และป้องกันการสูญเสียของกำลังพล (4) **การเพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลในการใช้ภาษาพม่า/ภาษากลุ่มชาติพันธุ์** เพื่อประโยชน์ในด้านการข่าว และการสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน โดยควร (4.1) มีการอบรมภาษาเมียนมาอย่างเป็นทางการกับเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงและผู้ปฏิบัติงานข่าวกรองในพื้นที่ (4.2) พิจารณาอบรมภาษาเมียนมาท้องถิ่น (ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ภาษากะเหรี่ยง ภาษากะยา/คะยา) แก่ทหารกองหนุนและบุคคลทั่วไปที่เป็นอาสาสมัครหน้าด่านตรวจคนเข้าเมือง และ (4.3) เพิ่มอัตราการขึ้นทะเบียนผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาเมียนมาในกองทัพบก (5) **กองทัพบกควรบูรณาการการศึกษาและการวิจัยร่วมกับหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่** เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ภาคสนามสู่มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นได้เรียนรู้กลไกทางด้านกฎหมาย และภารกิจในการป้องกันชายแดนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมือง และสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนรุ่นใหม่ในงานความมั่นคง (6) **การเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการทหารและการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารบริเวณแนวชายแดน ให้มีความครอบคลุมทุกที่ตั้งฐานปฏิบัติการ** โดยกองทัพบกควรดำรงความต่อเนื่องในการเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการทหารแก่กำลังพลเพื่อรองรับภัยคุกคามที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการใช้อากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicles: UAVs) ทางทหาร ตลอดจนกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้อากาศยานไร้คนขับติดอาวุธ เพื่อป้องกันการเสี่ยงต่อการถูกล้ำด้วยกฎหมายเป็นต้น นอกจากนี้ ยังควรมีการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานให้กับฐานปฏิบัติการของกองกำลังป้องกันชายแดนให้มีความสมบูรณ์ ครบทุกฐานปฏิบัติการ ซึ่งยังคงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนความพร้อมใน

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (7) **การเตรียมความพร้อมของกำลังพลด้านการสื่อสารในภาวะวิกฤตในยุคดิจิทัล/ ยุคสื่อสังคมออนไลน์เชิงรุก** ซึ่งเป็นการเตรียมการสื่อสารจากภายในหน่วยงาน ถึงสถานการณ์ที่กำลังเกิดวิกฤตไปยังสาธารณชนในประเด็นต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน ลดการเกิดคำถามที่ว่า “มีทหารไว้ทำไม” ลดการส่งต่อข้อมูลอันเป็นเท็จหรือข่าวปลอม และลดความหวาดกลัวของประชาชนตามแนวชายแดนต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และ (8) **ดำรงความต่อเนื่องในการสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมในการฝึกกำลังด้านความมั่นคง** เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติในพื้นที่ชายแดน โดยใช้เครื่องมือด้านกิจการพลเรือนที่มีอยู่ เช่น โครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนานตามแนวชายแดน เพื่อประสานความร่วมมือและสร้างความมั่นคงในพื้นที่ และโครงการตาสับประรด ซึ่งเป็นการบูรณาการกำลังร่วมกัน เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อการปฏิบัติภารกิจ การแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงทุกรูปแบบ

5.1.3.2 มิติด้านเทคโนโลยีและการจัดทำฐานข้อมูล (T-Technology)

ได้แก่ (1) **การพัฒนาระบบเฝ้าตรวจชายแดนของกองทัพให้มีประสิทธิภาพ** เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญ ที่ทำให้สามารถสนับสนุนงานด้านการข่าวให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาสิ่งอุปกรณ์สายสรรพาวุธ และนำอุปกรณ์ต่าง ๆ มาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับกองกำลังป้องกันชายแดน เช่น Anti-Drone เครื่องสแกนหาอาวุธที่ใช้ในกรณีที่มีการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย เป็นต้น (2) **กองทัพมีแนวโน้มความต้องการใช้ยุทธโศปกรณ์พิเศษมากขึ้นในอนาคต** เนื่องจากความซับซ้อนของภัยคุกคามที่เกิดขึ้น และความซับซ้อนจากการเปลี่ยนแปลง ทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ดังนั้น ยุทธโศปกรณ์พิเศษมีความสามารถในการช่วยให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยมากขึ้น ทั้งการติดกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) กล้องส่องกลางคืน ในบริเวณพื้นที่เฝ้าตรวจหรือติดตั้งตามจุดสำคัญ หรือจุดล่อแหลม (3) **การดำรงความต่อเนื่องในการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยด้านความมั่นคง** มีความจำเป็นในการเสริมสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะการป้องกันการลักลอบเข้าเมือง

การลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมาย และการก่อปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึง การเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดน ดังนั้นจึงควรมี การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้าง เครือข่ายเฝ้าระวังและระบบตรวจการณ์ โดยเฉพาะบริเวณช่องทางสัญจรข้ามแดน เพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ (4) **มีการบูรณาการ ด้านงานข่าวในพื้นที่ร่วมกัน** เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์ด้านความมั่นคง ประเทศของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลดช่องโหว่ด้านการข่าว ข่าวดลอม เพื่อเพิ่ม ความแม่นยำของข้อมูลที่จะใช้ปฏิบัติการ ต่อดจนเพื่อสอบทานข้อมูลข่าวร่วม กัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้รับและส่งต่อข้อมูลที่ถูกต้อง (5) **การเพิ่มจำนวนการ ใช้ยุทธโศปกรณ์พิเศษที่ผลิตได้เองในกองทัพ** ซึ่งจะสนับสนุนรูปแบบการรบสมัยใหม่ ที่มีความแม่นยำสูง และเพื่อให้ก้าวทันภัยคุกคามตามแนวชายแดน เนื่องจากฝ่ายต่อ ด้านรัฐบาลเมียนมาปรับรูปแบบการรบมาใช้อากาศยานไร้คนขับเป็นหลัก (6) **พิจารณาการนำระบบจัดเก็บข้อมูล Biometrics ของบุคคลต้องห้ามมาใช้กับ กองทัพ** โดย ระบบ Biometrics เป็นเครื่องมือของงานตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งมี ประโยชน์ในการใช้ระบุตัวตนผ่านลักษณะทางชีววิทยาที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เช่น การตรวจสอบข้อมูลผ่านภาพถ่ายใบหน้า ภาพถ่ายขณะข้ามเขตแดนได้รวดเร็วผ่าน เครื่องสแกน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร สำหรับการควบคุมการเดินทางย้ายถิ่นฐานของผู้อพยพบริเวณพื้นที่ชายแดน และ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (7) **การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองกับกองทัพ** ด้วยระบบ สารสนเทศตรวจคนเข้าเมือง (Personal Identification Blacklist Immigration Control System: PIBICS) ซึ่งเป็นระบบสารสนเทศที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง พัฒนาขึ้นมาเองตั้งแต่ปี 2555 มีจุดเด่นในเรื่องการมีประสิทธิภาพของระบบฐานข้อมูล ในการคัดกรองบุคคลตามหมายจับหรือบุคคลเฝ้าระวัง บุคคลต้องห้าม รวมถึงเฝ้าดู และติดตามบุคคลที่เป็นภัยต่อราชอาณาจักร

5.1.3.3 มิติด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ และงบประมาณ (P-Process) ได้แก่ (1) สนับสนุนการจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการกรณีผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.) ปัจจุบันสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำ ซึ่งการมีคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติดังกล่าว จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนต่อผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดน (2) เตรียมมาตรการปฏิบัติของหน่วยงานความมั่นคง ในพื้นที่ต่อพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้พลัดถิ่น ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่บริเวณชายแดนเมียนมา ห่างจากชายแดนไทยประมาณ 50 เมตร ซึ่งหากสถานการณ์ยังรุนแรงต่อเนื่อง พื้นที่ดังกล่าวอาจไม่เพียงพอรองรับชาวเมียนมา และเกิดการอพยพเข้ามายังประเทศไทยมากขึ้น (3) อำนาจความสะดวกในด้านกฎหมาย/ กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือคนไทยกลับประเทศอย่างปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นใจให้พี่น้องคนไทยในพื้นที่ที่รอลงอาญาเชื่อมั่นว่า ทางกรมการไทยกำลังพยายามดำเนินการอยู่ในทุกวิถีทางที่จะช่วยเหลือคนไทยภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ (4) จัดทำมาตรการที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติในการเคลื่อนย้ายผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงออนไลน์/บุคคลสัญชาติจีนตามแนวชายแดน รวมทั้งการช่วยเหลือชาวต่างชาติที่ถูกหลอกไปทำงานของกลุ่มชาวจีน หรือกลุ่มทุนจีนสีเทาตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต (5) ให้อำนาจภายใต้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการลักลอบโจรกรรมรถยนต์ข้ามแดน เนื่องจากสถิติของการโจรกรรมแปรผันตามสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมืองของเมียนมา ดังนั้นควรให้อำนาจภายใต้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการลักลอบโจรกรรมรถยนต์ข้ามแดนให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น (6) สนับสนุนให้มีการเข้าสู่ระบบ การเป็นผู้เข้าเมืองเพื่อทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย โดยมีแนวทาง ได้แก่ (6.1) สนับสนุนกฎกระทรวงในการลดค่าธรรมเนียมการตรวจลงตราและคำขออนุญาตอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว สำหรับแรงงานต่างด้าว 4 สัญชาติ ได้แก่ กัมพูชา เมียนมา ลาว เวียดนาม โดยกระทรวงมหาดไทย และ (6.2) สนับสนุนมาตรการบังคับ

ใช้กฎหมายกับกลุ่มช่วยเหลือ ช้อนเร้น ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 อย่างเคร่งครัด

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ผลการวิจัยฉบับนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน ทั้งกองทัพไทยและหน่วยงานความมั่นคงอื่น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยใคร่ขอเสนอ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังต่อไปนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับกองทัพ

5.2.1.1 มีการพัฒนากำลังพลและมีกระบวนการคัดสรรบุคลากร ให้เหมาะสมกับนโยบายและสอดคล้องกับบริบทของสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

ระยะสั้น ได้แก่ (1) มีกระบวนการคัดสรรและสรรหากำลังพลของกองทัพรุ่นใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญในเชิงพื้นที่และเมืองศึกรู้ด้านการบริหารจัดการชายแดนเป็นการเฉพาะเพิ่มเติม โดยอาจสรรหาจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 2 ปี และมีความชำนาญในภูมิประเทศ กลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิรัฐศาสตร์ของเมียนมา และ (2) **การเพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลในการใช้ภาษาพม่า/ภาษากลุ่มชาติพันธุ์** ดังนี้ (2.1) มีการอบรมภาษาเมียนมาอย่างเป็นทางการกับเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงและผู้ปฏิบัติงานข่าวกรองในพื้นที่ (2.2) พิจารณาอบรมภาษาเมียนมาท้องถิ่น (ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ภาษากะเหรี่ยง ภาษากะยา/คะยา) แก่ทหารกองหนุนและบุคคลทั่วไปที่เป็นอาสาสมัครหน้าด่านตรวจคนเข้าเมือง และ (2.3) เพิ่มอัตราการขึ้นทะเบียนผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาเมียนมาในกองทัพ

ระยะกลาง ได้แก่ (1) **การเสริมสร้างกำลังพลของกองทัพให้เป็นผู้ที่มีความเป็นผู้รู้ระดับยุทธศาสตร์** ที่สามารถประเมินสถานะแวดล้อมทาง

ยุทธศาสตร์ทหารและยุทธศาสตร์ชาติ ตลอดจนสามารถคาดการณ์ถึงผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้อย่างเหมาะสม และ (2) **การเตรียมความพร้อมของกำลังพลด้านการสื่อสารในภาวะวิกฤตในยุคดิจิทัล/ ยุคสื่อสังคมออนไลน์เชิงรุก** โดยกองทัพควรมีแนวทางในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับสาธารณชน ทั้งในยามปกติและในยามไม่ปกติหรือในยามสงคราม ดังนี้ (2.1) ก่อนเกิดวิกฤต จะต้องมีการประเมินความเสี่ยงในการสื่อสารว่าจะกระทบด้านใดบ้าง (2.2) เมื่อเกิดวิกฤต ควรตรวจสอบข้อมูลว่ามีข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร และต้องตั้งทีมเพื่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลในภาวะวิกฤต และ (3) หลังวิกฤต การประชาสัมพันธ์ควรเน้นไปที่การฟื้นฟูภาพลักษณ์ของกองทัพ และควรมีการถอดบทเรียนจากเหตุวิกฤตที่ผ่านมา เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่อไป

ระยะยาว ได้แก่ (1) การเพิ่มพูนความรู้แก่กำลังพลในด้านเทคโนโลยีทางการทหาร โดยการเพิ่มจำนวนการใช้ยุทธโศปกรณ์พิเศษที่ผลิตได้เองในกองทัพ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถเสริมสร้างความมั่นคงและเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองของประเทศ ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกิจได้อย่างครอบคลุมและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และ (2) **การปรับปรุงการติดต่อสื่อสารบริเวณแนวชายแดนให้มีความครอบคลุมทุกที่ตั้งฐานปฏิบัติการ** โดยมีการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานให้กับฐานปฏิบัติการของกองกำลังป้องกันชายแดนให้มีความสมบูรณ์ ทั้งด้านระบบไฟฟ้าและ ด้านระบบประปาให้ครบทุกฐานปฏิบัติการ ซึ่งยังคงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

5.2.1.2 **ดำรงความต่อเนื่องในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน** ในการเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังภัยตามแนวชายแดน ได้แก่ (1) **การบูรณาการการศึกษาและการวิจัยร่วมกับหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่** โดยการทำงานวิจัยร่วมกันระหว่างกองทัพและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ซึ่งจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

ในการพัฒนาการปฏิบัติงานได้ (2) **การสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนรุ่นใหม่ในงานความมั่นคง** เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้และความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ เป็นผู้นำที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะชีวิตที่ดี เห็นคุณค่าของจิตอาสา และการร่วมมือกันทำประโยชน์ให้กับสังคม (3) **มีการบูรณาการดำเนินงานข่าวในพื้นที่ร่วมกัน** เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการข่าวของกองทัพ ด้วยการสร้างนักการข่าว ภาคประชาชน เพื่อเป็นประชาคมข่าวภาคท้องถิ่น (4) **ดำรงความต่อเนื่องในการสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมในการหมั่นกำลั้งด้านความมั่นคง โดยใช้เครื่องมือด้านกิจการพลเรือนที่มีอยู่** เช่น ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน และอาสาสมัครกิจการพลเรือน การจัดทำโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนานตามแนวชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนผ่านงานมวลชนสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายได้แก่ ภาคีประชาชน ภาคเอกชน นักวิชาการ ภาครัฐ สื่อมวลชน และผู้นำทางจิตวิญญาณ เป็นต้น

5.2.1.3 พัฒนาระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามศักยภาพพื้นที่มาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ได้แก่ (1) **การสนับสนุนระบบและเครื่องมือเฝ้าตรวจชายแดนด้วยยุทธวิธีปรอทพิเศษต่อกำลั้งป้องกันชายแดนอย่างต่อเนื่อง** เช่น การบันทึกภาพเคลื่อนไหวด้วยกล้องวงจรปิด การตัดสัญญาณควบคุมอากาศยานไร้คนขับด้วยวิธีการ Anti-drone กล้องส่องกลางคืน (Night vision) เครื่องสแกนหาอาวุธที่ใช้ในกรณีที่มีการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย เครื่องมือพิเศษด้านการข่าว เครื่องมือตรวจจับ/แจ้งเตือนไร้สาย และการนำเทคโนโลยีดาวเทียมวงโคจรระยะใกล้มาใช้ (2) **มีการพัฒนาระบบเฝ้าตรวจชายแดนของกองทัพให้มีประสิทธิภาพ** โดยมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังและระบบตรวจการณ์ โดยเฉพาะบริเวณช่องทางสัญจรข้ามแดน และ (3) **พิจารณาการนำระบบจัดเก็บข้อมูล Biometrics ของบุคคลต้องห้ามมา**

ใช้กับกองทัพ ตลอดจนการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองกับกองทัพ ด้วยระบบสารสนเทศตรวจคนเข้าเมือง (Personal Identification Blacklist Immigration Control System: PIBICS) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการใช้ระบุตัวตนผ่านลักษณะทางชีววิทยาที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เช่น ข้อมูลในการเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร การตรวจสอบข้อมูลผ่านการสแกนภาพถ่ายใบหน้า ลายนิ้วมือ การตรวจคัดกรองบุคคลต่างด้าว หรือบุคคลต้องสงสัย เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.2.2.1 การสนับสนุนการจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการกรณีผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.) ซึ่งปัจจุบันสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำ ซึ่งการมีคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติดังกล่าว จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนต่อผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดน

5.2.2.2 การเตรียมมาตรการปฏิบัติของหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ต่อพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้พลัดถิ่น ซึ่งตั้งอยู่ชายแดนเมียนมา ห่างจากชายแดนไทยประมาณ 50 เมตร จึงอาจเป็นช่องทางให้เกิดการอพยพเข้ามายังประเทศไทยได้อีกช่องทางหนึ่ง

5.2.2.3 การเสริมสร้างความร่วมมือให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติ/ อาชญากรรมข้ามพรมแดนในมุมมองใหม่ ดังนี้ (1) การอำนวยความสะดวกในด้านกฎหมาย/ กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือคนไทยกลับประเทศอย่างปลอดภัย โดยควรมีช่องทางพิเศษ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือคนไทย และเพื่อสร้างความมั่นใจให้พี่น้องคนไทยในพื้นที่ที่รอการอพยพมั่นใจว่า ทางกรมไทยกำลังพยายามดำเนินการอยู่ในทุกวิถีทางที่จะช่วยเหลือคนไทยภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ และ (2) จัดทำมาตรการที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติ

ในการเคลื่อนย้ายผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงออนไลน์/บุคคลสัญชาติจีนตามแนวชายแดน โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงออนไลน์ การช่วยเหลือชาวต่างชาติที่ถูกหลอกไปทำงานของกลุ่มชาวจีน หรือกลุ่มทุนจีนสีเทาตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

5.2.2.4 ให้อำนาจภายใต้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการลักลอบโจรกรรมรถยนต์ข้ามแดน เนื่องจากสถิติของการโจรกรรมแปรผันตามสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมืองของเมียนมา ดังนั้นจึงให้อำนาจภายใต้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการลักลอบโจรกรรมรถยนต์ข้ามแดนให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

5.2.2.5 สนับสนุนให้มีการเข้าสู่ระบบการเป็นผู้เข้าเมืองเพื่อทำงาน โดยถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่ (1) สนับสนุนกฎกระทรวงในการลดค่าธรรมเนียมการตรวจลงตราและคำขออนุญาตอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว สำหรับแรงงานต่างด้าว 4 สัญชาติ ได้แก่ กัมพูชา เมียนมา ลาว เวียดนาม ของกระทรวงมหาดไทย และ (2) สนับสนุนมาตรการบังคับใช้กฎหมายกับกลุ่มช่วยเหลือ ช้อนเร้น ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 อย่างเคร่งครัด

5.2.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น ควรทำการศึกษาเชิงปริมาณร่วมด้วย เพื่อสำรวจบทบาทของไทยในการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาเพิ่มเติม อันจะนำมาซึ่งการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- ดุลยภาค ปรีชาวัชช. (2567). “สถานการณ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: บทบาทของอาเซียนและไทย. การประชุมศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ 2/ 67 สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2554). คู่มือการกำหนดยุทธศาสตร์ในระดับชาติ, หน้า 27-30. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- สำนักข่าวชายขอบ. (2566). รบเดือดเขตปกครองโกก้าง - ว่า ชายแดนรัฐฉานเหนือ. อ้างถึงใน ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. (2567). สถานการณ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: บทบาทของอาเซียนและไทย. การประชุมศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ 2/ 67 สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- สุเทพ นิมสสาย. (2558). ผลกระทบและการปรับตัวของชุมชนและสังคมเมืองชายแดนในเขตภาคเหนือตอนโยบายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาเมืองชายแดนจังหวัดเชียงรายและจังหวัดตาก. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

วารสาร และหนังสือพิมพ์

- พิษณุวัฒน์ ยาพรม, ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, และ เบญจวรรณ นาราสัจจ์. (2562). สถานภาพความรู้งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการชายแดนในประเทศไทย พ.ศ. 2551 - 2562. วารสาร 15th International Conference on Humanities and Social Sciences 2019 (IC-HUSO 2019), เข้าถึงได้จาก <https://hs.kku.ac.th/ichuso/2019/168-ICHUSO-2019.pdf>
- วีรวิษณุ ปิยนนทศิลป์. (2560). การพัฒนาพื้นที่ชายแดน เพื่อการค้าการลงทุนและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2560), เข้าถึงได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pyu/article/view/123264>
- Weidner อังถึงใน วีรวิษณุ ปิยนนทศิลป์. (2560). การพัฒนาพื้นที่ชายแดน เพื่อการค้าการลงทุนและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2560), เข้าถึงได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pyu/article/view/123264>

วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เอกสารวิจัย

- ชนะศึก โรจนพิทยากร. (2564). “การรัฐประหารในเมียนมา ปี พ.ศ.2564 กับการเพิ่มขึ้นของปัญหายาเสพติดในไทย”. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เข้าถึงได้จาก <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=8899&context=chulaetd>
- ผลจากการประชุมเรื่อง แนวทางการกำหนดท่าทีและจัดลำดับความเร่งด่วนกิจกรรมความร่วมมือด้านความมั่นคงของ ทท. ต่อกลุ่มประเทศอาเซียน วันที่ 1 - 3 พฤศจิกายน 2566 ณ กรมยุทธการทหาร
- ลือชา การณ์เมือง. (2560). พัฒนาการการปฏิรูปทางการเมืองของประเทศพม่าในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2014. รายงานวิจัยดุชนิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2560, น. 1100 – 1111, เข้าถึงได้จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/download/104739/83364/265462>

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- คมชัดลึกออนไลน์. (2564). “กองทัพจีน” ผนึกรัฐบาลซูจี ชาติพันธุ์แรกพบมา, เข้าถึงได้จาก <https://www.komchadluek.net/news/468446>
- คมชัดลึกออนไลน์. (2564). นักศึกษาพม่า บนทางปิ่น 2 ยุค, เข้าถึงได้จาก <https://www.komchadluek.net/scoop/465175>
- ทีมศูนย์ข่าวภาคเหนือ สำนักข่าวไทยพีบีเอส. (2567). “สำรวจกองกำลังชาติพันธุ์ ในเมียนมา” ตอน 2, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/341061>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). เขตปกครอง “ปะโอ” เรามีสักดิน, เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1050557>
- ไทยพีบีเอส. (2565). “เจ้ายอดศึก” เปิดเจรจา “เมียนมา” รอบใหม่, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/320584>
- ไทยโพสต์. (2566). 41 คนไทยในเล้ากักย้ายถึงไทยแล้ว “ทหารไทย-เมียนมา” ร่วมรับส่ง, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/general-news/486669/>
- ประชา บุรพาวิถี. (2564). ฝันถูกร้อน “ทัพสหพันธรัฐ” ความหวังหนุ่มสาวชาวเมียนมา, เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/932643>
- ประชาไท. (2564). กองทัพตะออง TNLA ประณามกองทัพพม่าถล่มรัฐฉานหวังสร้างสถานการณ์สงครามกลางเมือง, เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2015/11/62459>
- ปันทพ ตั้งศรีวงศ์. (2564). กองทัพชาติพันธุ์...ตัวแปรสำคัญในเมียนมา, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2021/03/pundop22/>
- ปันทพ ตั้งศรีวงศ์. (2566). บทบาท “กองทัพว้า” กับ “ระบียงเศรษฐกิจจีน-เมียนมา”, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2023/04/pundop105/>

- ผู้จัดการออนไลน์. (2564). “สภาออบกู้รัฐชาน” แลงการณ์ยืนยันปกป้องชาวบ้าน
ระบุสงครามรัฐชานเชื่อมโยงการยึดอำนาจ, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/indochina/detail/9640000018123>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564). ผึ้งแตกรัง! ชาวโกก้างอพยพหนี “เลาก์ก่าย” หวั่นแนวรบ
“เมียนมา-MNDAA” ลามเข้าเมือง, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/indochina/detail/9650000116436>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2566). คี “เมียนมา-3 กลุ่มติดอาวุธ” ในรัฐฉานเหนือ 4 วัน
ชาวบ้านตาย 7 พลัดถิ่นกว่า 6,200 คน, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/indochina/detail/9660000098359>
- พินิตพันธุ์ บริพัตร. (2566). การปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจของเมียนมาภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 51 ฉบับที่ 1 (2564), น.97-121, เข้าถึงได้จาก <https://pridi.or.th/th/content/2023/08/1640>
- พีพีทีวี ออนไลน์. (2564). “กะเหรี่ยงแตก” แยกวงคุกกองทัพ ด้าน KNU เลือกสู้ต่อ,
เข้าถึงได้จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ต่างประเทศ/146714>
- วงศ์พันธ์ อมรินทร์เทวา. (2564). จุดแข็งของเราคือพลังประชาชน” คุยกับกองกำลัง
ประชาชนเมียนมาในวันที่ต้องจับอาวุธขึ้นสู้ด้วยตัวเอง, เข้าถึงได้จาก <https://www.the101.world/myanmar-civilian-forces/>
- ศรินาคา เชียงแสน. (2564). รวมชาติกะเหรี่ยงเผ่าพันธุ์ทรหดที่ไม่มีวันตาย...กับ
กระแสแฮชแท็กขอย้ายประเทศ, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2021/05/the-karen-national-union-06-05-2564/>
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. (2565). การพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านความมั่นคง ในห้วงปี พ.ศ. 2566-2570, เข้าถึงได้จาก <https://sscthai-land.org/index.php/research/งานวิจัย-research-paper/การพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อน-ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง-ในห้วงปี-พ-ศ-2566---2570>

- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. (2566). แนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดน: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา, เข้าถึงได้จาก <https://sscthailand.org/index.php/research/งานวิจัย-research-paper/เอกสารวิจัย-research-paper-เรื่อง-แนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดน-ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา>
- ศูนย์เมียนมาร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2555). การแบ่งเขตปกครองของเมียนมา, เข้าถึงได้จาก <https://myanmarcenter.kpru.ac.th/myanmar/index.php/2017-07-27-15-09-12>
- สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2566). ข้อมูลพื้นฐานของต่างประเทศ 2566, เข้าถึงได้จาก <https://almanac.nia.go.th/media/almanac/2023/02/myanmar-2566.p>
- สำนักข่าวชายขอบ. (2560). กลุ่มติดอาวุธชาติพันธุ์ยะไข่ ALP เสนอตัวขอทางการเมืองมาคุ้มครองความปลอดภัยให้ชาวยะไข่ หลังมีคนร้ายมุ่งโจมตีชาวบ้านที่เป็นชาวพุทธ ด้านพรรคการเมืองในพื้นที่ออกมาเตือนสถานการณ์เลวร้ายลงจนถึงระดับน่ากลัว, เข้าถึงได้จาก <https://transbordernews.in.th/home/?p=17310>
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2560). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2564), เข้าถึงได้จาก [http://www.nsc.go.th/Download1/นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ %20\(พ.ศ.%202560%20-%202564\) .pdf](http://www.nsc.go.th/Download1/นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ%20(พ.ศ.%202560%20-%202564).pdf)
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2566). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570), เข้าถึงได้จาก https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2023/06/nsc_policy_66-70-2-.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดน ด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 – 2570), เข้าถึงได้จาก <https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2023/04/Action-Plan-on-Border-Security-Management-66-70.pdf>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ไม่ระบุ). ยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา, เข้าถึงได้จาก <http://nscr.nesdc.go.th/ns/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ไม่ระบุ). ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง, เข้าถึงได้จาก <http://nscr.nesdb.go.th/ยุทธศาสตร์ชาติ/ด้านความมั่นคง/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ไม่ระบุ). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (2566-2570), เข้าถึงได้จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>

อภิยุกต์ อำนวยกาญจนสิน. (ไม่ระบุ). ความไม่สงบทางการเมืองในเมียนมา กับ เศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรม, เข้าถึงได้จาก https://www.oie.go.th/assets/portals/1/fileups/2/files/ArticlesAnalysis/Myanmar_and_the_economy.pdf

- Chen, Z., Chan, I. C. C., Mehraliyev, F., Law, R., & Choi, Y. (2024). Typology of people–process–technology framework in refining smart tourism from the perspective of tourism academic experts. *Tourism Recreation Research*, 49(1), 105-117. <https://doi.org/10.1080/02508281.2021.1969114>
- Irrawaddy Publishing Group. (2566). Key Myanmar EAOs Shun Junta's Peace Deal Anniversary Celebration, เข้าถึงได้จาก <https://www.irrawaddy.com/news/politics/key-myanmar-eaos-shun-juntas-peace-deal-anniversary-celebration.html>
- Leavitt, H. J. (2013). Applied organizational change in industry: Structural, technological and humanistic approaches. In *Handbook of Organizations (RLE: Organizations)* (pp. 1144-1170). Routledge.
- Liao, L., & Teo, E. A. L. (2019). Managing critical drivers for building information modelling implementation in the Singapore construction industry: an organizational change perspective. *International Journal of Construction Management*, 19(3), 240-256. <https://doi.org/10.1080/15623599.2017.1423165>
- Prodan, M., Prodan, A., & Purcarea, A. A. (2015). Three new dimensions to people, process, technology improvement model. In *New Contributions in Information Systems and Technologies: Volume 1* (pp. 481-490). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-16486-1_47
- Schneier, B. (2015). *Secrets and lies: digital security in a networked world*. John Wiley & Sons.

- Sunmola, F. T., & Javahernia, A. (2021). Manufacturing process innovation deployment readiness from an extended people, process, and technology framework viewpoint. *Procedia Manufacturing*, 55, 409-416. <https://doi.org/10.1016/j.promfg.2021.10.056>
- Wayne, P., Smith, P. and Mills, G. (1991). *Human Resource Development: The Field*. Prentice-Hall

ဓာတ်ပုံ

ผนวก ก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย”

คำชี้แจง

1. จุดประสงค์ของการสัมภาษณ์นี้ เพื่อศึกษาพัฒนาการของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมา เพื่อศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่มีต่อบทบาทของกองทัพไทย และเพื่อศึกษาบทบาทของกองทัพไทยในการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความมั่นคงในเมียนมาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2. ในการตอบแบบสัมภาษณ์นี้ผู้ตอบไม่ต้องเขียนชื่อลงในแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการรักษาความลับตามจรรยาบรรณของการวิจัย และกรุณาตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่เชื่อถือได้และมีประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาหน่วยงานต่อไป

3. ขั้นตอนในการสัมภาษณ์

- กล่าวทักทายสวัสดีผู้ให้สัมภาษณ์และอธิบายเกี่ยวกับงานวิจัยให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบ

- ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์และประโยชน์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะได้รับ

- ชี้แจงเรื่องการเก็บรักษาความลับของข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล

- ขออนุญาตบันทึกเสียง เพื่อความสะดวกและความสมบูรณ์ในการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล

- กำหนดระยะเวลาการให้สัมภาษณ์ประมาณ 1 ถึง 2 ชั่วโมง

- กล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และขอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลดิบจากการสัมภาษณ์มาสรุปในภาพรวมและเขียน
รายงานการวิจัย โดยไม่มีการอ้างอิงของท่านแต่อย่างใด ท่านสามารถที่จะไม่ตอบ
คำถามใด ๆ ที่ทำให้ท่านไม่สะดวกใจ และขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะไม่มี
ผลใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่าน

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือของทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้แทนองค์กร

ตำแหน่ง/หน่วยงาน.....

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ด้านความมั่นคงในเมียนมามีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร (ก่อน/หลังรัฐประหาร)

2.1 สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564

.....
.....

2.2 สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 2564

.....
.....

2.3 แนวโน้มของสถานการณ์ในอนาคต (ระดับความรุนแรง/ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น)

.....
.....

ส่วนที่ 3 พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทยและการปฏิบัติการกิจของหน่วยในพื้นที่อย่างไร

3.1 สถานการณ์ก่อนรัฐประหารปี 2564

.....
.....

3.2 สถานการณ์หลังรัฐประหารปี 2564

.....
.....

ส่วนที่ 4 กองทัพไทยและหน่วยในพื้นที่ที่จะต้องปรับตัวหรือเตรียมความพร้อม
อย่างไรบ้างจึงจะสามารถรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งในเมียนมา
ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

4.1 มิติด้านกำลังพลและการปฏิบัติงาน (P-People)

.....
.....

4.2 มิติด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ และงบประมาณ (P-Process)

.....
.....

4.3 มิติด้านเทคโนโลยีในการบริหารจัดการชายแดน (T-Technology)

.....
.....

ผนวก ข

ภาพการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล

ภาพการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ในงานวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของกองทัพไทย” ระหว่างวันที่ 17-28 ธันวาคม พ.ศ. 2566 ในพื้นที่ภาคเหนือ

1. บก.ผาหมิห์ หน่วยเฉพาะกิจทัพเจ้าตาก กองกำลังผาเมือง อ.แม่สาย จ.เชียงราย

2. กองบังคับการหน่วยเฉพาะกิจทัพเจ้าตาก ค่ายเม็งรายมหาราช อ.เมือง จ.เชียงราย

3. คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

4. กองกำลังผาเมือง จ.เชียงใหม่

5. ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านเมียนมา จ.แม่ฮ่องสอน)

6. กองบังคับการหน่วยเฉพาะกิจสิงหนาท จ.แม่ฮ่องสอน

7. กรมทหารพรานที่ 36 ค่ายเทพสิงห์ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

ภาพการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งที่ 2

ในงานวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของสถานการณ์ในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อ
บทบาทของกองทัพไทย”

ระหว่างวันที่ 3-9 มีนาคม 2567 ในพื้นที่ภาคตะวันตก จ.ตาก และ จ.กาญจนบุรี

1. ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก อ.แม่สอด จ.ตาก

2. กองบังคับการหน่วยเฉพาะกิจราชนนุ อ.แม่สอด จ.ตาก และฐานปฏิบัติการเสกสรร บ้านแม่โกนเกน พร้อมทั้งสำรวจพื้นที่ตามแนวชายแดน อ.แม่สอด จ.ตาก ฟังตรงข้าม KK Park รัฐกะเหรี่ยง เมียนมา

3. หอการค้าจังหวัดตาก อ.แม่สอด จ.ตาก

4. ศาลากลางจังหวัดตาก (ศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านเมียนมา จ.ตาก)

5. ศูนย์ปฏิบัติการระบบท่อส่งก๊าซเขต 8 ท่าม่วง กาญจนบุรี

6. กองบังคับการหน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า กองกำลังสุรสีห์ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐๒-๒๗๔-๕๗๑๕ www.ssc.thailand.org